

Jeremjáš

4/2015

PRŮVODCE STUDIEM BIBLE

Obsah

1. Jeremjášovo prorocké povolání
2. Vnitřní i vnější krize
3. Posledních pět judských králů
4. Když milující Otec musí trestat
5. Hospodinovo slovo je v mém srdci jak hořící oheň
6. Symbolické činy
7. Krize pokračuje
8. Jósijášovy reformy
9. Jeremjášovo jho
10. Zničení Jeruzaléma
11. Nová smlouva
12. Zpátky do Egypta
13. Poučení z Jeremjáše

Za materiály ke studiu sobotní školy je zodpovědné oddělení sobotní školy při Generální konferenci Církve adventistů sedmého dne a oddělení sobotní školy při Česko-Slovenské unii. Text materiálů byl při překladu upraven podle pravidel dohodnutých s oddělením sobotní školy při Generální konferenci.

Jeremjáš

Průvodce studiem Bible

Autor: Imre Tokics

Šéfredaktor: Clifford R. Goldstein

4. čtvrtletí 2015

Foto: Wolfgang Schick, churchphoto.de

Grafická úprava a sazba Stanislav Staněk

Vydala Církev adventistů sedmého dne

Vytiskla tiskárna ARTRON, s.r.o., Boskovice

Vydání první, Praha 2015

ISBN 978-80-88026-04-4

ISSN 0409-3208

Úvod

Mi jitten

Biblická hebrejšтина je, jako většina jazyků, bohatá na fráze, slova a rčení, která znamenají něco jiného než to, co říkají. Například „mi jitten“, slovo složené ze dvou hebrejských slov: „mi“ – tázacího „kdo?“ a „jitten“, což znamená „dá“. Dohromady tedy „kdo dá?“.

Ve Starém zákoně vyjadřuje toto spojení přání nebo touhu. Tak například po útěku z Egypta děti Izraele tváří v tvář nesnáším na poušti volaly: „Kéž bychom byli zemřeli Hospodinovou rukou v egyptské zemi!“ (Ex 16,3). Slovní spojení „kéž bychom“ vychází právě z „mi jitten“. David v Ž 14,7 volá: „Kéž už přijde Izraeli ze Siónu spása!“ Hebrejšтина nepoužívá „kéž“, ale „mi jitten“. Jób říká: „Kéž přijde, oč žádám...“ (Jb 6,8). Také zde je použito „mi jitten“.

Další případ najdeme v Dt 5,29. Poté, co Mojžíš opakuje události Božího prozíravého vedení, připomíná dětem Izraele jejich odhodlání vyslechnout si a splnit vše, co jim Bůh prostřednictvím Mojžíše sdělí. Podle Mojžíše potom Hospodin, potěšen jejich žádostí, prohlásil: „Kéž mají stále takové srdce, aby se mě báli po všechny dny a dbali na všechny mé příkazy, aby se jim i jejich synům vždycky vedlo dobře.“ I v tomto případě je užito slovní spojení „mi jitten“. Neuvěřitelné! Bůh, Ten, který stvořil prostor, čas i hmotu, jehož slovem vznikl náš svět, který vdechl Adamovi život, formuluje slova, jež jsou vyjádřením hluboké touhy, kterou Bůh prožívá ve vztahu k naší svobodné vůli, když chce, abychom se jej ve své slabosti a omezenosti rozhodli poslouchat.

Jak lépe vyjádřit realitu svobodné vůle! Jak lépe vyjádřit hranice, co Bůh může udělat uprostřed velké sporu! Toto použití „mi jitten“ naznačuje, že Bůh bere svobodnou vůli člověka vážně.

Kniha Jeremjáš, kterou se budeme zabývat v tomto čtvrtletí, asi nejvíce ze starozákonních spisů zdůrazňuje Boží touhu po tom, aby jej lidé poslouchali.

Na pozadí velkých geopolitických změn starověkého Blízkého východu líčí Jeremjášova kniha službu proroka, který věrně a zaníceně kázal Boží poselství lidem, z nichž většina jej nechtěla slyšet.

Kniha začíná povoláním proroka a provádí nás desetiletími biblické historie, kdy Bůh používal tohoto muže, aby hlásal hlavní pravdy, které byly od počátku základem biblického poselství.

Ze všech duchovních pravd, které tato kniha přináší, zachycují následující slova podstatu toho, co Bůh u svého lidu hledá: „Toto praví Hospodin: Ať se moudrý nechlubí svou moudrostí, ať se bohatýr nechlubí svou bohatýrskou silou, ať se boháč nechlubí svým bohatstvím. Chce-li se něčím chlubit, ať se chlubí, že je prozíravý a zná mne; neboť já Hospodin prokazuji milosrdenství a vykonávám na zemi soud a spravedlnost; to jsem si oblíbil, je výrok Hospodinův“ (Jr 23,22.23).

Když budeme v tomto čtvrtletí číst knihu Jeremjáš, vydáme se na duchovní cestu – z největší hloubky lidské zkaženosti až k výšinám a vznešenosti Pána pánů, který na nás všechny volá: Mi jitten – kéž byste byli takoví!

Imre Tokics je vedoucím katedry Starého zákona na Adventistické vyšší teologické škole v Pécelu v Maďarsku.

Jeremjášovo prorocké povolání

Texty na tento týden

Jr 1,1.4–9.11–14.16–19; 7,5–7; 1Kr 2,26.27

Základní verš

„Dříve než jsem tě vytvořil v životě matky, znal jsem tě, dříve než jsi vyšel z lůna, posvětil jsem tě, dal jsem tě pronárodům za proroka.“ (Jr 1,5)

O životě Jeremjáše toho víme více než o kterémkoli jiném starozákonním prorokovi. Životopisná fakta v jeho knize nám pomáhají lépe rozumět jeho činům. Jeremjáš měl velký vliv, v novozákonní době byl považován za významného proroka.

Přesto je podle lidských měřítek jeho dílo úspěšné pouze částečně. Navzdory desetiletím horlivých varování a naléhavých proseb se většina lidí neřídila Jeremjášovými poselstvími, která obdržel od Boha.

Avšak ani přes odpor opozice se Jeremjáš nedal koupit. Stál jako „opevněné město, sloup železný a bronzová hradba“ (Jr 1,18) – ne ve své vlastní síle, ale v síle Hospodinově.

Jeremjášův životní úděl nebyl v mnoha ohledech šťastný. Jeho povolání mu přineslo utrpení, žal, odmítnutí a dokonce uvěznění. Ještě horší byla skutečnost, že mnoho jeho trápení a problémů pocházelo právě od těch, jimž se snažil pomoci a ukázat správné nasměrování. Tím byl Jeremjáš určitým způsobem předchůdcem Ježíše, který čelil podobným problémům stovky let později ve stejné zemi.

Poselství proroků

⁵Jestliže napravíte své cesty a své skutky, budete-li mezi sebou zachovávat právo, ⁶nebudete-li utlačovat bezdomovce, sirotka a vdovu, nebude-li na tomto místě prolévat nevinnou krev a nebude-li chodit ke své škodě za jinými bohy, ⁷pak vás nechám přebývat na tomto místě, v zemi, kterou jsem dal vašim otcům na věky věků. (Jr 7,5–7)

Osobní studium

Proroci byli odhodlanými ochránci Božího zákona. Připomínali slova smlouvy a deseti přikázání (Jr 11,2–6). Micheáš 3,8 shrnuje prorockou práci: „Jákovovi povědět o jeho nevěrnosti, Izraeli o jeho hříchu.“ Proroci obraceli pozornost izraelského lidu k zákonu, protože zákon ukazuje na hříchy (Ř 7,7).

Jaký byl podle Iz 1,19; Jr 7,5–7; Ez 18,23 a Mt 3,7–11 úkol proroků? V jakých ohledech je jejich poselství určeno i pro nás?

Boží soud, na nějž upozorňovali proroci, nebyl neodvratný. Přišel by, pokud by se lidé neodvrátili od svých zlých cest. Změna ale není tak snadná, zvláště když se zlé jednání stane pro lidi zvykem. Proroci dostali poselství, které mělo lidi dovést k tomu, aby viděli, jak hluboko klesli a jaké důsledky to přinese, pokud se od zlého neodvrátí. Nebylo to samozřejmě jejich poselství, ale poselství od Pána Boha.

Proroci nezmiňují, jakým způsobem jim bylo Boží slovo sděleno nebo jak je slyšeli. Někdy k nim Bůh mluvil přímo, jindy je Duch svatý oslovil ve snech a viděních nebo prostřednictvím „tichého, jemného hlasu“ (1Kr 19,12).

Proroci byli Bohem posláni, aby sdělili Boží vůli obyčejným lidem i vládcům. Byl to velmi zodpovědný úkol. Hrozilo jim, že je mocní lidé nechají zabít. Pokud by však své poselství nepředstavili, potom na ně mohl přijít Boží soud. Úděl proroka je těžký a v Bibli je představeno, že ti, kteří byli povoláni k tomuto úkolu, brali ho velmi vážně a zodpovědně.

Poselství proroků, která jsou zaznamenána v Bibli, jsou poučením i pro nás. Jejich slova k nám promlouvají i dnes. Otázkou zůstává – stejně jako v době Jeremjáše – zda jim budeme naslouchat.

Aplikace

Jaká proctví k tobě promlouvají? Kdy tě naposledy přivedlo čtení Bible ke změně tvého života?

Jeremjášova rodina

Slova Jeremjáše, syna Chilkijášova, z kněží v Anatótu v zemi Benjamínově. (Jr 1,1)

²⁶Knězi Ebjátarovi král poručil: „Odejdi do Anatótu ke svým polím, neboť jsi propadl smrti. Dnes tě zabít nedám, protože jsi nosíval schránu Panovníka Hospodina před mým otcem Davidem a protože jsi snášel všechno, co snášel můj otec.“ ²⁷I zapudil Šalomoun Ebjátara, takže přestal být Hospodinovým knězem... (1Kr 2,26.27)

Osobní studium

V První knize Královské je v prvních dvou kapitolách líčeno, jak Šalomoun v konfliktu ohledně královského nástupnictví s Adonijášem odstranil kněze Ebjátara z úřadu a poslal jej do exilu do jeho domovského města Anatótu (1Kr 2,26). Nacházelo se zhruba pět kilometrů severovýchodně od Jeruzaléma. Chilkijáš, Jeremjášův otec, byl členem kněžské rodiny, která byla v Anatótu.

Někteří se domnívají, že Jeremjášova rodina byli potomci Ebjátara. Ať už tomu tak bylo nebo ne, z 1. kapitoly Jeremjášovy knihy se dovídáme, že pocházel z vysoce postaveného rodu. Pán Bůh si v dějinách povolával do prorockého úřadu různé lidi – pastýře, rabíny, rybáře i kněze.

„Od útlého dětství byl Jeremjáš připravován pro přijetí svatého povolání. V průběhu těchto radostných let si ale sotva uvědomoval, že jej Bůh ještě před narozením dal ‚pronárodům za proroka‘ (Jr 1,5). Když jej pak Bůh vyzval, aby přijal svatý úřad, zcela jej to zaskočilo. Překvapeně zvolal: ‚Ach, Panovníku Hospodine, nevím, jak bych mluvil. Jsem přece ještě chlapec.‘ (Jr 1,6)“ (PK 407; OSU 155)

Kněží měli být morálními a duchovními vůdci národa. Dostali důležitou úlohu, která měla dopad na téměř každou oblast duchovního života národa. Někteří byli svému poslání věrni, jiní jej zneužívali a zpronevěřovali se svému poslání. Jak se brzy dočteme v Jeremjášově knize, prorok měl pro tyto nevěrné kněze, kteří nebyli hodni své zodpovědnosti a povolání, velmi silná slova odsouzení.

Aplikace

Jaké jsou tvé duchovní zodpovědnosti – ať už doma, v církvi nebo jinde? Kdyby měl prorok o těchto zodpovědnostech mluvit k tobě, co by asi řekl?

Jeremjášovo prorocké povolání

“Stalo se ke mně slovo Hospodinovo: ⁵ „Dříve než jsem tě vytvořil v životě matky, znal jsem tě, dříve než jsi vyšel z lůna, posvětil jsem tě, dal jsem tě pronárodům za proroka.” (Jr 1,4.5)

Osobní studium

Stejně jako jiní starozákonní proroci – a jako Pavel v Novém zákoně (Ga 1,1; Ř 1,1) – Jeremjáš jasně vyjádřil, kdo jej povolal. V Jr 1,4 a pak průběžně v celé knize Jeremjáš říká, že to bylo „slovo Hospodinovo“, které se „k němu stalo“. Toto vroucí přesvědčení mu bezpochyby mnohokrát pomohlo pokračovat – navzdory protivenství, námaze, utrpení a zkouškám.

Jeremjáš byl povolán ve třináctém roce vlády Jóšijáše, přibližně v letech 627–626 před Kristem. Přesný rok prorokova narození ani začátku jeho služby neznáme. Přesto se podle Jr 1,6 považoval za dítě, někoho příliš mladého pro úkol, který mu byl svěřen.

Jakého ujištění a útěchy se Jeremjášovi podle Jr 1,5 dostalo? Jeremjáše si Bůh k prorocké službě vybral ještě před jeho narozením. Slova přeložená jako „posvětil jsem tě“ (Jr 1,5) pocházejí ze slovesa, jehož významem je mimo jiné „být svatý“ či „být posvěcen“. Stejný jazykový základ má i slovo „svatyně“. Slovní spojení „posvětil jsem tě“ z Jr 1,5 je proto možné přeložit i jako „oddělil jsem tě k svatému úkolu“. K němu Bůh Jeremjáše určil už před jeho narozením. Tento text není důkazem preexistence nebo předurčení, pouze nám připomíná, že Bůh je vševědoucí.

Aplikace

Bůh zná konec od počátku. Jakou útěchu ti to přináší ve zkouškách, které nevyhnutelně přicházejí do života každého člověka?

Neumím přece mluvit

⁶ „*Ach ne, Hospodine, Pane můj, zvolal jsem. „Neumím přece mluvit! Jsem ještě dítě!“⁷ „Neříkej, že jsi ještě dítě,“ odpověděl mi Hospodin, „ale jdi, kamkoli tě pošlu, a říkej, cokoli ti přikážu. ⁸Neboj se jich – vždyť já jsem s tebou, abych tě vysvobodil, praví Hospodin.“⁹Tehdy Hospodin vztáhl ruku, dotkl se mých úst a řekl mi: „Hle, vložil jsem ti do úst svá slova.“ (Jr 1,6–9; B21)*

Osobní studium

Přes Hospodinovo ujištění, že Jeremjáš byl Bohem pro svůj úkol vybrán, měl tento mladý muž obavy. Možná proto, že věděl, v jakém duchovním stavu se společnost té doby nacházela. Možná proto, že si dokázal představit, jak velký je to úkol. Jeremjáš každopádně toto „zaměstnání“ nechtěl.

Co mají texty v Jr 1,6; Iz 6,5 a Ex 4,10–15 společného? Žádný z mužů, který je v nich zmíněn, se z různých důvodů necítil být připraven na úkol, který mu chtěl Bůh svěřit. Ovšem možná právě to bylo stěžejním předpokladem pro práci proroka: vědomí vlastní neschopnosti pro takový důležitý úkol. Měli se stát mluvčími Stvořitele. Není divu, že měli obavy a necítili se pro tento úkol připraveni – přinejmenším na začátku, když je Bůh povolával.

Podobně jako Mojžíš se i Jeremjáš vymlouvá na to, že neumí mluvit. Izajáš ve své odpovědi také zmiňuje svá ústa, své rty. Věděli, že jejich povolání bude mimo jiného vyžadovat i dobrou komunikaci. Měli dostat poselství od Boha a měli být odpovědní za jeho předání druhým. V dnešní době by mohli udělat webovou stránku nebo poslat textovou zprávu, ale tehdy se tato komunikace velmi často odehrávala tváří v tvář. Představte si, že byste se museli postavit před nepřátelské vůdce nebo neukázněný lid a sdělit jim ostrá slova pokárání nebo varování. Obavy a neochota nastávajících proroků jsou v tomto kontextu pochopitelné.

Aplikace

Co Bůh podle Jr 1,7–10 odpověděl Jeremjášovi? V čem nám tato odpověď může být povzbuzením v našem úkolu, ke kterému nás jako církev i jednotlivce Bůh povolává?

Mandloňový prut

¹¹Stalo se ke mně slovo Hospodinovo: „Co vidíš, Jeremjáši?“ Odpověděl jsem: „Vidím mandloňový prut.“ ¹²Hospodin mi řekl: „Viděl jsi dobře. Bdím nad svým slovem, aby se uskutečnilo.“ ¹³Slovo Hospodinovo stalo se ke mně podruhé: „Co vidíš?“ Odpověděl jsem: „Vidím překypující hrnec obrácený sem od severu.“ ¹⁴Nato mi řekl Hospodin: „Od severu se přivalí zlo na všechny obyvatele země. ... ¹⁶Vyhlásím jim své soudy nad všemi jejich zlými skutky, že mě opustili; jiným bohům pálili kadidlo a klaněli se dílu svých rukou. ¹⁷Ty však přepásej svá bedra, povstaň a vyříd' jim všechno, co jsem ti přikázal. Jen se jich neděs, jinak tě naplním děsem z nich. ¹⁸Hle, učinil jsem tě dnes opevněným městem, sloupem železným a bronzovou hradbou nad celou zemí proti králům judským, proti jejich velmožům, proti jejich kněžím i proti lidu země. ¹⁹Budou proti tobě bojovat, ale nic proti tobě nezmohou, neboť já budu s tebou a vysvobodím tě, je výrok Hospodinův.“ (Jr 1,11–14.16–19)

Osobní studium

Jeremjáš nebyl povolán k tomu, aby našel řešení problémů národa nebo aby se stal velkou osobností či charismatickým vůdcem, kterého by lidé následovali. Jeremjáš měl jedinečné poslání – přinést Boží slova lidem a jejich vůdcům. Důraz není položen na člověka nebo na lidské schopnosti, ale jen na Boží svrchovanost a moc. Prorok měl lidem poukázat na Hospodina, v němž jediném je řešení všech jejich problémů. Stejně to platí i pro nás dnes.

O čem bylo Jeremjášovo první vidění zaznamenáno v Jr 1,11–19? Většina biblických překladů má hebrejský výraz ve verši 11 přeložen jako „mandloňový prut“. Tyto překlady však nevystihují hebrejskou hru se slovy, která je v tomto textu obsažena. Slovo přeložené jako „mandloňový“ má stejný kořen jako sloveso „bdít“, které se objevuje ve 12. verši, kdy Hospodin říká proroku, že „bdít“ nad svým slovem, aby se uskutečnilo.

V prvním Jeremjášově vidění se nachází důležité poselství, které se pak prolíná celou knihou Jeremjáš. Bůh touží po tom, aby se jeho lid vzdal svých hříchů a navrátil se k němu.

Boží slova však nejsou určena jen pro lid. Hospodin mluví také přímo k samotnému Jeremjášovi a upozorňuje jej, aby byl připraven na opozici, které bude muset čelit. Ať už se stane cokoli, Jeremjáš měl od Boha ujištění „já jsem s tebou“ (Jr 1,19). Jak dále uvidíme, bude ho potřebovat.

Aplikace

Jeremjáš obdržel zaslíbení, že Bůh s ním bude v jeho prorockém poslání. Jaké ujištění nacházíš v Mt 28,20 v kontextu toho, v jaké se nalézáme době a jaký je náš úkol?

Podněty k zamyšlení

Martin Luther o Jeremjášovi ve svém úvodu do jeho knihy napsal: „Jeremjáš byl smutný prorok, který žil v těžké době. Jeho prorocká služba byla nesmírně obtížná, protože zápasil s tvrdohlavými a prchlivými lidmi. Neměl moc úspěchů. Zažíval to, jak se jeho nepřátelé stávali horšími a horšími. Několikrát se jej pokusili zabít. Urputně proti němu bojovali, několikrát jej zbičovali. Přesto žil dost dlouho, aby viděl na vlastní oči devastaci své země a odvedení lidu do zajetí.“

„Po čtyřicet let bude Jeremjáš svědčit o pravdě a spravedlnosti. V dobách hrozného odpadnutí, které nemělo v dějinách Božího lidu obdoby, se jeho život a charakter měly stát názorným příkladem pravého následování Boha. Bude skrze něj promlouvat Hospodin. Jeho prostřednictvím ohlásí zkázu Davidova domu a zničení překrásného chrámu, který byl postaven za Šalomounovy vlády. Lidé jej kvůli tomu zavrhnu, budou jej nenávidět a opovrhovat jím, vsadí jej do vězení a nakonec se bude trápit nad zničením zavrženého města.“ (PK 408; OSU 155)

Otázky k rozhovoru

- 1. Bůh varoval Jeremjáše před opozicí, která měla vzejít od jeho vlastního lidu (Jr 1,17–19). Kdo bojoval proti Jeremjášovi? Jaké poučení si z toho můžeme vzít? Jinými slovy, jaký je náš vztah k prorockému slovu pro nás, obzvláště když slyšíme napomenutí, která se nám nelíbí? Jak výše uvedený citát Ellen Whiteové vyjadřuje závažnou pravdu, že právě ti, kteří měli zjevovat pravého Boha světu, byli těmi, kteří proti němu bojovali svým spíláním a napadáním jeho mluvčího (Kaz 1,9)?***

Vnitřní i vnější krize

Texty na tento týden

Sd 2,10–12; 1Kr 12,26–31; Jr 2,2.3.5–8; 27,4–7

Základní verš

„Svatý byl Izrael Hospodinu, prvotina jeho úrody; všichni, kdo jej sžírají, se proviňují, dolehne na ně zlo, je výrok Hospodinův.“ (Jr 2,3)

Kdybychom měli jedním slovem vyjádřit a popsat stav lidstva po pádu do hříchu, tak by se asi nejlépe hodilo slovo „krize“. Její hloubku můžeme nejlépe pochopit z toho, co bylo zapotřebí, abychom se z ní dostali – Ježíšova smrt na kříži.

Mnoho příběhů v Bibli se odehrává na pozadí různých krizí. Situace v Jeremjášově době a za jeho služby se odehrávala v krizi. Boží lid čelil mnoha problémům – zevnitř i z vnějšku. Navzdory vážné vojenské hrozbě od cizích mocností však největší nebezpečí vycházelo v mnoha ohledech zevnitř. „Zevnitř“ neznamená jen zkorumpované vedení národa a úplatní kněží, což by samo o sobě bylo zlé, „zevnitř“ jsou také zatvrzelá lidská srdce, která byla tak poškozena hříchem a odpadnutím, že lidé odmítali brát vážně varování, jež jim Bůh posílal a která by je ušetřila od zkázy. Hřích je sám o sobě dost špatný, ale když se člověk od něho odmítá odvrátit – to je krize!

Pohled do historie

¹⁰A také celá ona generace byla připojena ke svým otcům. Po nich potom povstala jiná generace, která neznala Hospodina ani dílo, jež pro Izrael vykonal. ¹¹Synové Izraele páchali to, co je zlé v Hospodinových očích, a sloužili baalům. ¹²Opustili Hospodina, Boha svých otců, který je vyvedl z egyptské země, a chodili za jinými bohy z bohů těch národů, které byly okolo nich, klaněli se jim a provokovali Hospodina ke hněvu. (Sd 2,10–12; ČSP)

Osobní studium

Když nakonec Izraelci vešli po letech putování pouští do zaslíbené země, netrvalo to dlouho a objevily se problémy. Stačilo, že vyrostla další generace, která „neznala Hospodina“ (Sd 2,10), a začala duchovní krize, jež v mnoha ohledech nakazila národ a v různé intenzitě se objevovala během celých biblických dějin. Tímto problémem je nakažena i křesťanská církev.

Co způsobilo podle Sd 2,1–15 krizi a jak se projevila?

V Sd 2,11 je zmíněno: „Izraelci se dopouštěli toho, co je zlé v Hospodinových očích.“ Každá další generace se krok po kroku vzdalovala dál od Boha – až se národ dostal do situace, před kterou je Bůh varoval. Pro svůj hřích procházeli jednou krizí za druhou, ale ani tehdy to s nimi Hospodin nevzdal. Poslal jim soudce (Sd 2,16), kteří je vysvobozovali z bezprostředních strastí.

Po době soudců vstoupil národ do období relativního klidu a prosperity pod vládou králů Saula, Davida a Šalomouna. Toto období trvalo asi sto let. Moc a autorita izraelského národa mezi ostatními národy rostla především za vlády Davida a pak Šalomouna.

„Dobré časy“ ale neměly dlouhého trvání. Po smrti Šalomouna (asi v roce 931 př. Kr.) se národ rozdělil na dvě části – Izrael na severu a Judsko na jihu. Velkou vinu na tom měl Šalomoun, který přes všechnu svou moudrost udělal mnoho chyb. „Rozmařilost vedla Šalomouna k tomu, že zatěžoval svůj lid vysokými daněmi a nutil je vykonávat nucené práce.“ (PK 88.89; OSU 33)

Po rozdělení království to již pro Boží vyvolený národ nikdy nebylo takové jako dřív. Dělal všechno špatné, před čím je Hospodin varoval, a pak sklízeli smutné následky.

Aplikace

Přemýšlej o problému následující generace, která už nemá zkušenosti, hodnoty a důrazy generace předcházející. Jak jako církev tento problém řešíme? Jak se můžeme naučit předávat naše hodnoty těm, kteří přijdou po nás?

Dvě království

²⁶Potom si pomyslel: „Co kdyby se království navrátilo k domu Davidovu? ²⁷Když bude lid chodit obětovat do Hospodinova chrámu v Jeruzalémě, obrátí se srdce lidu k jejich pánu, judskému králi Rechoboámovi, vrátí se k němu a mě zabijí!“²⁸Král se tedy poradil a pak nechal zhotovit dvě zlatá telata. „Dost jste se nachodili do Jeruzaléma,“ prohlásil. „Toto je tvůj bůh, Izraeli, ten tě vyvedl z Egypta!“²⁹Jedno tele postavil v Bet-elu a druhé v Danu. ³⁰Způsobil tak veliký hřích. Lidé totiž chodili obětovat jednomu z nich do Bét-elu a druhému až do Danu. ³¹Jeroboám vystavěl na výšinách svatostánky a nadělal kněží z kdekoho v lidu, i když to nebyli synové Leviho. (1Kr 12,26–31; B21)

Osobní studium

Po rozdělení národa se situace zhoršila. Král severního království Jarobeám udělal některá špatná rozhodnutí, která měla dlouhodobý vliv a vedla lid nesprávným směrem.

Co říká text zaznamenaný v 1Kr 12,26–31 o tom, jak mohou bezprostřední okolnosti ovlivnit úsudek lidí a oslepit je?

To, že král zavedl modlářství, celý národ svedlo na scestí. „Odpadnutí, které započalo za vlády Jarobeáma, vyvrcholilo naprostým zničením severního Izraele.“ (PK 107; OSU 39) Asyrský král Šalmaneser zemi dobyl a její obyvatele vystěhoval do různých částí svého království (2Kr 17,1–7). Z tohoto exilu nebylo návratu.

V jižním království to bylo podobné. Ani zde se Izraelcům nedařilo dobře. Hospodin se snažil ušetřit tyto lidi pohromy – stejně jako v severním království. Judské království ohrožovali Babyloňané. Žel i Judsko mělo řadu králů (s několika vzácnými výjimkami), kteří vedli národ do stále hlubšího odpadnutí.

Jak popisují texty v 2Pa 33,9.10.21–23; 2Kr 24,8.9.18.19 vládu některých judských králů?

Mnoho biblických prorockých knih, včetně Jeremjáše, je Božím poselstvím pro jeho lid, aby se navzdory špatným vůdcům odvrátil od hříchu a odpadnutí, které ho rozkládaly zevnitř. Hospodin dával svému lidu dostatek času a příležitostí, aby se odvrátil od svých zlých cest a byl ušetřen neštěstí, k němuž by jejich hřích nevyhnutelně vedl.

Aplikace

Je tak těžké vyjít ze své situace, kultury a prostředí a podívat se na sebe nezaujatě. Je to vlastně nemožné. Proč musíme stále porovnávat své životy s měřítkem Bible?

Dvojí zlo

² „*Jdi a provolávej v Jeruzalémě: Toto praví Hospodin: Připomínám ti zbožnost tvého mládí, tvou lásku před sňatkem, jak jsi za mnou chodila pouští, zemí neosívanou.* ³*Svatý byl Izrael Hospodinu, prvotina jeho úrody; všichni, kdo jej sžírají, se proviňují, dolehne na ně zlo, je výrok Hospodinův.*“ ... ⁵ *Toto praví Hospodin: „Jaké bezpráví na mně našli vaši otcové, že se ode mne vzdálili? Chodili za přeludem a přeludem se stali.* ⁶*Neptali se: „Kde je Hospodin, který nás vyvedl z egyptské země, který nás vodil pouští, zemí pustou, plnou výmolů, zemí vyprahlou, zemí šeré smrti, zemí, již nikdo neprocházel, v níž člověk nesídí.*“ ⁷*Vedl jsem vás do země sadů, abyste jedli její plody a to, co dobrého dává. Přišli jste a mou zemí jste poskvrnili, moje dědictví jste zohavili.* ⁸*Kněží se nezeptali: „Kde je Hospodin?“ Nepoznali mě, kdo se obírají zákonem, pastýři mi byli nevěrní, proroci prorokovali skrze Baala, chodili za tím, co není k užítku.“ (Jr 2,2.3.5–8)*

Osobní studium

V situaci, která byla zmíněna v předchozí části, začal mladý Jeremjáš svou prorockou službu. Obdržel „slovo Hospodinovo“, které vyhlašoval – v naději, že když se lidé těmito slovy budou řídit, budou ušetřeni zkázy, která by jinak určitě přišla.

Jaká zaslíbení dal Bůh svému lidu v Jr 2,2.3, pokud budou věrní? Co hříšného dělali podle Jr 2,8 někteří z kněží a proroků? Jakými způsoby lidé oklamávali sami sebe, když přemýšleli o svém pravém duchovním stavu (Jr 2,23.24)?

Přestože za vlády Chizkijáše a Jósijáše národ prožil duchovní obrodu, lidé se po nějaké době vrátili zpět ke svým starým způsobům a dostali se do ještě hlubšího odpadnutí.

Jeremjáš používá velmi jasná slova ohledně toho, co se dělo. V Jr 2,13 je zapsáno: „Dvojí zlo spáchal můj lid: Opustili mne, zdroj živých vod, a vytesali si cisterny, cisterny rozpukané, jež vodu neudrží.“ Jinými slovy – tím že lidé opustili Hospodina, přišli o všechno. Nový význam tento výrok dostává ve světle Ježíšových slov zaznamenaných v J 4,10.

Aplikace

V Jr 2,5 Hospodin říká, že lidé chodili za „přeludem“ a důsledkem toho bylo, že se „přeludem“ stali. Toto slovo pochází z hebrejského základu h-b-l, které nacházíme v knize Kazatel, a často se překládá jako „marnost“. Znamená však také „pára“ nebo „dech“. Jak nás chození za bezcennými věcmi (přeludem) činí bezcennými (přeludem)? Co to znamená? Jak ti toto pojetí pomáhá porozumět těm, kteří mají někdy pocit, jako by jejich život neměl smysl nebo hodnotu? Jaká je pro ně odpověď?

Babylonská hrozba

4Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: 5Já jsem učinil zemi, člověka i zvířata, která jsou na zemi, svou velikou silou a svou vztaženou paží a dávám ji tomu, kdo je toho v mých očích hoden. 6Nyní jsem všechny tyto země dal do rukou Nebúkadnesarovi, králi babylónskému, svému služebníku; dal jsem mu i polní zvěř, aby mu sloužila. 7Budou mu sloužit všechny pronárody, i jeho synu a vnuku. Pak nadejde čas jeho zemi i jemu a podrobí si ho v službu mnohé pronárody a velcí králové. (Jr 27,4–7)

Osobní studium

Pozadí politických událostí, které ovlivnily Jeremjášovu službu, neznáme úplně podrobně. Mnoho detailů se už nedá dohledat. V Bibli ale máme dostatečné množství informací, abychom si mohli udělat obrázek o tom, co se odehrávalo. Další informace přinášejí i archeologické výzkumy.

I když se z lidského pohledu může zdát, že vojenské, politické i společenské události v té době probíhaly zcela náhodně, Bible nabízí jiný pohled. V Jr 27,6 je zaznamenáno: „Nyní jsem všechny tyto země dal do rukou Nebúkadnesarovi, králi babylónskému, svému služebníku.“ Co si o tomto verši máme myslet?

Malé Judské království se v prvních letech Jeremjášovy služby ocitlo uprostřed válek mezi Babylonem, Egyptem a slábnoucí Asýrií. Na konci 7. století před Kr. došlo k oslabení Asýrie. Egypt se snažil této situace využít, aby znovu získal nadvládu v této oblasti. V bitvě u Karkemiše v roce 605 před Kristem byl ale Egypt poražen a novou světovou velmocí se stal Babylon.

Tato nová velmoc si z Judy udělala vazalský stát. Jójakím, judský král, mohl zemi stabilizovat jen tím, že by babylónskému králi odpřisáhl věrnost. Mnoho obyvatel s tím však nesouhlasilo, chtěli bojovat a osvobodit se od Babyloňanů, přestože to byl Boží nástroj k potrestání národa za jejich odpadlictví.

Jaké bylo podle Jr 25,8–12 Jeremjášovo poselství lidem v Judském království?

Jeremjáš stále znova varoval lid před následky jejich hříchů, avšak náboženští i političtí představitelé se odmítali jeho slovy řídit. Namísto toho věřili tomu, čemu věřit chtěli – že je Bůh ušetří. Copak nebyli zvláštním Božím vyvoleným národem?

Aplikace

Kdy jsi naposledy věřil, čemu jsi chtěl věřit, i když se ukázalo, že to byla chyba? Jaké ponaučení sis z toho vzal, aby se ti to nestalo znovu?

Najdete-li někoho, kdo dbá na právo

¹Projděte jeruzalémské ulice, dívejte se a pátrejte, prohledejte jeho tržiště. Najdete-li někoho, kdo dbá na právo a usiluje o věrnost, pak Jeruzalému prominu. ²I když říkají: „Jakože Hospodin žije,“ stejně přísahají křivě! (Jr 5,1.2; B21)

Osobní studium

Verš v Jr 5,1 připomíná dva příběhy. Jeden pochází od Diogéna, starověkého řeckého filozofa čtvrtého století, který podle legendy chodíval přes den po tržištích a tvrdil, že hledá poctivého člověka. Druhý příběh je záznam rozhovoru mezi Bohem a Abrahamem o alespoň padesáti spravedlivých lidech (brzy se toto číslo zmenšilo na 10) v Sodomě.

Hospodin přes Jeremjáše poukazyval na to, jak se široce rozšířil v jeho lidu hřích a odpadnutí. Copak nebyl nikdo, kdo by uplatňoval právo a hledal pravdu?

Z čeho v Jr 5,2.3 můžeme usuzovat, do jak špatného stavu se věci dostávaly (Lv 19,12)?

V Jr 5,1–3 nacházíme myšlenku, která se opakuje v celé knize. Bez ohledu na to, jak hluboko národ padl, mnoho lidí stále věřilo, že věrně následují Hospodina! Vyslovovali jeho jméno, ale ne v „pravdě, soudu a spravedlnosti“ (Jr 4,2), jak jim Bůh přikázal. Neposlouchali varování od Boha, ale pokračovali ve svých životech a náboženských zvycích, jako by všechno mezi nimi a Bohem bylo v pořádku. Hloubka jejich klamu je vidět v Jr 7, 4, kdy lidé nacházeli falešnou útěchu ve slovech: „Je to chrám Hospodinův, chrám Hospodinův, chrám Hospodinův“, jakoby skutečnost, že mají chrám, byla vším, co potřebují k jistotě, že všechno s nimi dobře dopadne. Pokud člověk ví, že prochází krizí, je to složitá situace. Pokud však neví o tom, že prochází krizí, je tato situace daleko horší.

Aplikace

Jako adventisté sedmého dne jsme dostali úžasné poselství. Jak se můžeme vyhnout nebezpečí, že budeme podobně oklamáni a uvěříme tomu, že naše jedinečné povolání je samo o sobě dostatečné k tomu, abychom byli spaseni?

Podněty k zamyšlení

„Nebudete už dělat to, co zde děláme dnes, co každý sám pokládá za správné.“ (Dt 12,8)

„Slituje se nad tebou a rozmnoží tě, jak přísahal tvým otcům, když budeš poslouchat Hospodina, svého Boha, dbát na všechny jeho příkazy, které ti dnes udílím, a dodržovat, co je správné v očích Hospodina, tvého Boha.“ (Dt 13,18)

„V těch dnech neměli v Izraeli krále. Každý dělal, co uznal za správné.“ (Sd 17,6; 21,25).

Tyto verše ukazují na dva důležité přístupy k životu. V prvním lidé dělají, co považují za „správné“ podle jejich vlastního názoru; ve druhém lidé činí to, co je správné v „očích Hospodina“. Problém prvního postoje je, že v dějinách často to, co je „správné“ v něčích očích, je špatné v očích Hospodina. Proto musí me všechno ve svém životě podřídit Božímu slovu.

Otázky k rozhovoru

- 1. Jaké je možné uvést příklady, kdy „dobří“ lidé dělali špatné věci, přestože si v té chvíli mysleli, že jednájí správně? Mnoho lidí dnes pohlíží v hrůze do minulosti na tehdy běžné praktiky, události a činy. Proč se nejen musíme podřídit učení Bible, ale také musíme být velice opatrní při její interpretaci? To je obzvláště důležité, když si uvědomíme, že některé „špatné“ činy dělali lidé, kteří věřili, že své činy mohou obhájit Bibli. Proč je pro nás v tomto kontextu tak zásadní a nezbytné desatero Božích přikázání?**
- 2. Když budeme toto čtvrtletí studovat knihu Jeremjáše, nezapomínejme na to, že navzdory stále novým varováním lidé věřili, že mezi nimi a Bohem je vše v pořádku. Co mohlo být příčinou toho, že nebyli schopni vnímat svůj pravý duchovní stav? Jaké si z toho můžeme vzít ponaučení?**

Posledních pět judských králů

Texty na tento týden

2Kr 22,2; Jr 22,16; 23,2–8; 29,10–14; Dt 4,5–9

Základní verš

**„Když se zastával utištěného a ubožáka, tehdy bývalo dobře. Zda to neznamená, že mě znal?“
(Jr 22,16)**

Slavný ruský spisovatel Fjodor Michajlovič Dostojevskij strávil v polovině 19. století čtyři roky v sibiřském vězení za podvratné politické aktivity. Když později o této zkušenosti psal, tak popisoval, že někteří jeho spoluvězni neměli žádné výčitky svědomí za hrozné činy, kterých se dopustili. „V období několika let jsem mezi těmito lidmi nezaznamenal ani stopu lítosti, ani náznak skleslosti nad svými zločiny a většina z nich byla vnitřně přesvědčena, že jsou naprosto v právu.“ (FRANK, Joseph. *Dostoevsky: The Years of Ordeal (1850–1859)*. Princeton, NJ: Princeton University Press, 1983, s. 95)

Něco podobného by Dostojevskij mohl napsat i o všech králích (s výjimkou Jóšijáše), kteří vládli v Judském království během Jeremjášova působení. Byli zcela zatvrzelí, nijak nelitovali svých činů, přestože bylo stále jasnější, že právě ty jsou příčinou pohrom, před kterými je Hospodin prostřednictvím Jeremjáše varoval.

Nikdy nebylo Božím záměrem, aby měl izraelský národ krále – a na konci lekce na tento týden bude zřejmé proč. Také bude možné lépe porozumět velkému tlaku, kterému Jeremjáš během své neoceněné služby čelil.

Pod vládou Jóšijáše

Činil to, co je správné v Hospodinových očích, chodil po všech cestách svého otce Davida a neuchyloval se napravo ani nalevo. (2Kr 22,2)

Osobní studium

Jóšijáš vládl Judskému království v letech 640–609 před Kristem. Stal se králem v osmi letech – po více než padesátiletém období morálního a duchovního úpadku za vlády jeho otce (Amóna) a dědečka (Menašeho). Jóšijáš vládl třicet jedna let.

Jóšijáš ale na rozdíl od svých předků „činil to, co je správné v Hospodinových očích“ (2Kr 22,2) – navzdory vlivu prostředí, které mu nebylo nakloněno.

„Ač zrozen z bezbožného krále, napadán pokušením, aby následoval cesty svého otce, a ač měl jen nemnoho rádčů, kteří ho podporovali na správné cestě, byl Jóšijáš věrný Bohu Izraele. Bludy minulých pokolení mu byly varování; rozhodl se činit správně a neklesnout do bahna hříchu a ponižení, do něhož upadli jeho otec a otec jeho otce. ‚Neuchyloval se napravo ani nalevo.‘ Jako ten, jenž má zastávat tak odpovědné postavení, se rozhodl, že bude poslušen poučení, jak si má počínat, jež bylo dáno vládcům Izraele, a jeho poslušnost umožnila Bohu, že ho mohl použít za nástroj.“ (PK 384; PK 255)

Jaké součásti měla podle 2Pa 34 Jóšijášova reforma? Proč jsou nezbytné k jakémukoli pokusu o duchovní reformu – ať už společenskou, nebo osobní?

Jóšijášova reforma měla dva hlavní kroky: (1) Zbavit se všeho, co mělo něco společného s modlářstvím. V praxi to znamenalo, že se snažil odstranit všechny zlé praktiky, které se v zemi provozovaly. To byl ale jen začátek. Nepřítomnost zla nebo špatných zvyků ještě automaticky neznamená, že vše je jen dobré. (2) Potom, co byla králi přečtena kniha zákona, slíbil před Hospodinem, že „budou následovat Hospodina a zachovávat jeho příkazy, svědectví a nařízení z celého srdce a z celé duše a plnit slova smlouvy, jak jsou napsána v této knize“ (2Pa 34,31).

Aplikace

Jak popisuje 2Pa 34,32.33 sílu dobrého příkladu? Přemýšlej o tom, jaký vliv mají tvá slova a činy na druhé?

Jóachaz a Jójakím: Další úpadek

Hájil práva chudých a ubohých – tehdy bývalo dobře! To totiž znamená znát mě, praví Hospodin. (Jr 22,16; B21)

Osobní studium

Jóachazovi (také známému pod jménem Šalúm) bylo 23 let, když po svém otci nastoupil na trůn. Vládl však pouze tři měsíce, potom jej faraón odvedl do Egypta (2Pa 36,4; 2Kr 23,31–34).

Po Jóachazovi dosadil na trůn egyptský faraón jeho bratra Eljakíma, jehož přejmenoval na Jójakíma. Vládl v letech 609–598 př. Kr. Jeremjáš varoval lid, že je nový král jako národ vede na špatnou cestu.

Proč byl Jójakím podle Jr 22,1–19 tak tvrdě od Hospodina pokárán?

Skrze Jeremjáše pronesl Hospodin k tomuto zkaženému vládci velice tvrdá slova. Jójakím byl tyranský a chamtivý král, který zavedl v Judském království velké daně (2Kr 23,35), aby mohl platit poplatek Egypťanům. Také si s pomocí nucených prací nechal vystavět luxusní palác. Nebral vážně slova: „Nebudeš utiskovat ani odírat svého druha. Výdělek dělníka, kterého si najmeš, nezůstane u tebe do rána“ (Lv 19,13). Jójakím na rozdíl od svého otce Jójijáše dovolil, aby v Judském království začaly opět vzkvétat pohanské obřady.

Jr 22,16 je důležitý text. V souvislosti se srovnáním zkaženého Jójakíma s jeho otcem Jójášem tu Hospodin říká: „Hájil práva chudých a ubohých – tehdy bývalo dobře! To totiž znamená znát mě.“ To, že známe Boha, se projeví tím, jak jednáme s potřebnými, zda uděláme, co je v našich silách, abychom pomohli těm, kteří nám to nemohou vrátit. V tomto textu – stejně jako na mnoha dalších místech v – je zdůrazněn Boží zájem o chudé a bezmocné, ale i naše povinnost pomáhat těm, kteří si sami pomoci nemohou.

Aplikace

Přemýšlej o tom, že pomoc „chudým a potřebným“ je určitým způsobem poznávání Hospodina. Co to konkrétně znamená?

Krátká Jójakínova vláda nad Judským královstvím

¹⁰Toto praví Hospodin: Až se vyplní sedmdesát let Babylónu, navštívím vás a splním na vás své dobré slovo, že vás přivedu zpět na toto místo. ¹¹Neboť to, co s vámi zamýšlím, znám jen já sám, je výrok Hospodinův, jsou to myšlenky o pokoji, nikoli o zlu: chci vám dát naději do budoucnosti. ¹²Budete mě volat a chodit ke mně, modlit se ke mně a já vás vyslyším. ¹³Budete mě hledat a naleznete mě, když se mne budete dotazovat celým svým srdcem. ¹⁴Dám se vám nalézt, je výrok Hospodinův, a změním váš úděl, shromáždím vás ze všech pronárodů a ze všech míst, kam jsem vás vyhnal, je výrok Hospodinův, a přivedu vás zpět na místo, odkud jsem vás přestěhoval. (Jr 29,10–14)

Osobní studium

Jójakín, syn Jójakíma, se stal devatenáctým králem Judského království. Vládl velmi krátce. V roce 598 před Kristem přitáhl Nebúkadnesar do Jeruzaléma a zajal 18letého krále s jeho matkou a mnoha dalšími zajatci. V roce 561 – po třiceti sedmi letech zajetí – udělil Jójakínovi milost Evíl-merodak, Nebúkadnesarův nástupce. Udělil mu právo jít s králem Babylonu a mohl nosit svůj královský šat (2Kr 25,27–30; Jr 52,31–34). V Babyloně byli také jeho synové, přesto Jeremjášovo proroctví říká, že se budou muset vzdát Davidova trůnu.

V Jr 29,1–14 jsou zaznamenána Hospodinova slova Jeremjáši poté, co byli král Jójakín, jeho rodina a dvůr vzati jako zajatci do Babylonu. Jak se i uprostřed takové tragédie projevila Boží láska a milost?

Mezi nejznámější biblické verše patří Jr 29,11: „Neboť to, co s vámi zamýšlím, znám jen já sám, je výrok Hospodinův, jsou to myšlenky o pokoji, nikoli o zlu: chci vám dát naději do budoucnosti.“ Z kontextu vyplývá, že Hospodin mluví skrze Jeremjáše k judským zajatcům, jejichž životy byly vykořeněny jejich babylonskými dobyvateli. Přesto navzdory tomu, v jak neutěšené byli situaci, jim chtěl Hospodin sdělit, že je má stále rád a chce pro ně jen dobro. S ohledem na kruté okolnosti byla pro ně tato slova nadějí. Uprostřed naléhavých varování a hrozeb bylo lidem dáno zaslíbení „naděje do budoucnosti“.

Aplikace

Jakých Hospodinových zaslíbení „naděje do budoucnosti“ se můžeš dovolávat právě teď, bez ohledu na to, v jaké situaci se nacházíš?

Na konci slepé ulice

⁵Hled', učil jsem vás nařízením a právním, jak mi přikázal Hospodin, můj Bůh, abyste je dodržovali v zemi, kterou přicházíte obsadit. ⁶Bedlivě je dodržujte. To bude vaše moudrost a rozumnost před zraky lidských pokolení. Když uslyší všechna tato nařízení, řeknou: „Jak moudrý a rozumný lid je tento veliký národ!“ ⁷Což se najde jiný veliký národ, jemuž jsou jeho bohové tak blízko, jako je nám Hospodin, náš Bůh, kdykoli k němu voláme? ⁸A má jiný veliký národ nařízení a práva tak spravedlivá jako celý tento zákon, který vám dnes předkládám? ⁹Jenom si dej pozor a velice se střež zapomenout na věci, které jsi viděl na vlastní oči, aby nevymizely z tvého srdce po všechny dny tvého života. Seznam s nimi své syny i vnuky. (Dt 4,5–9)

Osobní studium

Jak představuje 2Pa 36,11–14 posledního judského krále před zničením Jeruzaléma a úplným zničením království? Jaké duchovní principy odpadnutí nám tyto texty přibližují?

Sidkijáš (také známý pod jménem Matanjáš) začal kralovat v jednadvaceti letech. Byl dosazen na trůn Nebúkadnesarem jako pouhá loutka. Žel, jak se dovídáme z textu, z životů předešlých králů se mnoho nepoučil a nakonec přivedl národ do ještě většího úpadku.

V 2Pa 36,14 je napsáno: „Rovněž i všichni kněžští předáci a lid se mnohokrát zpronevěřili, jednali podle kdejakých ohavností pronárodů a poskvili Hospodinův dům, který si oddělil jako svatý v Jeruzalémě.“ V tomto stavu se nacházel lid smlouvy, který měl být světlem a majákem národům (Dt 4,5–8). Národ byl tak ovlivněn tehdejší kulturou, pod takovým vlivem kulturního a náboženského prostředí svých sousedů, že lidé „jednali podle kdejakých ohavností“ okolních národů. Je v tomto líčení nějaké ponaučení i pro nás?

O co král podle Jr 38,14–18 žádal Jeremjáš? Proč?

Hospodin sdělil národu opakovaně a jasně, že se mají podřídit nadvládě Babylonu; toto podrobení je trestem za jejich hříchy. Sidkijáš ale odmítl uposlechnout a utvořil vojenské spojenectví proti Nebúkadnesarovi. Izraelci upínali své naděje k egyptskému vojenskému vítězství. Nebúkadnesar však nad faraónovou armádou v roce 597 př. Kr. zvítězil. To zpečetilo s konečnou platností osud Jeruzaléma i celého národa. Judské království promeškalo četné příležitosti k pokání a reformě.

Aplikace

Jako církev jsme byli povoláni k tomu, abychom světu hlásali poselství. V mnoha ohledech je naše poslání podobné poslání izraelského národa. Jaké ponaučení si můžeme a měli bychom vzít z jejich chyby?

Shromáždím pozůstatek svých ovcí

²*Proto Hospodin, Bůh Izraele, praví proti těm pastýřům, pastýřům svého lidu, toto: „Mé ovce rozptylujete, rozháníte je a nedohlížíte na ně. Hle, já vás za vaše zlé skutky ztrestám, je výrok Hospodinův. ³Sám shromáždím pozůstatek svých ovcí ze všech zemí, kam jsem je rozehnal, a přivedu je zpět na jejich nivy a budou plodné a rozmnoží se. ⁴Ustanovím nad nimi pastýře a ti je budou pást, nebudou se již bát ani děsit a žádná nebude pohřešována, je výrok Hospodinův.“*

⁵*„Hle, přicházejí dny, je výrok Hospodinův, kdy Davidovi vzbudím výhonek spravedlivý. Kralovat bude jako král a bude prozíravý a bude v zemi uplatňovat právo a spravedlnost. ⁶V jeho dnech dojde Judsko spásy a Izrael bude přebývat v bezpečí. A nazvou ho tímto jménem: ‚Hospodin – naše spravedlnost.‘“ ⁷„Hle, přicházejí dny, je výrok Hospodinův, kdy se už nebude říkat: ‚Jakože živ je Hospodin, který vyvedl syny Izraele z egyptské země,‘ ⁸nýbrž: ‚Jakože živ je Hospodin, který vyvedl a přivedl potomstvo domu Izraelova ze severní země a ze všech zemí, kam je rozehnal.‘ Usadí se ve své zemi.“ (Jr 23,2–8)*

Osobní studium

Co se podle Jr 39,8.9 stalo s judským lidem a Jeruzalémem poté, co odmítli Boží poselství?

Všechno, před čím Bůh svůj lid varoval, se přesně naplnilo. Jakkoli se vzpírali jeho varováním, když se všechno přesně vyplnilo, jistě jim uvěřili. Kdo z nás nezažil i v osobní rovině něco podobného? Jsme Bohem varováni, abychom některé věci nedělali, protože to bude mít určité následky. A pokud je přesto uděláme, tak se stane to, před čím jsme byli varováni.

Jakou naději podle Jr 23,2–8 tehdejší lidé dostali?

Z lidského pohledu se zdálo všechno ztraceno: Národ byl v troskách, chrám zničen, z Jeruzaléma byla hromada kamení, vládci byli v zajetí. Zdálo se, že izraelský lid je na cestě k zániku – jako se to stalo s mnoha národy, které stihl podobný osud. Hospodin však měl jiné plány a v mnoha svých poselstvích a zaslíbeních jim dává naději, že vše není ztraceno a že se pozůstatek vrátí a jeho prostřednictvím se zaslíbení naplní. Takto spolu s varováním před zkázou a zničením předávali proroci lidem také jejich jedinou naději.

„Zkáza a zmar, již se vyznačovala poslední léta království Judy, by byly přivedly k zoufalství i nejstatečnější srdce, kdyby se jim nebylo dostalo povzbuzení v prorockých projevech poslů Božích. Skrze Jeremiáše v Jeruzalémě, skrze Daniela na babylónském dvoře, skrze Ezechiela na březích řeky Chebar objasňoval Hospodin svůj věčný úmysl a ujistňoval, že je ochoten splnit svému vyvolenému národu zaslíbení, zaznamenaná v knihách Mojžíšových. To, co pravil, jistě vykoná pro ty, kdož mu osvědčí věrnost. ‚Živé a trvalé je slovo Boží.‘ (1Pt 1 23)“ (PK 464; PK 305)

Podněty k zamyšlení

„V posledních letech odpadnutí Judy se zdálo, že napominání proroků je málo platné; a když vojska Kaldejských přitáhla potřeť a naposled a oblehla Jeruzalém, pozbyl každý naději. Jeremiáš předpověděl úplnou zkázu; protože stále naléhal, aby se poddali, byl nakonec uvržen do vězení. Bůh však nenechal v beznaději a zoufalství věrný zbytek, který pozůstal ve městě. I když byl Jeremiáš pod přísným dozorem těch, kdož pohrdali jeho poselstvími, dostalo se mu nových zjevení o tom, že nebesa jsou ochotna odpustit a spasit; tato zjevení jsou spolehlivým zdrojem útěchy pro církve Boží od té doby až po dnešek.“ (PK 466; PK 306)

Otázky k rozhovoru

1. *Povšimněte si ve výše uvedeném citátu od Ellen Whiteové věty: „Nebesa jsou ochotna odpustit a spasit.“ Přemýšlejte nad různými způsoby, jakými nám Bůh tuto ochotu ukazuje a připomíná. To, že Bůh nám touží odpustit a spasit nás, nám dosvědčuje především Kristův kříž. Máme však také Boží slovo, které nám snad na všech stránkách zjevuje Boží plán naší záchrany. Připomenout lze i další projevy prorockého daru v církvi, které toto téma zdůrazňují. Znáte ještě další způsoby, kterými vám byla v životě ukázána a připomenuta „ochota nebes odpustit a spasit“?*
2. *V Jr 42,2 je zaznamenáno, že lidé přišli k proroku Jeremjášovi a řekli mu: „Dovol, abychom ti předložili svou prosbu. Modli se za nás k Hospodinu, svému Bohu, za celý tento pozůstatek lidu. Vždyť nás zůstalo jen maličko z mnoha, jak na vlastní oči vidíš.“ Co se z tohoto verše a z Jr 23,3 dovídáme o tématu ostatku (ČSP) či pozůstatku (ČEP) v knize Jeremjáš?*
3. *Je tak snadné dívat se z našeho pohledu zpět na duchovní dějiny a vidět všechny chyby, vady a duchovní nedostatky Božího lidu. Měli bychom to dělat, protože nám bylo řečeno, že tyto příběhy byly napsány pro naše ponaučení (1K 10,11). Smutnou skutečností je, že mnozí z těchto lidí ve své době, souvislostech a kultuře považovali své jednání za správné a byli přesvědčeni, že jejich vztah s Bohem je v pořádku. Jaké varování z toho můžeme odvodit, co se týká slepoty k našemu pravému duchovnímu stavu? Jakými způsoby můžeme zjistit náš pravý duchovní stav? Proč v tomto procesu musíme mít stále ve středu Kristův kříž? Co by se stalo, kdybychom ho ve středu našeho duchovního prožívání neměli?*

Když milující Otec musí trestat

Texty na tento týden

Jr 11,18–22; 12,1–4; 14,7–11; 17,1–10; J 3,19

Základní verš

**„Uzdrav mě, Hospodine, a budu zdrav, spas mě a budu spasen, neboť ty jsi můj chvalozpěv.“
(Jr 17,14)**

**„Co se dalo, bude se dít zase, a co se dělalo, bude se znovu dělat; pod sluncem není nic nového.“
(Kaz 1,9)**

„Pod sluncem není nic nového.“ To je obzvláště pravdivé v souvislosti s životem a dílem Božích proroků, kteří byli často povoláni, aby sdělili lidem různá varování. Opravdově se snažili být věrni svému povolání; většina z nich čelila opozici, pronásledování a pomstě – často ze strany náboženských představitelů, tedy těch, kteří měli proroky poslouchat v první řadě. Není divu, že Ježíš řekl: „Běda vám, znalci Písma a farizeové! Pokrytci, stavíte hroby prorokům, zdobíte náhrobky spravedlivých a říkáte: ‚Kdybychom žili za dnů našich otců, neprolévali bychom s nimi krev proroků‘“ (Mt 23,29.30; B21).

Tento týden se podíváme na zkoušky a protivenství, kterými Jeremjáš procházel. Jeho služba jako by zahrnovala jen kárání a pronásledování: Jeremjáš pronášel kárání a představitelé národa se jej snažili umlčet a odstranit.

Dvě cesty

⁵Toto praví Hospodin: „Proklet buď muž, který doufá v člověka, opírá se o pouhé tělo a srdcem se odvrací od Hospodina. ⁶Bude jako jalovec v pustině, který neokusí přicházející dobro. Bude přebývat ve vyprahlém kraji, v poušti, v zemi solných plání, kde nelze bydlet. ⁷Požehnan buď muž, který doufá v Hospodina, který důvěřuje Hospodinu. ⁸Bude jako strom zasazený u vody; své kořeny zapustil u vodního toku, nezakusí přicházející žár. Jeho listí je zelené, v roce sucha se ničeho neobává, nepřestává nést plody.“ ⁹„Nejúskočnější ze všeho je srdce a nevyléčitelné. Kdopak je zná? ¹⁰Já Hospodin zpytuji srdce a zkoumám ledví, já každému splatím podle jeho cesty, podle ovoce jeho skutků.“ (Jr 17,5–10)

Osobní studium

Od prvních kapitol Genesis do posledních kapitol knihy Zjevení nám Bible představuje jen dvě alternativy způsobu života: Buď následujeme Boha z celého srdce a celé duše, nebo se obrácíme proti němu. Ježíš to vyjádřil velmi ostrými slovy, která mnohé lidi v dějinách znepokojovala: „Kdo není se mnou, je proti mně; kdo se mnou neshromažďuje, rozptyluje“ (L 11,23). To je zcela jednoznačné vyjádření ohledně duchovních skutečností, které přesahují naše chápání. Je to jednoduše představené téma velkého sporu. Přesto Ježíš neříká nic nového či radikálního. Vždy to tak bylo.

Jaké zásadní duchovní principy nalzáme v Jr 17,5–10, zvláště ve světle velkého sporu mezi Kristem a satanem?

Bezprostřední kontext těchto slov pravděpodobně odráží politické flirtování Judského království a Hospodinovu touhu, aby pochopili, že jejich jedinou nadějí je Bůh, ne politické a vojenské mocnosti. To nakonec zjistili, ale bylo už příliš pozdě.

Přestože si Bůh může použít a používá různé lidi, aby nám pomohl, spolehnout se můžeme jedině na něj. Pohnutky druhých lidí nás někdy mohou zklamat, ale na Boží úmysly s námi se můžeme spolehnout vždy.

Text zaznamenaný v Jr 17,9 varuje před zrádností lidského srdce. Hebrejský text říká, že srdce je zrádnější než „všechno“. Následky hříchu v tělesné oblasti, které jsou samy o sobě dost zlé, nejsou tak strašné, jako následky v morální a duchovní rovině. Kvůli našim zrádným srdcím však nedokážeme plně pochopit, jak zlé skutečně jsou. Jeremjáš ve svém životě a službě poznal, jak špatné mohou lidské úmysly být.

Aplikace

Jak se můžeš naučit více důvěřovat Hospodinu? Jak můžeš činit ve víře to, co je správné v Hospodinových očích?

Hřích Judy

¹Judův hřích je zapsán železným rydlem, je vyryt diamantovým hrotem na tabulku jejich srdcí, na rohy vašich oltářů. ²I jejich synové si připomínají jejich oltáře a posvátné kůly u zelených stromů na vysokých pahorcích. ³„Horo má v poli, vydám v plen tvé zboží, všechny tvé poklady, tvá posvátná návrší pro hřích páchaný po celém tvém území. ⁴Budeš muset uvolnit své dědictví, které jsem ti dal. Dám tě tvým nepřítelům do otroctví v zemi, kterou neznáš. Zanitili jste oheň mého hněvu, navěky bude hořet.“ (Jr 17,1–4)

Osobní studium

Jeremjášův úkol rozhodně nebyl snadný. Někteří lidé snad mohou pocítovat zvrhlé potěšení z upozorňování druhých na jejich hříchy, ale pro většinu z nás to je něco nepříjemného, obzvláště kvůli reakcím, které taková slova vyvolávají. I když existují ti, kteří když slyší slova pokárání, tak činí pokání a napraví se, obvykle tomu tak není – zvláště v případech, kdy jsou slova pokárání ostrá a silná. A přesně taková slova Jeremjáš přinášel.

Jaká varování podle Jr 17,1–4 Jeremjáš lidem předával?

Obraz hříchu, který je vyrytý do srdce, je zvláště silný. Ukazuje hloubku zkaženosti. Toto přirovnání ukazuje na hřích, který je vytesán či vyryt do člověka. V Dt 30,9.10 je zapsáno: „Hospodin se bude opět nad tebou veselit k tvému dobru, jako se veselil nad tvými otci, budeš-li poslouchat Hospodina, svého Boha, a dbát na jeho přikázání a nařízení, zapsaná v knize tohoto zákona, a navrátíš-li se k Hospodinu, svému Bohu, celým svým srdcem a celou svou duší“ (srovnej s Ž 40,8.9 a Jr 31,33). Lidé v době proroka Jeremjáše měli milovat Boha a poslouchat jeho zákon ze srdce, místo toho se však žel do jejich srdcí zaryl hřích a přestoupení zákona (1J 3,4).

„Lidé v Jeremjášově době věřili, že provádění bohoslužebných obřadů od nich odvrátí trest za zlo, kterého se dopouštěli. Z této situace by si měl vzít poučení každý, kdo v církvi zastává nějaké odpovědné postavení. Měla by mu sloužit jako výstraha a vést jej k tomu, aby vždy zodpovědně zakročil proti zlu, které poskvřňuje pravdu. Ať nikdo Boží služebníky nenapomíná, že jsou ve svém úsilí o vymýcení zla příliš horliví. Zničení Jeruzaléma za dob Jeremjáše je vážným varováním, že lhostejnost k Božím napomenutím, která přinášejí jeho služebníci, nemůže zůstat nepotrestána.“ (PK 416; OSU 275)

Aplikace

Hřích, který je vyryt do srdce? To je děsivá představa. Jak nám tento obraz pomáhá lépe pochopit, jak strašný je hřích a jak hluboké a intenzivní musí být očištění našich srdcí? Jakým způsobem je možné toho dosáhnout?

Beránek vedený na porážku

Soud pak je v tom, že světlo přišlo na svět, ale lidé si zamilovali více tmu než světlo, protože jejich skutky byly zlé. (J 3,19)

¹⁸Hospodin mě poučil a já jsem to pochopil, jakmile mi ukázal, co dělají. ¹⁹Byl jsem totiž důvěřivý jako beránek vedený na porážku, netušil jsem, jaké úklady na mě chystají: „Porazme strom i s ovocem, ze země živých ho vytněme, ať si na jeho jméno už nikdo nevzpomene!“ ²⁰Hospodine zástupů, Soudce spravedlivý, jenž zkoumáš srdce i svědomí, kéž uvidím tvou pomstu nad nimi – vždyť jsem ti svěřil svoji při. ²¹Toto praví Hospodin o mužích z Anatótu, kteří ti usilují o život a říkají: „Neprorokuj Hospodinovým jménem, nebo tě zabijeme.“ ²²Nuže, toto praví Hospodin zástupů: „Já s nimi zúčtuji.“ (Jr 11,18–22; B21)

Osobní studium

Je smutnou skutečností, že Jeremjáš čelil problémům a pronásledování právě od těch, které se Hospodin snažil zachránit. Chtěl je ušetřit pohromy, která musela nevyhnutelně přijít. Lidé často nechtějí slyšet to, co slyšet potřebují, protože to je v rozporu s jejich hříšnými představami a touhami.

Co připomínají některé obrazy zaznamenané v Jr 11,18–23?

Přestože se ve Starém zákoně můžeme dočíst, že ti, kteří falešně prorokovali ve jménu Hospodina, mohli být potrestáni smrtí, v případě Jeremjáše nejsou v textu žádné známky toho, že by jej obyvatelé Anatótu podezírali ze lživého prorokování. Spíše se zdá, že jej chtěli prostě umlčet. Nepřáli si slyšet, co jim chtěl říct. I když text nepřibližuje, jakým způsobem jej chtěli zabít, někteří učenci se domnívají, že jej možná chtěli otrávit.

Anatót byl Jeremjášovým rodištěm. Zdejší lidé však odmítli jeho poselství. Dokonce jej byli ochotni zabít. To však byl pouze počátek daleko širšího zavržení ode všech z jeho vlastního národa, kromě malého „pozůstatku“ (Jr 31,7).

Tato situace – včetně věty, že Jeremjáš byl „jako beránek vedený na porážku“ (Jr 11,19) – přirozeně odkazuje na Ježíšovu službu a oběť. Jeremjáš se tak stal určitým předchůdcem Krista – ne ve smyslu oběti, ale v tom, že podobně jako Ježíš musel čelit mocné opozici právě od těch, kterým se snažil pomoci. Tato situace v Jeremjášově životě je určitým předobrazem toho, co také Ježíš zakoušel ve své službě (L 4,14–30).

Aplikace

Kdy jsi naposledy slyšel něco, o čem jsi věděl, že je to pravda, ale jednoduše jsi to nechtěl poslouchat? Jaká byla tvá první reakce?

Nárek

¹Jsi spravedlivý, Hospodine, i když s tebou vedu spor. Chci s tebou mluvit o tvých soudech: Proč je úspěšná cesta svévolníků? Všichni, kdo se dopouštějí věrolomnosti, žijí si v klidu. ²Zasadil jsi je a oni zakořenili, vyrůstají a nesou plody. Jsi blízko, mají tě v ústech, ale daleko jsi jejich ledví. ³Ty mě, Hospodine, znáš a vidíš mě, zkoušíš mé srdce, je s tebou. Vytríd' je jak ovce na porážku, zasněží je ke dni pobíjení. ⁴Jak dlouho ještě bude země truchlit a bylina schnout na všech polích? Pro zlobu těch, kdo na ní bydlí, jsou vyhlazována zvířata i ptactvo. Ale říkají: „Do naší budoucnosti Bůh nevidí.“ (Jr 12,1–4)

Osobní studium

V prvních kapitolách knihy Jeremjáš Hospodin svého služebníka varoval, že jeho prorocké poslání nebude snadné. V době jeho povolání mu bylo řečeno, že proti němu budou bojovat králové, kněží i prostí lidé (Jr 1,18.19). I když mu bylo zaslíbeno, že Hospodin jej bude podírat a že jeho protivníci „proti němu nic nezmohou“ (Jr 1,19), tak varování, že jeho vlastní lid bude proti němu bojovat, bylo jistě skličující. Na začátku svého působení si Jeremjáš nedokázal představit rozměr této opozice a problémů. Když pak zkoušky přišly, pochopitelně se cítil zraněný a rozzlobený.

Přestože Jeremjáš mluví o své vlastní situaci, s jakým obecným problémem prorok v Jr 12,1–4 zápasí? Jaký je jeho postoj k těm, kteří mu ublížili? Co nám to říká o „lidskosti“ Božích nejméně důvěrných služebníků?

Jr 12,1 je verš plný starozákonního právníckého jazyka. Jeremjáš používá hebrejská slova jako „spravedlivý“, „vést spor“ a „soudy“. Prorok, který je tak rozrušen z toho, čemu musí čelit, se rozhoduje proti Hospodinu „vést spor“ (Dt 25,1). Jeho stížnost není neobvyklá: Proč se svévolníkům daří, zatímco on, Jeremjáš, který hledá jen Boží vůli, musí procházet takovými těžkými zkouškami?

V těchto větách se projevuje Jeremjášovo lidství. Chce, aby byli ti, kteří mu škodí, potrestáni. Nemluví zde jako teolog, ale jako padlá lidská bytost potřebující milost, která podobně jako Jób a mnoho Božích věrných následovníků nerozumí tomu, proč se jim takové věci dějí. Proč by měl být Boží prorok Jeremjáš, který byl povolán, aby zvěstoval Boží pravdu vzdorovitému lidu, vystaven proradným intrikám těchto lidí?

Jeremjáš Hospodinu důvěřoval, ale nerozuměl tomu, proč ho v životě postihlo tolik problémů a utrpení.

Aplikace

Jak se můžeme naučit důvěřovat Hospodinu navzdory všemu tomu, co se děje a co nám vůbec nedává smysl?

Zoufalá situace

⁷„Jestliže mluví proti nám naše nepravosti, jednej, Hospodine, pro své jméno. Mnohokrát jsme se odvrátili, hřešili jsme proti tobě. ⁸Naděje Izraele, jeho spasiteli v čase soužení! Proč jsi v zemi jako host, jak pocestný, který se zdrží jen přes noc? ⁹Proč jsi jak zdrcený člověk, jak bohatýr, který není s to spasit? Ty jsi, Hospodine, uprostřed nás a nazývají nás tvým jménem. Nezříkej se nás!“ ¹⁰Toto praví Hospodin o tomto lidu: „Milují toulky a své nohy nešetří,“ proto v nich nemá Hospodin zalíbení. Bude nyní připomínat jejich nepravost a trestat jejich hříchy. ¹¹Hospodin mi poručil: „Nemodli se za dobro tohoto lidu.“ (Jr 14,7–11)

Osobní studium

V Jr 14,1–10 je líčeno, jak celou zemi postihlo sucho. Lidé trpěli v každém městě i vesnici, týkalo se to chudých i bohatých. Ani divoká zvířata nemohla snést nedostatek vody. Šlechtici čekali na své služebnictvo u městských bran a doufali, že našli vodu. Všechny prameny ale vyschly. Nebyla žádná voda – a bez vody nemohl pokračovat život. Utrpení lidí den ode dne rostlo. Někteří se oblékli do smutečního šatu a chodili se sklopeným zrakem. Potom náhle poklekávali a zoufale se modlili. V době přírodních pohrom bylo zvykem navštěvovat chrám v Jeruzalémě, postit se a přinášet Bohu zvláštní oběti (Jl 1,13.14; 2,15–17).

Jeremjáš viděl horlivost lidu, dobře ale věděl, že netouží po Bohu, ale pouze po vodě. To jej ještě více skličovalo. Jeremjáš se také modlil. Neprosil o vodu, ale o milost a přítomnost Boží.

Jeremjáš také pochopil, že to je jenom počátek přicházejících zkoušek. Bůh viděl srdce lidí a věděl, že kdyby odňal sucho, potom by všechna lítost ustala. Lidé dělali všechno, aby situaci změnili, včetně cest do Jeruzaléma, modliteb, postů, truchlení a obětí. Na jednu věc ale zapomněli – na opravdové obrácení, opravdové pokání. Snažili se pouze odstranit důsledek problému, ne problém samotný – svůj hřích a neposlušnost.

V Jr 14,11 řekl Bůh Jeremjášovi: „Nemodli se za dobro tohoto lidu“ – navzdory tomu, že předtím Jeremjáš pronesl nádhernou přimluvnou modlitbu: „Jestliže mluví proti nám naše nepravosti, jednej, Hospodine, pro své jméno“ (Jr 14,7).

Přestože nám je řečeno, abychom se bez přestání modlili (1Te 5,17), v tomto případě Hospodin, který zná vše od začátku do konce, zjevuje Jeremjášovi, jak jsou lidé zkažení a hříšní. Bůh samozřejmě ví, jaká jsou lidská srdce i budoucnost. My ne. Proto novozákonní příkaz, abychom se modlili dokonce za své nepřátele, neztrácí nic na své platnosti.

Aplikace

Hřích přináší do našich životů důsledky – problémy a utrpení. Při pokání a prosbách o odpuštění nejde předně o důsledky našeho provinění, ale o opravdové obrácení. Když se modlíš, prosíš Boha o odstranění důsledků hříchu, anebo o nové srdce, o to, aby tě změnil?

Podněty k zamyšlení

Jeremiáš zápasil se stejnou otázkou, se kterou zápasíme všichni. Jak je možné pochopit zlo? A možná právě to je náš problém – snažíme se pochopit něco, co pochopit nelze, co by mohlo být považováno za „nesmyslné“. Ellen Whiteová napsala: „Zlo je vetřelec, jehož existenci nelze zdůvodnit. Je tajemné a nelogické; omlouvat je, znamená je hájit. Kdybychom je mohli omluvit, kdybychom našli příčinu, proč vzniklo, přestalo by být zlem.“ (GC 492–493; VDV 322)

Když se stane nějaká tragédie, často si myslíme nebo slyšíme lidi říkat: „To nechápu. To nedává smysl.“ Ano, zlo a utrpení jsou nepochopitelné. Kdybychom dokázali zlo pochopit, kdyby dávalo smysl, kdyby zapadalo do nějakého logického a rozumového plánu, potom by nebylo tak tragické, protože by sloužilo nějakému účelu. Je však velmi důležité, abychom měli na paměti, že zlo, stejně jako hřích, se vysvětlit nedá. Můžeme se však spolehnout na Kristův kříž, který nám zjevuje Boží lásku a dobrotu – navzdory nevysvětlitelnému zlu, které hřích způsobil.

Otázky k rozhovoru

- 1. Přemýšlejte o tom, že zlo a utrpení nedávají smysl, že pro ně není rozumové vysvětlení. Proč je to tak lepší? Představte si situaci, kdy se stane nějaká strašná tragédie. Třeba podlehne zhoubné nemoci malé dítě. Opravdu bychom si přáli, aby pro to existoval dobrý a rozumný důvod? Není lepší tuto tragédii přisoudit krutým a zlým důsledkům života na padlé planetě?***

Hospodinovo slovo je v mém srdci jak hořící oheň

Texty na tento týden

Jr 5,26–31; 18,1–10.18; 20,1–18

Základní verš

„Přemlouvals mě, Hospodine, a dal jsem se přemluvit. Zdolal jsi mě a přemohl. Po celé dny jsem jen pro smích, každý se mi vysmívá.“ (Jr 20,7)

Každý, kdo následuje Hospodina, po nějaké době zjistí, že věřit v Ježíše a snažit se činit jeho vůli člověku nezaručí snadný život. Nakonec nám všem bylo řečeno: „A všichni, kdo chtějí zbožně žít v Kristu Ježíši, zakusí pronásledování“ (2Tm 3,12). Tuto pravdu prožil i Jeremjáš.

Naše víra nám ale může ve zkouškách poskytnout širší pochopení, na jehož základě můžeme zůstat i uprostřed našich zápasů pevní. Když potom přijdou zkoušky a utrpení (a mnoho z nich je bezpochyby nespravedlivých), nebudeme ponecháni s pocitem marnosti a prázdnoty, jež často zažívají lidé, kteří Boha neznají.

Můžeme poznávat něco z širších souvislostí a prožívat opravdovou naději, kterou nám nabízí Bůh – bez ohledu na neutěšené okolnosti. Z tohoto poznání a naděje můžeme čerpat sílu. Jeremjáš vnímal něco z těchto širších souvislostí, i když se někdy zdá, že je opomíjel a zaměřoval se jen na svá trápení.

Bezbožní kněží a proroci

²⁶V mém lidu se najdou zločinci, číhají schovaní jako ptáčníci, nastražili past, aby lidi lovili. ²⁷Jako je plno ptáků v kleci, tak jsou jejich domy plné lsti. Takhle dosáhli moci a bohatství, ²⁸vypasení jsou a otylí. Předhánějí se svými zločiny, o spravedlnost nestojí, práva sirotků neprosazují, nehájí chudé v jejich při. ²⁹Copak je mohu nechat bez trestu? praví Hospodin. Copak je nemám stihnout pomstou, když je ten národ takový? ³⁰Co se to v téhle zemi děje? Hrůza! Děs! ³¹Proroci prorokují lživě, kněží vládnu na vlastní pěst a můj lid to takhle miluje! Co si však počnete nakonec? (Jr 5,26–31; B21)

Osobní studium

Od Judského království nás dělí více než dva tisíce let, jsme vzdáleni kulturně i společensky. Proto někdy těžce chápeme, co se za doby Jeremjáše vlastně odehrávalo. Mnoho lidí při čtení Bible – zvláště u tvrdých Božích varování a hrozeb svému lidu – vidí Boha jako krutého a pomstychtivého. To však není správné chápání biblického textu. Starý zákon představuje Boha právě tak jako Nový zákon: Bůh lidi miluje a chce je zachránit, dává nám ale svobodu. Pokud se rozhodneme dělat špatné věci, můžeme to udělat navzdory Božím upozorněním a prosbám, protože máme svobodnou vůli. Musíme mít však na paměti nejen důsledky tohoto jednání, ale také to, že jsme byli předem varováni.

O jakých hříších v Judském království se v Jr 23,14.15; 5,26–31 dočítáme? Proti kterým Jeremjáš vystupoval?

Seznam hříchů, které jsou v textu představeny, je jenom malým vzorkem, jenž ukazuje na stav padlého Božího lidu. Kněží i proroci byli bezbožní. Vzhledem k tomu, že kněží měli být představitelé Boha a proroci jeho mluvčími, je to neuvěřitelná ironie. A to je jenom počátek problémů, kterým Jeremjáš čelil. Hříchy, které jsou v textu představeny, bychom mohli rozdělit do několika druhů. Jedním z nich je odpadlictví duchovních vůdců národa, kteří k hříchu vedou druhé a tím „posilují ruce zlovolníků, aby se nikdo neodvrátil od svých zlých činů“ (Jr 23,14). Dokonce když Hospodin varuje před přicházejícím soudem, tak proroci tvrdí, že nepřijde. Jsou tak vzdáleni od Boha, že zapomněli na jeho příkaz starat se o sirotky a zastat se chudých (Jr 5,28). Národ od Hospodina odpadl ve všech směrech. Velká část Bible, přinejmenším prorockých knih Starého zákona, líčí Hospodina, jak volá svůj svěhlavý lid zpět. Navzdory všemu špatnému, co činili, jim Bůh byl ochoten odpustit, vyléčit je a uzdravit. Když odmítli, co ještě mohl dělat?

Aplikace

I nám Bůh představil své poselství, pravdy a ideál, k němuž máme směřovat. Volá nás k sobě, chce nás očistit a uzdravit. Přemýšlej o svém životě. V kterých oblastech bys měl přijít ke Kristu a prosit ho o očistění a sílu ke změně ve svém životě?

Jeremjáš v kládách

¹Pašchúr, syn kněze Iméra, jenž byl vrchním dohlížitelem v Hospodinově domě, slyšel Jeremjáše prorokovat tato slova. ²Proto dal Pašchúr proroka Jeremjáše zbit a vsadit do klády, která byla v horní Benjaminské bráně, u Hospodinova domu. ³Nazítří, když Pašchúr vyvedl Jeremjáše z klády, řekl mu Jeremjáš: „Hospodin tě nepojmenoval Pašchúr, nýbrž Magór mi-sábíb (to je Kolkolem děs).“ ⁴Toto praví Hospodin: „Děsu vydám тебе i všechny tvé přátele. Před tvými zraky padnou mečem svých nepřátel. Celé Judsko vydám do rukou babylónskému králi. On je přestěhuje do Babylóna a pobije mečem. ⁵Vydám též celou klenotnici tohoto města s veškerým jeho jméním a s veškerými jeho drahocennostmi, rovněž všechny poklady judských králů vydám do rukou jejich nepřátel; uloupí je, vezmou a odnesou do Babylóna. ⁶A ty, Pašchúre, i všichni obyvatelé tvého domu, půjdete do zajetí; přijdeš do Babylóna a tam zemřeš a tam budeš pohřben ty i všichni tvoji přátelé, jimž jsi klamně prorokoval.“ (Jr 20,1–6)

Osobní studium

Jeremjáš – jako prorok – měl úkol přinášet Boží poselství a neměl se přitom ohlížet na to, kolik lidí jej přijalo nebo odmítlo. Je možné konstatovat, že množství lidí, kteří přijali poselství proroků, nebylo velké. Například nevíme, kolik lidí žilo v době Noema, ale z toho, kolik lidí vešlo do archy, je možné vyvodit, že většina z nich nebyla jeho poselství příliš otevřená. Je to pravidlo, které je možné najít během celých dějin církve.

Jakého přijetí se dostalo Jeremjášovi podle Jr 20,1–6 po předání jeho poselství?

Pro lepší pochopení je dobré si přečíst Jeremjášova slova, kterými poselství předal. Tato slova jej dostala do velkých problémů, protože mluvil s vysoce postaveným člověkem. V Jeremjáš 19. kapitole se nachází část tohoto proroctví. Bůh zde říká: „Hle, já uvedu na toto místo zlo“ (Jr 19,3). Způsobí, že lidé padnou mečem a jejich mrtvoly vydá za pokrm ptákům a zvířatům (Jr 19,7). Dopustí, že obyvatelé Judského království budou pojídat jeden druhého (Jr 19,9).

Nikdo by asi nebyl příliš nadšen, kdyby se ho takovéto proroctví týkalo. Jako vedoucí postava národa se však Pašchúr cítil obzvláště dotčen. Jako u většiny lidí bylo jeho první reakcí odmítnutí tohoto poselství. Kdo by nakonec chtěl něčemu tak hroznému věřit? Pašchúr využil svého postavení a posla této zprávy potrestal. Dal podle zákona Jeremjáše zbičovat (Dt 25,1–3) a vsadit do klád. Druhý den Jeremjáše propustil. Avšak ani tato bolestivá a ponižující zkušenost nezabránila Jeremjášovi v dalším prorokování, tentokrát už ne proti Judsku, ale proti Pašchúrovi a jeho rodině. Zanedlouho byl osud Pašchúra a jeho rodiny strašným příkladem pro všechny, kteří je viděli v řetězech zajetí. V této kapitole je také poprvé v knize Jeremjáš zmíněn Babylon jako místo vyhnanství. (Kapitoly ani perikopy nejsou v chronologickém sledu.)

Aplikace

Představ si, že bys takové proroctví slyšel o sobě. Jaká si myslíš, že by byla tvoje první reakce, a jaká by měla být (Sk 2,37)?

Oheň v kostech

⁷Přemlouvals mě, Hospodine, a dal jsem se přemluvit. Zdolal jsi mě a přemohl. Po celé dny jsem jen pro smích, každý se mi vysmívá. ⁸Sotvaže promluví, upím, přivolávám násilí a zhoubu, neboť Hospodinovo slovo mi přináší jen potupu a pošklebky po celé dny. ⁹Řekl jsem: „Nebudu je připomínat, už nebudu v jeho jménu mluvit,“ avšak je v mém srdci jak hořící oheň, je uzavřeno v mých kostech, jsem vyčerpán tím, co musím snášet, dál už nemohu. ¹⁰Z mnoha stran pomluvy slyším. Kolkolem děs! „Udejte ho!“ „Udáme ho!“ Kdekdo z těch, s nimiž jsem pokojně žil, čeká, až se zhroutím. „Snad se dá nachytat, pak ho přemůžeme, zajmeme ho a pomstíme se mu.“ ¹¹Ale Hospodin je se mnou jako přesilný bohatýr, proto moji pronásledovatelé upadnou a dál nebudou moci, velice se budou stydět, že nebudou mít úspěch, jejich věčná hanba nebude zapomenuta. ¹²Hospodine zástupů, který zkoumáš spravedlivého, ty vidíš do ledví i do srdce, kéž spatřím tvou pomstu nad nimi. Vždyť tobě jsem předložil svůj spor. ¹³Zpívejte Hospodinu, chvalte Hospodina, protože vysvobodil ubožáka z rukou zlovolníků. ¹⁴Proklet buď den, v němž jsem se narodil. Den, v kterém mě má matka porodila, ať není požehnán. (Jr 20,7–14)

Osobní studium

Jeremjášova tvrdá slova Pašchúrovi a národu nebyla jeho vlastní, nebyla vyřčena z rozhořčení nad tím, že byl na den zamčen v kládách. Byla to slova Hospodinova, která byla určena pro lid. Co následuje, vychází ze samého srdce Jeremjáše a je zapsáno z vnuknutí Ducha svatého. Je to upřímné volání lidské bytosti, které se nelíbí situace, ve které je, a nařiká nad ní.

Na co si Jeremjáš stěžuje v Jr 20,7–14? Co nás to učí o jeho lidství a také o našich lidských vlastnostech?

Jakou zásadní důležitost ale přitom má Boží slovo, které Jeremjáš přináší (Jr 20,9)?

Jeremjáš by rád přestal kázat, stěžuje si na povolání proroka. Boží slovo je však v jeho srdci a kostech jako oheň. To je silné přirovnání od člověka, který věděl o svém povolání a rozhodl se uposlechnout – nehledě na osobní problémy a bolest (podobnou myšlenku je možné najít i v Am 3,8 a 1K 9,16).

Dvacátá kapitola odhaluje zápas, jenž Jeremjáš vede. Uvnitř Jeremjáše i okolo něho zuří boj. Jednu chvíli chválí Boha za to, že zachraňuje chudé z rukou zlých lidí, a hned nato proklíná den, kdy se narodil.

Aplikace

Proč je tak důležité, a obzvláště v těžkých okolnostech, chválit Hospodina a přemýšlet o tom, jakými způsoby nám zjevuje svou lásku?

Proklet buď den, v němž jsem se narodil

¹⁴Proklet buď den, v němž jsem se narodil. Den, v kterém mě má matka porodila, ať není požehmán. ¹⁵Proklet buď muž, jenž zvěstoval mému otci: „Narodilo se ti dítě, chlapec,“ a udělal mi velkou radost. ¹⁶Ať je ten muž jako města, která Hospodin nelítostně vyvrátil; ať zrána slyší úpěnlivé volání a za poledne válečný povyk. ¹⁷Že mě neusmrtil hned v matčině lůně, aby mně má matka byla hrobem, aby její lůno bylo věčně těhotné! ¹⁸Proč jsem vyšel z matčina lůna? Abych viděl trápení a strasti, aby v hanbě skončily mé dny? (Jr 20,14–18)

Osobní studium

Bible nezakrývá lidské slabé stránky. S výjimkou bezhříšného Syna Božího jsou téměř u každé postavy, jejíž život je v Bibli detailněji zaznamenán, ukázány i její slabosti a chyby.

To platí i pro proroky. Jak už bylo řečeno, Bůh, jemuž tito proroci sloužili, je dokonalý. Sami proroci však byli hříšní lidé a stejně jako my potřebovali „Boží spravedlnost skrze víru v Ježíše Krista“ (Ř 3,22). Všechny biblické postavy byly lidmi narušenými hříchem, jejichž jedinou nadějí bylo – slovy Ellen Whiteové – jít před Boha a vyznat: „Nemám žádné zásluhy ani dobré skutky, díky kterým bych si mohl nárokovat spasení, předkládám ale před Boha očistující krev neposkvrněného Beránka Božího, která snímá hřích světa. To je moje jediná úpěnlivá prosba. Ježíšovo jméno mi umožňuje přístup k Otci. Jeho ucho, jeho srdce je otevřeno mé nejslabší prosbě, On naplní mé nejhlubší potřeby“ (FW 106).

Jak je v Jr 20,14–18 představen stav prorokovy mysli, když se zabývá svou osobní situací?

Jeremjášova slova nám připomínají slova Jóba, jehož situace však byla mnohem horší (Jb 3). Přestože měl Jeremjáš ujištění, že činí Boží vůli a Hospodin je s ním, v této chvíli jej pohltila bolest nad jeho současnou situací. Jakkoliv rozumově chápal pravdu, na nějaký čas bylo toto pochopení zatlačeno do pozadí jeho utrpení.

Občas se možná nacházíme v podobné situaci. Rozumově známe všechna Boží zaslíbení, jsme ale tak přemoženi smutkem a bolestí, že tato zaslíbení jsou zatlačena do pozadí a my se nedokážeme soustředit na nic jiného než na své bezprostřední utrpení. To je pochopitelná reakce; neznamená to, že je správná, ale je pochopitelná. Jeremjáš byl člověk. Prožíval utrpení, bolest a zoufalství – stejně jako my.

Aplikace

Už ses někdy cítil jako tady Jeremjáš? Pokud ano, co se můžeš z této zkušenosti naučit – aby ses příště mohl lépe s takovou situací vypořádat?

Jste v mých rukou jako hlína v rukou hrnčířových

¹Slovo, které se stalo od Hospodina k Jeremjášovi: ²„Vstaň a sestup do hrnčířova domu a tam ti ohláším svá slova.“ ³Sestoupil jsem tedy do hrnčířova domu, právě když pracoval na hrnčířském kruhu. ⁴Ale nádoba, kterou vlastní rukou z hlíny zhotovoval, se nepovedla. Začal znovu a udělal z ní nádobu jinou; dělal, co se mu zdálo být správné. ⁵I stalo se ke mně slovo Hospodinovo: ⁶„Cožpak nemohu naložit s vámi jako ten hrnčíř, dome izraelský? je výrok Hospodinův. Hle, jste v mých rukou jako hlína v rukou hrnčířových, dome izraelský. ⁷Jednou promluvím proti pronárodu a proti království, že je vyvrátím, podvrátím a zničím. ⁸Avšak odvrátí-li se onen pronárod od zla, jež páchal a proti němuž jsem mluvil, budu litovat toho, že jsem zamýšlel způsobit mu něco zlého. ⁹Jindy promluvím o pronárodu a o království, že je vybuduji a zasadím. ¹⁰Budou-li se však dopouštět toho, co je zlé v mých očích, a nebudou mě poslouchat, budu litovat toho, že jsem slíbil prokázat jim dobré věci. (Jr 18,1–10)

„Když jsem lidem Hospodinovo poselství oznámil,“ píše Jeremjáš, „smluvili se a řekli: Musíme vymyslet, jak bychom se Jeremjáše zbavili. Vždyť k tomu, aby nás poučovali o Božím zákoně, máme své vlastní kněze. Radit nám mohou naši hodnostáři a k zvěstování Boží vůle jsou tu naši proroci. Nejlépe uděláme, když ho zastrašíme výhrůžkami a nebudeme věnovat pozornost ničemu z toho, co říká.“ (Jr 18,18; SNC)

Osobní studium

Jaké důležité principy interpretace proroctví nacházíme v Jr 18,1–10? Jaké důležité duchovní poselství je v nich obsaženo?

Navzdory všemu zlu je Hospodin stále ochotný dát lidem šanci k pokání. Bůh nabízí svou milost. Lidé měli stále šanci obrátit se – navzdory všemu, co v minulosti udělali. Ve verších je možné sledovat podmíněnost proroctví: Bůh říká, že něco udělá – často je to trest. Pokud ale budou lidé činit pokání, potom se tento záměr neuskuteční. Výsledek je podmíněný – závisí na tom, jak budou lidé reagovat. Pokud budou lidé činit pokání a obrátí se, nebudou potrestáni. Pokud se však neodvrátí od svých zlých cest, potom trest určitě přijde.

Jak se podle Jr 18,18–23 stavěli lidé proti Jeremjášovu poselství a působení? A jak Jeremjáš odpověděl?

Jak velké rozčarování musel Jeremjáš cítit, když jeho odpůrci zdůvodnili jeho odmítnutí tak, že chtějí chránit Boží zákon, rady moudrých a Boží vůli – tím, že budou poslouchat své proroky, kněze a hodnostáře. Jak klamně dokáže být lidské srdce!

Aplikace

Co bychom se měli naučit o tom, jak opatrní musíme být, když říkáme a děláme věci ve jménu Hospodina?

Podněty k zamyšlení

V Jr 18,11–17 je představen Hospodin, který říká svému lidu, aby přestali dělat určité věci. Ve verši 11 je zapísáno: „Navratte se už každý ze své zlé cesty, napravte své cesty a své skutky.“ Ve verši 12 Bůh v podstatě konstatuje, že už ví, že jeho varování a prosby nebudou poslouchat, ale dál budou jednat „podle svého zarputilého a zlého srdce“. Potom Hospodin zmiňuje, co je kvůli jejich neposlušnosti čeká. Je to jedno z mnoha míst v Bibli, která ukazují, že Bůh předem ví, jak se lidé rozhodnou – nijak však do této svobody lidí nezasahuje. Proč by je jinak Hospodin naléhavě žádal, aby upustili od svých zlých cest, kdyby neměli svobodu se rozhodnout? Proč by je trestal za neposlušnost, kdyby neměli svobodnou vůli, jestli se rozhodnou poslouchat? Je zřejmé, že Hospodin věděl, jak se svobodně rozhodnou, ještě předtím, než svá rozhodnutí udělali. Tato velice důležitá skutečnost je také zmíněna například v Dt 31,16–21. Ještě než děti Izraele vejdou do zaslíbené země, Hospodin říká Mojžíšovi, že ví, že se „obrábí k jiným bohům a budou jim sloužit“ (Dt 31,20). Bůh ví, jak se budeme rozhodovat, ale nijak neomezuje naši svobodu.

Otázky k rozhovoru

- 1. Přemýšlejte společně o poslední otázce v oddílu na čtvrtek. Asi všichni už jsme slyšeli někoho, kdo obhajoval své jednání tím, že mu to tak řekl Hospodin. (Jak můžeme na takovou argumentaci reagovat?) Přestože nás Bůh bezpochyby vede, jakými způsoby můžeme toto vedení prověřovat a ujistit se, že nás opravdu vede Hospodin?*
- 2. Jeremjáš prohlásil, že Hospodinovo slovo je jako „oheň v jeho kostech“. Jak může takový oheň hořet i v nás?*
- 3. Co nám ve verších, které jsme tento týden studovali, může pomoci pochopit, co všechno zahrnuje oživení a reformace? (Nebylo to nakonec to, co si Hospodin přál udělat pro svůj lid?) Proč je například vědomí naší vlastní hříšnosti pro oživení tak důležité? Proč musí být kříž – a naděje, kterou představuje – v samotném středu oživení?*

Symbolické činy

Texty na tento týden

Nu 21,6–9; J 3,14.15; Jr 13,1–11; 18,6; 19,1–5.7.10.11; Ř 9,21

Základní verš

„Nemá snad hrncíř hlínu ve své moci, aby z téže hroudy udělal jednu nádobu ke vznešeným účelům a druhou k všedním?“ (Ř 9,21)

Bible je plná symbolů – činů, předmětů či obrazů, které představují nějaké pravdy a myšlenky. Celá služba v pozemské svatyni je například symbolickým vyjádřením plánu spasení.

„Ještě jsme plně nedocenili symboliku starozákonních obřadů. Různé úkony a obrazy v sobě skrývají dalekosáhlé a hluboké pravdy. Tajemství starozákonních obřadů můžeme otevřít klíčem evangelia. Poznání plánu vykopení otevírá a vysvětluje jejich smysl.“ (COL 133; PM 66) Prostřednictvím symboliky pozemské svatyně, symbolů v prorockých knihách (jako je Da 2, 7, 8 a Zj) i v ostatních biblických knihách Bůh lidem odhaluje různé pravdy a principy. I Ježíš ve svých podoběnstvích a názorných poučeních používal symboly k vysvětlení hlubokých pravd.

Také kniha Jeremjáš je bohatá na symbolické výjevy a obrazy. Tento týden se budeme blíže zabývat některými z těchto symbolů – co znamenaly a jaká poučení si z nich můžeme vzít.

Pravda ukrytá v symbolech

⁶Hospodin tedy na lid poslal jedovaté hady. Na jejich uštknutí mnoho lidí v Izraeli zemřelo. ⁷Lid pak přišel k Mojžíši se slovy: „Zhřešili jsme, když jsme mluvili proti Hospodinu a proti tobě. Modli se k Hospodinu, ať nás zbaví těch hadů!“ A tak se Mojžíš za lid modlil. ⁸Hospodin řekl Mojžíšovi: „Udělej si jedovatého hada a připevni ho na kůl. Každý, kdo se na něj podívá, bude žít.“ ⁹Mojžíš tedy udělal bronzového hada a připevnil ho na kůl. Když někoho uštkl had a on se podíval na toho bronzového hada, zůstal naživu. (Nu 21,6–9; B21)

¹⁴Jako Mojžíš vyvýšil hada na poušti, tak musí být vyvýšen Syn člověka, ¹⁵aby každý, kdo v něho věří, měl život věčný. (J 3,14.15)

Osobní studium

V Písmu jsou různé druhy symbolů – většinou představují větší pravdy, než jsou samy.

Jedním z nejznámějších symbolů, kterým chtěl Bůh ve starozákonní době Izraelce oslovit, byl bronzový had vyvýšený na sloupu (Nu 21,4–9).

„Vyvýšení bronzového hada mělo Izraelce naučit něčemu důležitému. Nemohli se sami zachránit před jedem vězícím v jejich ranách. Jedině Bůh byl schopen je uzdravit. Přesto museli prokázat svou víru v opatření, které Bůh učinil. Aby žili, museli pohlédnout. Jejich víra se projevila pohledem na hada. Věděli, že v hadovi samotném není žádná uzdravující moc, nýbrž že je pouze symbolem Zachránce.“ (PP 430; NUD 202)

Také jednotlivé obřady a úkony v pozemské svatyni slouží v celém Starém zákoně jako symbolické znázornění plánu spasení. Je však otázkou, do jaké míry tehdy dokázali izraelité pochopit význam těchto obřadů. Bezpochyby ale chápali nejdůležitější pravdy, které svatyně představuje – zástupnou oběť, tedy princip, že na jejich místě musí zemřít náhradník, aby jejich hříchy mohly být odpuštěny (1K 5,7). Skrze službu ve svatyni nám byla symbolicky představena nejen Ježíšova smrt, ale také jeho velekněžská služba v nebi, předadventní soud a konečné odstranění hříchu na konci věků.

Aplikace

Napadají tě nějaké další biblické symboly, které představují plán spasení? Ve kterých zvláště vidíš Boží zachraňující milost a naději, kterou díky ní můžeme mít?

Hlína v ruce hrnčáře

Nemohu snad s vámi naložit jako tento hrnčíř, dome Izraele? praví Hospodin. Hle, jste v mé ruce, jako je hlína v ruce hrnčáře, dome Izraele. (Jr 18,6; B21)

Nemá snad hrnčíř hlínu ve své moci, aby z téže hroudy udělal jednu nádobu ke vznešeným účelům a druhou ke všedním? (Ř 9,21)

Osobní studium

Jaké důležité pravdy učí následující verše (v souvislosti s Gn 2,7)? Jaké zásadní symboly se v nich nacházejí?

Jr 18,1–10

Iz 29,16

Iz 45,9

Iz 64,7.8

Ř 9,18–21

Není divu, že kvůli stálému pronásledování a odmítání, kterému čelil, se chtěl Jeremjáš vzdát. Mělo smysl zápatit a usilovat o národ? Občas měl jistě pocit, že to smysl nemá.

Jeremjáš obdržel pokyn, aby šel do hrnčířova domu. Když sledoval práci hrnčáře, obdržel od Boha poselství (Jr 18,1–4). Hrnčíř, který pracuje s hlínou, byl symbolem toho, jak Hospodin pracuje s „lidskou hlínou“. Tento symbol odhaluje několik pravd, kromě nich však ukazuje i na to, že Bůh stojí nade vším. Jakkoli beznadějná se situace z Jeremjášova pohledu mohla zdát, symbol hrnčáře a hlíny mu ukázal, že navzdory špatným lidským rozhodnutím má Hospodin svět ve svých rukou. On je svrchovaným zdrojem moci a autority – na konci zvítězí, bez ohledu na to, jak se věci jeví nyní.

V Ř 9 Pavel tento starozákonní obraz rozvádí. Vyvozuje z něho v podstatě stejné ponaučení, které bylo určeno pro Jeremjáše. Je možné, že Pavel v Ř 9,21 navazuje přímo na text zaznamenaný v Jr 18,6. Můžeme si být jisti, že navzdory svobodné vůli člověka a důsledkům, které plynou z jejího zneužití, máme stále naději, že Bůh je svrchovaný a svou lásku k nám zjevil v Kristově kříži. Zlo nezvítězí. Bůh ano. To je úžasná naděje.

Aplikace

Jak se můžeš naučit důvěřovat ponaučení z obrazu hrnčáře a hlíny – bez ohledu na existující okolnosti? Jaké další biblické texty nám zjevují skutečnost Boží svrchovanosti?

Úpadek národa

⁴Opustili mě, cizím mi učinili toto místo a pálili na něm kadidlo jiným bohům, které neznali oni ani jejich otcové ani judští králové, a toto místo naplnili krví nevinných. ⁵Vybudovali posvátná návrší Baalova, aby Baalovi jako zápalné oběti pálili v ohni své syny. K tomu jsem jim přece nedal příkaz, ani jsem o tom nemluvil, ani mi to na mysl nepřišlo. (Jr 19,4.5)

Osobní studium

V Jr 19,4 je zmíněno několik příkladů špatností, které zahltily Judské království. Kromě opuštění Hospodina, pálení kadidla „jiným bohům“ a prolévání nevinné krve také učinili „cizím toto místo“. Toto hebrejské sloveso znamená „odcizit“, „učinit neznámým“ nebo „znesvětit“. Zda „toto místo“ znamená chrám v Jeruzalémě, to text neříká. Hlavní pointou však bylo to, že národ měl být svatý, zasvěcený Hospodinu (Ex 19,5.6), zvláštní a odlišný od jiných národů kolem. To se ale nestalo. Izraelský lid ztratil svůj jedinečný charakter, osobitost, která by ho učinila svědkem pro svět. Izraelci se stali právě takovými, jako byli všichni ostatní.

V Jr 19,5 je napsáno: „Vybudovali posvátná návrší Baalova, aby Baalovi jako zápalné oběti pálili v ohni své syny. K tomu jsem jim přece nedal příkaz, ani jsem o tom nemluvil, ani mi to na mysl nepřišlo.“ Přestože starověký svět znal praktikování lidských obětí, Hospodin ho ostře odsoudil a tento zvyk izraelitům zakázal (Dt 18,10). Slovní obrat, který je přeložen „ani mi to na mysl nepřišlo“, v hebrejštině může znít i jako: „nevstoupilo mi to do srdce“. Tato věta vyjadřuje, jak cizí a daleko od Boží vůle něco takového je. Pokud obětování dětí považujeme za odporné my, padlé bytosti zatvrzelé hříchem, jaké to musí být pro svatého Boha!

Vliv degenerace a okolních kultur na Boží lid byl časem tak velký, že se snížili i k tomuto hrůznému obřadu. Jaké ponaučení by to pro nás mělo být v tom, jak snadno nás může společnost, se kterou se ztožňujeme, zaslepit – a to až do té míry, že se účastníme věcí, které bychom nikdy neschvalovali, naopak bychom jimi byli zděšeni, kdybychom žili ve spojení s Hospodinem a řídili se jeho slovem (Žd 5,14).

Aplikace

Izraelský národ byl vyvolen k tomu, aby představoval ostatním národům Boha. Toto poslání však často nebývalo naplňováno, izraelský národ vždy věrně nesevěčil světu o Hospodinu. Mnohdy se choval stejně jako národy okolo něj. Nemůže se stát něco podobného i nám? Jak je možné ověřit si, že jsme stále Božími svědky? Tento princip platí i v osobní rovině. Jak svědčíš o Bohu? Jak představuješ Boha svému okolí?

Rozbití džbánu

¹Toto praví Hospodin: „Jdi a kup u hrncíře hliněnou lahvici a s některými staršími lidu a staršími z kněžstva ²vyjdi do Údolí syna Hinóмова, které je před Střepnou branou, a volej tam slova, která k tobě budu mluvit. ³Řekni jim: Králové judští a obyvatelé Jeruzaléma, slyšte slovo Hospodinovo. Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Hle, já uvedu na toto místo zlo. Tomu, kdo o něm uslyší, bude znít v uších. ... ⁷Na tomto místě rozbiji na střepy záměr Judy a Jeruzaléma, způsobím to, že padnou mečem před svými nepřáteli, do rukou těch, kdo jim ukládají o život; jejich mrtvoly vydám za pokrm nebeskému ptactvu a zemskému zvířectvu. ... ¹⁰Nato rozbiješ tu lahvici před muži, kteří půjdou s tebou, ¹¹a řekneš jim: Toto praví Hospodin zástupů: Právě tak, jak se rozbíjí hliněná nádoba a nelze ji už opravit, rozbiji tento lid a toto město. (Jr 19,1–3.7.10.11)

Osobní studium

Jak bylo představeno ve včerejší části, národ klesl do hlubokého odpadlictví. Byli zcela nechápaví. Tehdy Bůh použil Jeremjáše, aby představil mocný symbolický čin, který by jim v ideálním případě pomohl procitnout a uvědomit si nebezpečí, ve kterém byli.

Co měl Jeremjáš udělat a jaký měl tento jeho čin význam (Jr 19,1–15)?

Jeremjáš měl u hrncíře zakoupit hliněný džbán. Měl ale také s sebou vzít svědky, aby viděli, co udělá. Byli to starší a kněží z Judy (Jr 19,1). Jako vůdcové národa byli zodpovědní za to, co se v něm odehrávalo, a tak potřebovali pochopit poselství, které pro ně Jeremjáš v tomto velkém symbolickém činu představil. Střepná brána (Jr 19,2), kde měl džbán rozbít, mohla být poblíž místa, kde hrncíři pracovali. Před bránu možná vyhazovali střepy nepovedených nádob. Tak byla tato symbolika ještě účinnější.

K čemu je dobrý rozbitý hliněný džbán? Kdyby byl prasklý, možná by nějak užitečný být mohl, i kdyby to nebyl účel, kterému měl původně džbán sloužit. Jeremjáš neměl jen způsobit, aby praskl, měl ho rozbít, v podstatě z něj udělat zcela neúčinné střepy. Když lidé viděli tento čin a slyšeli slova, která následovala, museli varování pochopit. Porozumění varování a změna jednání jsou však dvě úplně jiné věci. Ještě děsivější je však zjevná definitivnost tohoto činu. Kdo může opravit roztržštěný džbán? Hospodin dal národu naději do budoucnosti, pokud se k němu izraelský národ navrátí. Pokud se však neobrátí, Judské království bude odsouzeno ke zkáze.

Aplikace

Vzpomeň si na něco, co je zcela zničené a již se to nedá opravit. K jakému účelu to bylo původně vyrobeno? Co se stalo, že už se to nedá použít? Jak opatrní musíme být, aby se to nestalo nám!

Lněný pás

¹Toto mi řekl Hospodin: „Jdi si koupit lněný pás, dej si jej kolem beder a nesmáčeš jej ve vodě.“
²Koupil jsem si tedy pás, jak ke mně Hospodin promluvil, a dal jsem si jej kolem beder. ³Slovo Hospodinovo stalo se ke mně podruhé: ⁴„Vezmi pás, který sis koupil a jež máš kolem beder, vstaň a jdi k Eufratu a tam jej ukryj ve skalní trhlíně.“⁵I šel jsem a ukryl jsem jej u Eufratu, jak mi Hospodin přikázal. ⁶Po uplynutí mnoha dnů mi Hospodin opět řekl: „Vstaň a jdi k Eufratu a vezmi odtud pás, který jsem ti přikázal tam ukryt.“⁷Šel jsem tedy k Eufratu a vyhrabal jsem pás z místa, kam jsem jej ukryl. A hle, pás byl zničen, k ničemu se nehodil. ⁸Tu se ke mně stalo slovo Hospodinovo: ⁹„Toto praví Hospodin: Tak zničím pýchu Judy a nesmírnou pýchu Jeruzaléma. ¹⁰Tento zlý lid, který se vzpírá slyšet má slova a žije si podle svého zarputilého srdce, chodí za jinými bohy, slouží jim a klaní se jim, bude jako tento pás, který se k ničemu nehodí. ¹¹Jako pás přilne k bedrům muže, tak jsem k sobě přimkl celý dům izraelský a dům judský, je výrok Hospodinův, aby se mi stali lidem, jménem, chválou a oslavou. Ale neuposlechl.“ (Jr 13,1–11)

Osobní studium

Symbolický čin zaznamenaný v Jr 13,1–11 přinesl vykladačům poněkud problémy, protože řeka Eufrat (častý překlad z hebrejštiny, ale ne nutně jediný) ležela stovky kilometrů od Jeruzaléma. Ezdráš potřeboval čtyři měsíce k překonání této vzdálenosti jen jedním směrem (Ez 7,9). Aby lépe pochopil toto poselství, Hospodin přiměl Jeremjáše podniknout tuto cestu dvakrát. Proto někteří odborníci tvrdí, že se jednalo o jiné zeměpisné místo. Jiní naopak říkají, že dlouhé cesty, které musel podnikat, mu měly pomoci dát najevo, jak daleko budou děti Izraele odvedeny. Kromě toho mohl Jeremjáš po návratu z takové dlouhé cesty lépe porozumět radosti z návratu po 70 letech v zajetí.

Ať už to bylo jakkoli, pás symbolizoval „judský dům“ (Jr 13,11). Muž, který má na sobě pás, je sám Bůh. To je mimo jiné důkazem, jak blízce byl Bůh sám spjat se svým lidem.

Někteří vykladači poukazují na důležitost toho, že pás byl vyroben ze lnu, stejného materiálu, jako kněžské roucho (Lv 16,4). Juda byl koneckonců národem kněží (Ex 19,6).

Právě tak, jako byl zničen tento pás, bude zničena i pýcha národa. Jako drží pás pevně okolo pasu člověka, tak se tito lidé kdysi drželi Hospodina a byli zdrojem jeho slávy a chvály. Ale poskvrnili a zkazili se stykem s okolními národy.

Aplikace

Jak verše v Jr 13,11 a Dt 4,5–8 společně ukazují, co se s národem stalo? Jak se to týká nás – jako církve, sboru i jednotlivců? Jaké si z toho můžeme vzít poučení?

Podněty k zamyšlení

Obraz hrnčáře a hlíny, obzvláště jak ho vykresluje 9. kapitola Římanům, řeší otázku našeho porozumění Božím činům. Skutečností je, že je často nechápeme. To by však nemělo být překvapivé (Iz 55,8). Jako lidské bytosti jsme v našem poznání omezeni – a o to více to platí o Božích způsobech jednání.

Omezenost lidského poznání je možné si představit třeba na příkladě tzv. Holičova paradoxu. Základem je věta: „Holič ze Sevilly holí právě ty ze sevillských mužů, kteří se neholí sami.“ Pokusíme-li se odpovědět na otázku, zda holič holí sám sebe, dostaneme se do bludného kruhu. Pokud se sám neholí, tak se musí holit, protože holí ty, co se sami neholí. A naopak, holí-li se sám, tak se holit nemůže, protože holí jen ty, kteří se sami neholí. Odpověď tedy vytváří nevyřešitelný paradox, který odhaluje omezenost našeho uvažování. Často máme problém uvědomovat si složitost toho, co pozorujeme a co se okolo nás odehrává – mnohdy se proto dostáváme do slepé uličky. Jak bychom tedy mohli vystihnout něco tak hlubokého, jako je podstata a šířka Božích činů ve vesmíru?

Základem pro naši víru je kříž. Kristu a jeho lásce můžeme důvěřovat – i když to, co se ve světě děje, nám nedává žádný smysl.

„Mnohé lidi znepokojuje otázka, jak vzniklo a proč vlastně existuje zlo. Vidí, jak zlo působí, jaké přináší strašné následky – utrpení a zkázu – a kladou si otázku, jak se něco takového může stát, jestliže vládne nekonečně moudrý, laskavý a mocný Bůh. Narážejí na tajemství, pro které nenacházejí vysvětlení. Nejistota a pochybnosti je zaslepují tolik, že nevidí pravdy jasně zjevené v Božím slovu a nezbytné pro záchranu.“ (GC 492; VDV 322)

Otázky k rozhovoru

- 1. Jaké problémy máme s myšlenkou Boží naprosté svrchovanosti v souvislosti s otázkou zla? Jak nám pomáhá vypořádat se s těmito obtížnými otázkami scénář velkého sporu, alespoň prozatím zčásti?**
- 2. Jaké symboly můžeme v Bibli najít? Proč vlastně Bůh symboly používá? Jaké jsou jejich výhody?**

Krise pokračuje

Texty na tento týden:

Jr 9,23.24; 10,2–7.10–13; 26,1–6.10–19.24

Základní verš

„Chce-li se něčím chlubit, ať se chlubí, že je prozíravý a zná mne; neboť já Hospodin prokazuji milosrdenství a vykonávám na zemi soud a spravedlnost; to jsem si oblíbil, je výrok Hospodinu.“ (Jr 9,23)

Zkoušky Božího služebníka pokračují. Dalo by se říct, že celá kniha Jeremjáš popisuje zápasy a problémy proroka, který se snaží o to, aby lidé naslouchali slovům Hospodina, jež se jim snažil sdělit z lásky a zájmu.

Představme si, co by se stalo, kdyby lidé Jeremjáše poslouchali a přijali prorokovo varování. Kdyby opravdu poslechli, kdyby lid, králové, vedoucí národa... se před Bohem pokořili – ta strašná krize by nepřišla. Měli příležitost k pokání. I poté, co udělali tolik špatného, tolik zlého, se dveře záchrany nezavřely. Byly otevřené, a oni přesto odmítli vejít.

Pro nás dnes je tak snadné potřásat hlavami nad tvrdostí jejich srdcí. „To, co se jim stalo, je výstražný obraz a bylo to napsáno k napomenutí nám, které zastihl přelom věků“ (1K 10,11). My tyto příklady známe. Co se z nich naučíme?

Chce-li se něčím chlubit

23Chce-li se něčím chlubit, ať se chlubí, že je prozíravý a zná mne; neboť já Hospodin prokazuji milosrdenství a vykonávám na zemi soud a spravedlnost; to jsem si oblíbil, je výrok Hospodinův.

24Hle, přicházejí dny, je výrok Hospodinův, kdy potrestám všechny, kteří se obřezávají, a přesto jsou neobřezaní. (Jr 9,23.24)

Osobní studium

Prorok Jeremjáš v 9. kapitole nařiká, protože viděl nevyhnutelnou pohromu, která přicházela na jeho lid a zemi. Bůh pronesl nad Jeruzalémem soud – a když Bůh něco řekne, potom se to také splní. Lidé v Judském království nestáli před něčím náhodným ani to nebyla nějaká nevysvětlitelná událost, jaké se čas od času stávají. Ne, šlo o něco, co bylo důsledkem Božího soudu. A právě to bylo poznání, které Jeremjáše tolik trápilo. Jeho trápení bylo však jen malým odleskem bolesti, kterou musel prožívat Bůh. Následující citát tuto myšlenku vystihuje velmi dobře, přestože byl napsán v jiné souvislosti:

„Kříž je pro naše otupělé smysly výmluvným obrazem bolesti, kterou už od počátku působí hřích Bohu. Každý odklon od dobra, každý projev krutosti, každý neúspěch lidstva v úsilí naplnit Boží ideál přináší Bohu bolest. Bible říká, že když na Izrael dopadaly pohromy, které byly důsledkem jejich odklonu od Boha, když je jejich nepřátelé podrobili, trýznili a zabijeli, ‚ustrnul se nad bídou Izraele.‘ ‚Každým jejich soužením byl sužován... ‚bral je na svá ramena a nosil je po všechny dny dávné.‘ (Sd 10,16; Iz 63,9)“ (ED 263; VYCH 156)

Proč jsou slova zaznamenaná v Jr 9,23.24 tak důležitá i pro nás dnes?

Říká se, že co se týká smrti, jsme všichni jako „neopevňené město“. Moudrost, síla a bohatství mají v životě člověka své místo, ale spoléhat se na ně – obzvláště v čase pohromy nebo tehdy, když hrozí smrt – se může ukázat jako marné a nesmyslné. Uprostřed všech varování před přicházející zkláznou je lidem řečeno, na čem skutečně záleží – poznat milující dobrotivost a spravedlnost Boží – alespoň do té míry, do jaké jsme schopni.

Aplikace

Co nám může poskytnout naději a útěchu, když všechno pozemské, všechno lidské, včetně našeho vlastního těla, chřadne? Co nám říká Kristův kříž o milosrdenství a spravedlnosti Boží?

Stvoření, nebo Stvořitel?

²*Toto praví Hospodin: „Neučte se cestě pronárodů a neděste se nebeských znamení, i když se jich děsí pronárody. ³To, čím se řídí národy, je pouhý přelud, dřevo poražené v lese, výrobek přitesaný řemeslnou rukou. ⁴Kráslí jej stříbrem a zlatem, hřebíky a kladivy upevňují, aby to nebylo vratké. ⁵Jsou jako strašák v okurkovém poli. Nemluví, musí se nosit, sami neudělají ani krok. Nebojte se jich, nemohou udělat nic zlého ani dobrého.“ ⁶Nikdo není jako ty, Hospodine, jsi veliký a veliké je tvé jméno pro tvou bohatýrskou sílu. ⁷Kdo by se tě nebál, Králi pronárodů? Úcta patří jenom tobě! Ze všech mudrců pronárodů a ze všech království není nikdo jako ty. ... ¹⁰Avšak Hospodin je Bůh pravý. On je Bůh živý a Král věčný. Před jeho rozlícením se chvěje země, pronárody neobstojí před jeho hrozným hněvem. ¹¹Řekněte jim toto: „Bohové, kteří neudělali nebe ani zemi, zmizí ze země i zpod nebes.“ ¹²On svou silou učinil zemi, svou moudrostí upevnil svět, svým rozumem napjal nebesa. ¹³Když vydá hlas, shlukují se na nebi vody, přivádí mlhu od končin země, děšť provází blesky, ze svých zásobnic vyvádí vítr. (Jr 10,2–7.10–13)*

Osobní studium

Jak již bylo zmíněno, Boží lid byl povolán k tomu, aby byl jiný než okolní národy, které byly prosáklé pohanstvím, modlářstvím a falešným učením. Velké množství varování v prvních 5. knihách Mojžišových je namířeno zejména proti přebírání zvyků jejich sousedů. Izraelité měli být pro okolí svědky pravdy o Hospodinu jako Stvořiteli a Vykupiteli. Žel velká část starozákonních dějin je příběhem toho, jak často byli zlákáni právě k těm praktikám, před kterými byli varováni.

Co Hospodin říká v Jr 10,1–15 svému lidu? Kdyby bylo takové varování napsáno pro nás dnes, do naší doby, kultury a našich souvislostí, jak by asi znělo?

Jeremjáš lidem říká něco, co už měli vědět: Pohanští bohové jsou pouhým lidským výtvořem, výplodem jejich vlastní, ďáblem ovlivněné obrazotvornosti. Jsou tím, co měl na mysli později Pavel, když napsal: „Vyměnili Boží pravdu za lež a klanějí se a slouží tvorstvu místo Stvořiteli – on budiž veleben na věky! Amen“ (Ř 1,25). Pavel v tomto verši dává do protikladu stvoření a Stvořitele. Stejný kontrast je představen i v Jeremjáši, kde se mluví o bezmocnosti a slabosti „bohů“ v protikladu s pravým Bohem. Skrze tyto pasáže se Jeremjáš snažil lidem ukázat, jak nemoudré je těmto věcem důvěřovat. Dává je do protikladu s Bohem Stvořitelem, který nejen svět stvořil, ale svojí mocí ho udržuje (Žd 1,3). Jakkoli starodávné tyto verše jsou, jejich poselství je stále platné. Možná nejsme v pokušení klanět se člověkem vyrobeným sochám ani nám nenahánějí hrůzu znamení na obloze. Přesto je i v dnešní době tak snadné spoléhat na věci, které nás nemohou zachránit o nic více, než mohly Judu v den soudu jeho modly.

Aplikace

Na které věci, pokud nejsi opatrný, jsi náchylný se spoléhat více, než bys měl?

Výzva k pokání

¹Na začátku kralování Jójakíma, syna Jóšijášova, krále judského, stalo se od Hospodina toto slovo: ²„Toto praví Hospodin: Postav se na nádvoří Hospodinova domu a mluv proti všem judským městům, která se přicházejí klanět do Hospodinova domu, všechna slova, která jsem ti přikázal, abys jim mluvil; neubereš ani slovíčko. ³Snad uslyší a odvrátí se každý od své zlé cesty a já budu litovat toho, že jsem s nimi chtěl zle naložit za jejich zlé skutky. ⁴Řekneš jim: Toto praví Hospodin: Jestliže mě neuposlechnete a nebudete se řídit mým zákonem, který jsem vám vydal, ⁵a nebudete-li poslouchat slova mých služebníků proroků, které vám nepřetržitě posílám – a vy jste neposlechl! – ⁶naložím s tímto domem jako se Šílem a toto město vydám v zlořečení u všech pronárodů země.“ (Jr 26,1–6)

Osobní studium

Jakou naději lidem Hospodin nabízí v Jr 26,1–6?

Toto poselství je stejné jako poselství, které nacházíme v celé Bibli, ve Starém i Novém zákoně. Je to výzva k pokání, k odvrácení se od hříchu, k objevení záchranu, kterou Bůh nabízí všem.

Jaké je poselství textů v 2Pa 6,37–39; Ez 14,6; Mt 3,2; L 24,47 a Sk 17,30?

„Obyvatelé Judy nebyli hodni žádné pomoci, Bůh se jich však nevzdá. Skrze ně bude jméno Boží vyvýšeno mezi pohany. Ti, kteří dosud neznali Boží vlastnosti, se měli se slávou jeho svatého charakteru brzy setkat. Ve snaze seznámit Izrael se svými milosrdnými záměry Bůh posílal ke svému lidu proroky s tímto poselstvím: ‚At se každý odvrátí od své zlé cesty a od svých zlých skutků‘ (Jr 25,5). ‚Zdržoval jsem svůj hněv pro své jméno,‘ prohlásil Bůh ústy proroka Izajáše, ‚pro svou chválu jsem se kvůli tobě krotil, nevyhladil jsem tě.‘“ (PK 319; PK 208; OSU 122)

Ve Starém stejně jako v Novém zákoně je Boží poselství stejné pro nás pro všechny: jsme hříšníky, naše jednání je špatné a zasloužíme si trest. Díky Kristovu kříži a jeho očisťující krvi však Bůh dává cestu ke spasení pro nás všechny. Potřebujeme uznat svoji hříšnost, vírou se dovolávat Ježíšových zásluh, které jsou nám poskytovány zdarma navzdory naší nehodnosti, a musíme činit pokání ze svých hříchů. Bůh nám díky své milosti naše hříchy odpouští.

Aplikace

Bez ohledu na to, co jsme udělali, můžeme činit z našich hříchů pokání a ty nám mohou být odpuštěny. To je nádherná naděje, kterou nám přináší Písmo. Přemýšlej nad svým životem, vezmi vážně výzvu k pokání a pros Boha o odpuštění hříchů a o záchranu.

Odmítnutí proroka

¹⁰Když judští velmožové slyšeli tato slova, vystoupili z domu královského do Hospodinova domu a posadili se při vchodu do Hospodinovy Nové brány. ¹¹Kněží a proroci řekli velmožům a všemu lidu: „Tento muž zasluhuje smrt za to, co o tomto městě prorokoval, jak jste na vlastní uši slyšeli.“

¹²Jeremjáš všem velmožům a všemu lidu odpověděl: „Hospodin mě poslal, abych prorokoval o tomto domě a o tomto městě všechna slova, která jste slyšeli. ¹³Nyní napravte své cesty a své skutky, poslouvejte Hospodina, svého Boha, a Hospodin bude litovat toho, že proti vám mluvil zlé věci. ¹⁴Pokud jde o mne, jsem ve vašich rukou, naložte se mnou, jak pokládáte za dobré a správné. ¹⁵Ale vězte, když mě usmrtíte, uvedete na sebe, na toto město i na jeho obyvatele nevinnou krev. Vždyť mě k vám Hospodin opravdu posílá, abych vám přednesl všechna tato slova.“ ¹⁶Velmožové i všechen lid nato kněžím a prorokům odvětili: „Tento muž nezasluhuje smrt. Vždyť k nám mluvil ve jménu Hospodina, našeho Boha.“ (Jr 26,10–16)

Osobní studium

Když se z našeho pohledu díváme zpátky na situaci, která je zaznamenána v Jr 26,10–16, těžko chápeme zatvrzelost těchto lidí. Jak bylo již dříve zmíněno, Jeremjášovo poselství – ač silné – bylo stále plné naděje. Pokud lidé budou činit pokání, Bůh odvrátí hrozná tresty, které na ně měly na základě smluvních zaslíbení a prokletí přijít. Pokud začnou dělat to, co mají, pokud budou poslouchat Hospodina, pak obdrží pozeňání, které poslušnost přináší. Bůh odpustí, vyléčí a uzdraví. Opatření evangelia, které časem přijde díky Ježíšově oběti, bude dostatečné k odpuštění všech jejich hříchů a k jejich obnově. Jaké krásné poselství naděje, zaslíbení a spasení!

Jak na Jeremjášovo poselství podle Jr 26,10.11 odpověděli duchovní vedoucí národa?

V Izraeli mohl schválit trest smrti jen podle zákona shromážděný soud. Mohl být vykonán, jen pokud se většina soudců vyjádřila pro jeho provedení. Kněží a proroci Jeremjáše pronásledovali svými vražednými obviněními. Ti, kteří stáli proti němu, jej chtěli vykreslit jako politického zločince a zrádce.

Jaká byla podle veršů 12–15 odpověď Jeremjáše?

Jeremjáš se hrozby smrti nezalekl. Přestože měl možná strach, nezjmenil jediné slovo poselství, které od Boha dostal. Hned na začátku jej Hospodin varoval, aby „neubral ani slovíčko“ (Jr 26,2). A tak v protikladu se situací, kdy si Jeremjáš stěžuje, nařiká a proklíná den svého narození, nyní jej vidíme jako muže Božího, který stojí věrně a káže s přesvědčením.

Aplikace

Kdy jsi naposledy musel stát v nějaké situaci věrně ve víře, i když ti z toho vznikly problémy či nějaká škoda?

Jeremjášova záchrana

¹⁶Velmožové i všechen lid nato kněžím a prorokům odvětili: „Tento muž nezasluhuje smrt. Vždyť k nám mluvil ve jménu Hospodina, našeho Boha.“ ¹⁷Někteří muži ze starších země povstali a řekli celému shromáždění lidu: ¹⁸„Za dnů Chizkijáše, krále judského, prorokoval Micheáš Móřešetský a řekl všemu judskému lidu: „Toto praví Hospodin zástupů: Sijón bude zorán jako pole, z Jeruzaléma budou sutiny, z hory Hospodinova domu návrší zarostlá křovím.“ ¹⁹Dal ho snad Chizkijáš, král judský, a celý Juda usmrtit? Zdalipak se nebál Hospodina a neprosil Hospodina o shovívavost? Hospodin pak litoval, že proti nim mluvil ty zlé věci. Dopustili bychom se velikého zla sami proti sobě.“ ... ²⁴Avšak s Jeremjášem byla ruka Achikama, syna Šáfanova. Ten jej nevydal do rukou lidu, který jej chtěl usmrtit. (Jr 26,16–19.24)

Osobní studium

Jeremjáš bez ohledu na strach a emoce zůstal pevný a plně si uvědomoval možnou hrozbu smrti, kterou mu jeho postoj mohl přinést. V Jr 26,15 velmi jasně varoval duchovní vedoucí národa, že pokud jej zabijí, budou konfrontováni s trestem za prolití nevinné krve. Jeremjáš věděl, že se proti němu vznesená obvinění nezakládají na pravdě.

Jak Jeremjáš unikl smrti?

Je smutné, že kněží a proroci – právě ti, kteří měli být duchovními vůdci národa – museli být pokáráni „velmoži“ i „obyčejnými lidmi“, kteří se postavili na Jeremjášovu obranu. Vzpomněli proroka Micheáše, který přinášel poselství Izraeli před Jeremjášem. Tehdejší král Micheášovi neublížil, poslechl jeho radu a celý národ činil pokání. Neštěstí bylo odvráceno – alespoň na čas. Nyní – v době Jeremjáše – chtěli tito lidé, kteří byli moudřejší než jejich duchovní vůdcové, ušetřit národ obrovské chyby, které by se dopustili usmrcením Božího proroka. V jejich obhajobě bylo zdůrazněno, že Jeremjáš nebyl vinen tím, z čeho byl obžalován. Nenávist kněží a proroků však ještě zesílila. Rostla v nich zloba a touha po pomstě. Jeho propuštění znamenalo pro Jeremjáše pouze krátký oddech. Nebyl úplně mimo nebezpečí.

Na této situaci je vidět, jak se někteří lidé poučili z minulosti, ale jiní, kteří také znali tyto dějiny, se poučit odmítli. Něco podobného můžeme sledovat o staletí později, když farizeus Gamaliel varuje ostatní vůdce národa ohledně toho, jak zacházet s Ježíšovými následovníky.

Aplikace

Jaké podobnosti je možné nalézt ve Sk 5,34–41 s tím, co se stalo Jeremjášovi? Jaké ponaučení si můžeme vzít z historie a z chyb těch, kteří žili před námi?

Podněty k zamyšlení

„Podle toho jsme poznali, co je láska, že on za nás položil život.“ (1J 3,16) „Představu o Boží lásce můžeme bezpochyby získat studiem přírody, lidských vztahů i v divech stvoření – přestože hřích poničil nejen stvoření, ale i naši schopnost docenit ho a správně mu porozumět. Avšak na kříži bylo světu dáno nejzřetelnější a nejjasnější možné zjevení Boží lásky – tak velké lásky, že vedla k tomu, co Ellen Whiteová nazvala jako odloučení Ježíše od Boha.“ (7BC 924)

Boží láska k nám byla tak velká, že Boží trojice, která se milovala od věčnosti, podstoupila toto „odloučení“, abychom mohli být vykoupeni. „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?“ (Mt 27,46), je nejzřetelnějším a nejsilnějším vyjádřením tohoto „odloučení“ – ceny za naši záchranu. Není tedy divu, že „my milujeme, protože Bůh napřed miloval nás“ (1J 4,19). Jako lidské bytosti můžeme tuto lásku pouze napodobovat, a i to je často narušováno naším sobectvím a hříšnými touhami. Boží láska naši lásku přesahuje. Náš odraz Boží lásky je jako blátivá kaluž, na níž se odráží obloha.

Otázky k rozhovoru

- 1. Přestože většina z nás dnes neuctívá zvířata nebo předměty v přírodě, jako to dělali lidé ve starověku, v jakém smyslu jsme stále v nebezpečí, že si uděláme modlu nebo boha ze samotné přírody?*
- 2. Jakou roli má v životě křesťana pokání? Kromě pokání, které jsme prožili, když jsme poprvé přijali Ježíše, jakou roli má pokání v životě víry?*
- 3. Přemýšlejte nad myšlenkou odloučení Ježíše od Otce. Jak ji můžeme chápat? Co nám to říká o tom, jak je hřích strašný a co za něj muselo být zapláceno?*

Jóšijášovy reformy

Texty na tento týden

2Pa 33,9–13.25; 2Kr 22,1.2.8.10–14.18–20; 23,21–23

Základní verš

„Nebyl mu podoben žádný král před ním, který by se obrátil k Hospodinu celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou a činil vše podle zákona Mojžíšova. A ani po něm nepovstal žádný jemu podobný.“ (2Kr 23,25)

Pro rodiče je velmi těžké, když vidí své děti, které jsou již samostatné, jak dělají rozhodnutí, jež jim ublíží. Tento žal neprožívají jen rodiče. Každý z nás to určitě už někdy zažil – u přátel či příbuzných nebo kohokoli, koho jsme viděli dělat špatná rozhodnutí. Je to nešťastná stránka svobodné vůle.

Předpokladem svobodné vůle člověka je to, že může dělat i špatná rozhodnutí. „Svobodná“ bytost, která může dělat jen správná rozhodnutí, není opravdu svobodná.

Velká část Písma představuje Boha, který varuje svůj lid před špatnými rozhodnutími. Toto poselství tvoří významnou část knihy Jeremjáš. Představuje naléhavé prosby Boha, který respektuje svobodu volby a svobodnou vůli, svému vyvolenému národu.

Přestože mnoho z těchto příběhů nemá dobrý konec, tento týden uvidíme záblesk naděje. Poznáme jednoho krále, který se svobodně rozhodl dělat to, co „bylo správné v Hospodinových očích“.

Kralování Menašeho a Amóna

⁹Menaše však Judu a obyvatele Jeruzaléma svedl, že se dopouštěli horších věcí než pronárody, které Hospodin před Izraelci vyhladil. ¹⁰Hospodin mluvil k Menašemu a jeho lidu, ale ti mu nevěnovali pozornost. ¹¹Proto na ně Hospodin přivedl velitele vojska asyrského krále. Menašeho lapili, provlékli mu chřipím hák, spoutali ho bronzovými řetězy a odvedli do Babylónu. ¹²V nouzi prosil Hospodina, svého Boha, o shovívavost a hluboce se před Bohem svých otců pokořil. ¹³Modlil se k němu a on přijal a vyslyšel jeho prosbu a přivedl jej zpět do Jeruzaléma, aby dál kraloval. Tak poznal Menaše, že jenom Hospodin je Bůh. (2Pa 33,9–13)

Osobní studium

Skutečnost, že jsme padlími a hříšnými lidskými bytostmi, výrazně ovlivňuje naše vidění a hodnocení světa. Příkladem může být judský král Menaše, zvláště první roky jeho hrozného odpadnutí. Je těžko představitelné, jak si ve své mysli mohl ospravedlnit hrůznou ohavnost, které v Judském království toleroval a podporoval.

Jak popisuje 2Pa 33 odpadnutí Menašeho? Co nás tento příběh učí o Boží ochotě odpouštět?

To, že byl odvečen do Babylonu s hákem v chřipí a v bronzových řetězech, ho jistě přimělo svůj život přehodnotit (2Pa 33,11). V biblickém textu je popisováno, jak po této události Menaše litoval svých činů. Poté, co byl znovu uveden na trůn, se snažil všechno zlo odčinit (2Pa 33,12–17). Ničivé důsledky však byly větší, než si dokázal představit.

„Avšak toto pokání, i když bylo pozoruhodné, přišlo příliš pozdě a nemohlo zachránit království před zhoubným vlivem mnohaletého modlářství. Mnozí klopýtli a padli a už nikdy nevstali.“ (PK 383; PK 254)

Žel Menašeho odpadlictví mělo hrozný dopad i na jeho syna Amóna, který po smrti svého otce nastoupil na trůn. „Dopouštěl se toho, co je zlé v Hospodinových očích, jako se toho dopouštěl jeho otec Menaše. Amón obětoval všem tesaným modlám, které udělal jeho otec, a sloužil jim“ (2Pa 33,22). A co hůř, Amón ze svých činů jako jeho otec nikdy pokání nečinil.

Aplikace

Všichni z osobní zkušenosti asi víme, jak strašné následky může mít i odpuštěný hřích. Jakých zaslíbení pro vítězství nad hříchem se můžeš dovolávat? Proč je dobré se jich dovolávat ještě dříve, než hřích přinese své bolestné následky?

Nový král

Ale lid země pobil všechny, kteří se proti králi Amónovi spikli. Lid země pak dosadil místo něho za krále jeho syna Jóšijáše. (2Pa 33,25)

Osobní studium

Jeden kazatel jednou řekl: „Dávejte si pozor, za co se modlíte. Vaše prosba může být vyslyšena.“ Izrael toužil po králi, jako měly okolní národy. Dostali, za co prosili – a velká část dějin národa po období soudců je příběhem toho, jak zkažení byli tito králové a jaký strašný vliv to mělo i na národ.

Vždy byly ale výjimky, jako například král Jóšijáš, který nastoupil na trůn v roce 639 př. Kr. a vládl do roku 608 př. Kr.

Za jakých okolností podle 2Pa 33,25 nastoupil nový král na trůn?

Lidé dali najevo své přání a mladý král usedl na trůn. Bylo to v období velkých nepokojů, odpadlictví a násilí. Když mnoho věrných v zemi vidělo, co se děje, pochybovali, zda se někdy Boží zaslíbení Izraeli naplní. „Podle lidského rozumu se zdálo, že je téměř nemožné, aby se božský záměr s vyvoleným národem splnil.“ (PK 384; PK 255)

Aplikace

Často se z lidského pohledu zdá, že se Boží úmysly nemohou uskutečnit. Jak potřebujeme žít vírou navzdory tomu, co vidíme nebo jak věci chápeme?

Jóšijáš na trůnu

¹Jóšijášovi bylo osm let, když začal kralovat, a kraloval v Jeruzalémě jedenatřicet let. Jeho matka se jmenovala Jedída; byla to dcera Adajáše z Boskatu. ²Činil to, co je správné v Hospodinových očích, chodil po všech cestách svého otce Davida a neuchyloval se napravo ani nalevo. (2Kr 22,1.2)

Osobní studium

Co je tak pozoruhodné na těchto verších, když vezmeme v úvahu okolnosti, za jakých Jóšijáš nastoupil na trůn?

Bible nám blíže nepředstavuje tohoto pozoruhodného mladého muže, který měl s největší pravděpodobností být – vzhledem k okolnostem – právě tak zkažený a bezbožný jako jeho otec. Byl však jiný. Rozhodl se pro jinou cestu. To mělo na národ dobrý vliv – i když byl jen krátkodobý.

V 2Kr 22 je zmíněn Jóšijáš v souvislosti se starostí o chrám. Od Šalomounova zasvěcení chrámu do Jóšijášových reforem (622 př. Kr.) uplynul velmi dlouhý čas – téměř 350 roků. Předcházející králové různým způsobem chrám přestavovali a upravovali, aby ho přizpůsobili pohanským obřadům (například za Jóšijášova otce Menašeho – 2Kr 21,4–7).

Chrám nebyl pravidelně udržován, a proto zorganizoval král Joáš v první polovině 9. století př. Kr. – tedy asi 100 let po vybudování chrámu – sbírku na opravu (2Kr 12,5–17). Jóšijáš tedy nebyl jediný, kdo se rozhodl opravovat chrám. Za zmínku rozhodně stojí, že podobně jako v případě Joáše, se i Jóšijáš mohl spolehnout na čestnost těch, kteří měli opravy na starost (2Kr 12,16; 22,7).

Aplikace

Renovace chrámu byl záslužný čin. Co je ale v konečném důsledku podle Fp 2,3–8 pro oživení a reformaci nejdůležitější?

Kniha Zákona

⁸Velekněz Chilkijáš řekl písaři Šáfanovi: „Nalezl jsem v Hospodinově domě knihu Zákona.“ Chilkijáš dal tu knihu Šáfanovi a on ji četl. ... ¹⁰Dále písař Šáfan králi oznámil: „Kněz Chilkijáš mi předal knihu.“ A Šáfan ji před králem četl. ¹¹Když král uslyšel slova knihy Zákona, roztrhl své roucho. ¹²Potom král přikázal knězi Chilkijášovi, Achikamovi, synu Šáfanovu, Akbórovi, synu Mikajášovu, písaři Šáfanovi a Asajášovi, královskému služebníku: ¹³„Jděte se dotázat Hospodina ohledně mne i lidu a celého Judska, pokud jde o slova této nalezené knihy. Vždyť je proti nám rozniceno velké Hospodinovo rozhořčení za to, že naši otcové neposlouchali slova té knihy a nejednali podle toho všeho, co je v ní o nás napsáno.“ ¹⁴Kněz Chilkijáš, Achikam, Akbór, Šáfan a Asajáš se odebrali k prorokyni Chuldě, manželce Šalúma, syna Tikvy, syna Charchasova, strážce rouch. Bydlela v Jeruzalémě v Novém Městě. Mluvili s ní. ... ¹⁸„A králi judskému, který vás poslal dotázat se Hospodina, vyřídte: Toto praví Hospodin, Bůh Izraele: Pokud jde o slova, která jsi slyšel: ¹⁹Protože tvé srdce zjihlo a pokořil ses před Hospodinem, když jsi uslyšel, co jsem mluvil proti tomuto místu a proti jeho obyvatelům, že tu bude spoušť a zlořečení, protože jsi roztrhl své roucho a přede mnou plakal, vyslyšel jsem tě, je výrok Hospodinův. ²⁰Proto tě připojím ke tvým otcům, budeš uložen do svého hrobu v pokoji a tvé oči nespátí nic z toho zla, které uvedu na toto místo.“ I podali toto hlášení králi. (2Kr 22,8.10–14.18–20)

Osobní studium

Renovace chrámu, po dlouhou dobu centra bohoslužby Izraelců, byla sice důležitá, ale bylo potřeba udělat víc. Ani ta nejkrásnější stavba, přestože byla navržena k tomu, aby pomohla věřícím pocítit něco z moci a majestátnosti Hospodina, nebyla sama o sobě dostatečná, aby mezi lidem vzbudila zbožnost. Dějiny jsou plné smutných příběhů lidí, kteří v jednu chvíli „uctívali“ Boha v nějakém krásném chrámu, zatímco v druhou chvíli vyšli ven a spáchali nějaké zlo.

Co se stalo podle 2Kr 22,8–11 během renovace chrámu? Jaký význam má Jóšijášova reakce na tyto události?

Při stavebních pracích byla nalezena kniha Zákona. Bible se nezmiňuje, o kterou část nebo dokonce celou knihu se jednalo. Je pravděpodobné, že ji dělníci našli skrytou někde v chrámových zdech.

Jaké bylo podle 2Kr 22,12–20 poselství Chuldy lidu? Co by měla říct tato slova nám?

Chulda sdělila stejné poselství, jako již dříve několikrát Jeremjáš. Lidé se odvrátili od Boha a svými činy na sebe přivedli trest. „Prostřednictvím Chuldy Hospodin Jóšijášovi vzkázal, že zničení Jeruzaléma je neodvratitelné. Lid stihne zasloužený trest. Jejich smysly byly totiž páčáním zla natolik otupělé, že kdyby na ně nedopadl Boží soud, brzy by se opět vydali na cestu zániku. Prorokyně mužům pravila: Vyřídte muži, který vás ke mně poslal: Toto praví Hospodin: Hle, uvedu zlo na toto místo a na jeho obyvatele podle všech slov té knihy, kterou četl judský král. Protože mě opustili a jiným bohům páčili kadidlo, a tak mě uráželi vším tím, co svými rukama udělali, roznitilo se mé rozhořčení na toto místo a neuhasne.“ (2Kr 22,15–17) (PK 399; OSU 152)

Aplikace

Kniha Zákona vedla Jóšijáše ke změně. Měla vliv i na celý lid. Jaký vliv má Bible ve tvém životě? A jaký má ve tvém sboru? Jak často ji čteš a přemýšlíš o tom, co ti v ní Bůh chce říci?

Jóšijášovy reformy

²¹Král vydal rozkaz veškerému lidu: „Slavte hod beránka Hospodinu, svému Bohu, jak je psáno v této Knize smlouvy.“²²Takový hod beránka nebyl slaven ode dnů soudců, kteří soudili Izraele, ba ani po všechny dny králů izraelských a králů judských. ²³Až v osmnáctém roce vlády krále Jóšijáše se v Jeruzalémě slavil takový Hospodinův hod beránka. (2Kr 23,21–23)

Osobní studium

„Král musel svěřit budoucí události do Božích rukou. Bůh mu však neodepřel příležitost k pokání a reformě, a Jóšijáš se rozhodl udělat vše, co bylo v jeho silách, aby plánovanou reformu uskutečnil. Okamžitě dal shromáždit starší, soudce a celý lid.“ (PK 400; OSU 152)

Co bylo podle 2Kr 23,1–28 podstatou reformy, o kterou se ve svém zkaženém národě snažil věrný král? Co nám jeho činy říkají o tom, jak hluboce vyvolený národ padl?

Jóšijáš shromáždil v Jeruzalémě všechen lid, aby obnovil jejich smlouvu s Bohem. Byla čtena nedávno nalezená Kniha Zákona – a lidé slavnostně slíbili, že budou následovat Boha Izraele.

Toto dílo neuskutečnil král sám, ale požádal ty, kteří měli duchovní odpovědnost, aby udělali, co bylo třeba. Celá staletí byly například v chrámu shromažďovány různé předměty – sochy a symboly, které propagovaly a zpřístupňovaly v Izraeli cizí modloslužbu. Někdy to byla podmínka při uzavření míru, jindy jako symboly kapitulace. Ať už byly důvody jakékoli, nepatřily do chrámu. Jóšijáš přikázal, aby byly odstraněny a zničeny.

Také oslava hodu beránka se během Jóšijášovy reformy neodehrávala pouze v domácnostech, jak to bylo v minulosti zvykem, ale slavil ji celý národ společně. Symbolickým poselstvím pro lid bylo, že staré období je za nimi. Nyní vstoupili do nového údobí, ve kterém slavnostně slíbili, že budou sloužit pravému Bohu, který je vyvedl z Egypta a podle svého zaslíbení jim poskytl domov.

Aplikace

Oslava hodu beránka v celém národě měla symbolizovat začátek něčeho nového. Všechno staré pomínulo. Jaký význam by měl mít symbol hodu beránka pro nás, adventisty sedmého dne (1K 5,7)?

Podněty k zamyšlení

Hloubku zkaženosti Izraele můžeme vidět v reformách v různých oblastech života národa, které Jóšijáš musel provést. Jak ale mohl národ padnout tak hluboko? Jak hluboce zkažení jsou lidé, nastínil Stanley Milgram ve slavném pokusu, který měl ověřit, jak daleko jsou lidé ochotni zajít ve své poslušnosti k autoritě.

Pokus byl proveden na univerzitě Yale v šedesátých letech minulého století. Účastníci byli získáni přes inzeráty v novinách, kde bylo nabídnuto, aby se účastnili experimentu týkajícího se učení. Do role učitele byl určen účastník, v roli žáka byl pomocník vedoucího tohoto pokusu. Mělo být zjišťováno, jaký je vliv bolesti na učení. Ten byl přivázán ke křeslu. Poté byl učitel odveden do vedlejší místnosti, kde byla tlačítka, která byla označena od „lehkého šoku“ přes „těžkou ránu“ až po poslední tlačítko, kde byly pouze křížky. Účastníkům bylo řečeno, aby podávali šoky podle pokynů vědce provádějícího tento pokus, když se žák splete. Jak stoupal počet chyb, stoupala i intenzita elektrických šoků. Účastníci slyšeli ve vedlejší místnosti žáky křičet a prosit o smilování. Ve skutečnosti byli lidé ve vedlejší místnosti jen herci, žádné šoky nedostávali. Studie měla za úkol zjistit, jak daleko tito „normální“ účastníci zajdou v působení bolesti těm, které neznali – a to jen proto, že jim to bylo nařízeno. Výsledky této studie byly děsivé. Přestože mnoho účastníků projevovalo úzkost, rozrušení a dokonce hněv, 65 % jich bylo ochotno dát nejsilnější „šok“ druhým lidem – a přitom věřili, že jim opravdu ubližují.

Vědec, který experiment provedl, napsal: „Obyčejní lidé, kteří pouze vykonávají svou práci, bez jakékoli zvláštní nenávisti, se mohou stát prostředníky velmi zhoubného procesu.“ Kolik „obyčejných“ lidí v dějinách má na svědomí strašné věci. Odehrávají se tyto ukrutnosti i v dnešní době? Jistě. Proč? Křesťané odpověď znají. Jsme prostě hříšníci.

Otázky k rozhovoru

- 1. Co nám říká příběh o Jóšijášově reformě o důležitosti Božího slova v našich životech?**
- 2. Mohli bychom se oprávněně ptát: Kdyby bylo příliš pozdě na odvrácení hrozící pohromy, k čemu výzva k pokání, oživení a reformaci? Jaký byl smysl toho všeho? Jakou byste dali odpověď? V jakých směrech by mohl být důvod nalezen v dopadu oživení na jednotlivce spíše než na národ jako celek?**

Jeremjášovo jho

Texty na tento týden

Jr 16,1–5.8–12; 27,1–11; 28,1–17

Základní verš

„Všem pak řekl: ‚Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, nes každého dne svůj kříž a následuj mne.‘“ (L 9,23)

Boží proroci nekázali pouze slovy, ale používali také symbolické činy a vyjádření. Někdy museli proroci poselství žít – to byl další způsob, jak Bůh pomáhal lidem lépe jeho slova pochopit.

Jeremjáš obdržel od Boha příkaz, aby „žil“ poselství, které měl přinést. „Hospodin mi řekl toto: Udělej si pouta a jho a dej si je na šíji“ (Jr 27,2; ČSP). To byl těžký úkol i za mnohem příznivějších okolností. V Jeremjášově případě se navíc proti jeho slovům postavil falešný prorok. Tento týden se budeme zabývat tím, jaký je rozdíl mezi pravdou a bludem, které zápasí o srdce a myslí lidí. Také poznáme, jak se falešným poselstvím může stát i zpráva o milosti.

Jeremjášovi bylo také zakázáno truchlit, když ostatní truchlili, a radovat se, když se ostatní radovali. Lidé tak měli lépe pochopit, co jejich hříchy přinesou. Byla jim dána další příležitost, aby mohli činit pokání a obrátit se – a tak zmírnit smutné následky svých hříchů.

Osamělý život

¹Stalo se ke mně slovo Hospodinovo: ²„Nebor si ženu. Nebudeš mít na tomto místě syny ani dcery. ³Toto praví Hospodin o synech a dcerách zrozených na tomto místě, o jejich matkách, které je porodily, a o jejich otcích, kteří je zplodili v této zemi: ⁴Zemrou na smrtelné nemoci. Nebude se nad nimi naříkat a nebudou pohřbeni. Budou hnojem na povrchu role. Skoncuje s nimi meč a hlad. Jejich mrtvolky budou za pokrm nebeskému ptactvu a zemskému zvířectvu.“

⁵Toto praví Hospodin: „Nevcházej do domu smuteční hostiny, nechod tam, kde se naříká, a neprojevuj jim soustrast, neboť já jsem tomuto lidu vzal svůj pokoj, je výrok Hospodinův, spolu s milosrdenstvím a slitováním. ... ⁸Nevejdeš ani do domu, v němž se hoduje, abys tam s nimi poseděl, pojedl a popil.“⁹Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: „Hle, způsobím, že na tomto místě, před vašim zrakem a za vašich dnů přestane veselí a hlas radosti, hlas ženicha a hlas nevěsty.“¹⁰ „Až oznámíš tomuto lidu všechna tato slova, zeptají se tě: ‚Proč Hospodin promluvil proti nám všechno toto velké zlo? Jaká je naše nepravost? Jaký je náš hřích? V čem jsme hřešili proti Hospodinu, našemu Bohu?‘¹¹Na to jim odpovíš: V tom, že mě vaši otcové opustili, je výrok Hospodinův, a chodili za jinými bohy, sloužili jim a klaněli se jim; mne opustili a můj zákon nedodržovali. ¹²Vy však jste činili horší věci než vaši otcové; hle, každý z vás si žije podle svého zarputilého a zlého srdce a mne neposlouchá. (Jr 16,1–5.8–12)

Osobní studium

Jeremjášův životní úděl byl bezpochyby těžký. Jaké obdržel Jeremjáš poselství od Hospodina v Jr 16,1–13? Jakkoli tvrdě může znít, v jakých ohledech mohlo být pro proroka požehnáním? (Srovnej s Oz 1,1–3.)

Na rozdíl od Ozeáše, který se měl oženit s nevěstkou, aby ukázal, jak se vztah mezi Hospodinem a Izraelem narušil kvůli duchovnímu smilstvu národa, Jeremjáš se vůbec ženit a zakládat rodinu neměl.

V tehdejší době a kultuře to bylo něco mimořádného. Založit rodinu bylo v Izraeli pro každého mladého muže velice důležité. Kromě lásky a společenství mezi manželi bylo také důležité pokračovat v rodu. Proč Bůh Jeremjášovi zakázal založit rodinu? Jeho vlastní život měl být podobenstvím toho, jak strašná doba přijde, až budou rodiny rozděleny a bolest z odloučení bude pro pozůstalé těžkým břemenem. Jeremjáš bez rodiny byl stálým varováním a poučením pro jeho současníky.

Jeremjášův osamělý úděl zasahoval i do dalších oblastí. Bylo mu zakázáno vstupovat do domů, kde truchlili, což mělo symbolizovat Hospodinův postoj k neochotě lidí k pokání a oživení.

Jeremjáš se však nesměl účastnit ani radostných svátků a oslav. To mělo symbolizovat, že přichází doba, kdy Babyloňané ukončí všechny radosti a veselí národa.

Jeremjášovi byly odepřeny lidské vztahy a sounáležitost, které se utvářejí – ať v době truchlení, nebo radosti. Jeho život a trápení měly být podobenstvím. Kéž si z nich národ vzal poučení!

Aplikace

Jak nám toto vyprávění pomáhá ocenit lidskou pomoc a oporu, kterou rádi od jiných přijímáme nebo kterou druhým poskytujeme? Jistě je důležitá, jak se však můžeme naučit, že naši nejlepší pomocí a oporou je jen Hospodin?

Jeremjášovo jho

¹Na začátku kralování Jójakíma, syna Jóšijášova, krále judského, stalo se k Jeremjášovi od Hospodina toto slovo. ²Toto mi pravil Hospodin: „Udělej si pouta a jařmo a dej si je na šíji. ³Pak je pošli králi Edómu, králi Moábu, králi Amónovců, králi Týru a králi Sidónu po poslech přicházejících do Jeruzaléma k Sidkijášovi, králi judskému. ⁴Dáš jim pro jejich panovníky tento příkaz: Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Toto řeknete svým panovníkům: ⁵Já jsem učinil zemi, člověka i zvířata, která jsou na zemi, svou velikou silou a svou vztaženou paží a dávám ji tomu, kdo je toho v mých očích hoděn. ⁶Nyní jsem všechny tyto země dal do rukou Nebúkadnesarovi, králi babylónskému, svému služebníku; dal jsem mu i polní zvěř, aby mu sloužila. ⁷Budou mu sloužit všechny pronárody, i jeho synu a vnuku. Pak nadejde čas jeho zemi i jemu a podrobí si ho v službu mnohé pronárody a velcí králové. ⁸Ale pronárod či království, které by nesloužilo jemu, Nebúkadnesarovi, králi babylónskému, a které by svou šíji nesklonilo pod jho babylónského krále, ten pronárod postihnu mečem a hladem a morem, je výrok Hospodinův, až je úplně vydám do jeho rukou. ⁹Neposlouchejte své proroky ani své věštce ani své sny ani své mrakopravce ani své čaroděje, kteří vám říkají: ‚Králi babylónskému sloužit nebudete!‘ ¹⁰Prorokují vám klam, aby vás odvedli daleko od vaší země. A já vás vyženu a vy zahynete. ¹¹Ale pronárod, který vloží svou šíji pod jho babylónského krále a bude mu sloužit, ponechám v jeho zemi, je výrok Hospodinův, a bude ji obdělávat a v ní sídlit.“ (Jr 27,1–11)

Osobní studium

Jaké Hospodinovo poselství lidem je zaznamenáno v Jr 27,1–18? Proč mohlo mnoha posluchačům znít jako vlastizrada?

Jho či jařmo, které si musel Jeremjáš nasadit, bylo znamením ponížení, kterým národ trpěl. Dnes se tento stav nazývá vojenská okupace. (V Dt 28,48 a 1Kr 12,4 se slovo jho objevuje v souvislosti s vyjádřením útlatu.) Jeremjáš osobně zakoušel, co znamená babylónská invaze. Dřevěné jho, do něhož se zapřáhala tažná zvířata, si měl Jeremjáš dát na paže a ramena. Když nosil toto těžké břemeno a nepohodlný náklad, určitě se stal terčem různých posměšků. Podstatou tohoto poselství bylo, že pokud se země proti Babylo-nu vzbouří, Hospodin to bude považovat za vzpouru proti sobě.

Přestože se v originálním textu nachází několik nejasností, zdá se, že Jeremjáš neměl udělat jho jen pro sebe, ale také pro vyslance z různých zemí, kteří přišli do Jeruzaléma osnovat spiknutí proti Nebúkadnesarovi – přestože je před tím Hospodin varoval. Boj proti cizímu okupantovi byl přirozenou reakcí, Jeremjášova slova tedy rozhodně nebyla vítaná.

Co je obzvláště důležité na poselství v Jr 27,5 (viz také Dt 4,25.26.36)?

Jako v celé Bibli, Starém i Novém zákoně, zde znovu nacházíme Hospodina jako Stvořitele, svrchovaného panovníka celé země. Dokonce i uprostřed chaosu a pohromy (invaze a nadvláda pohanského národa) se zjevuje moc a autorita Boží – a to mělo být zdrojem naděje pro každého ve věrném ostatku.

Aplikace

Přemýšlej, zda se někdo kvůli tobě někdy neocitl pod nespravedlivým jhem. Pokud ano, jak můžeš tuto situaci napravit?

Zápas proroků

¹Týž rok, na začátku kralování Sidkijáše, krále judského, pátého měsíce čtvrtého roku, mi řekl Chananjáš, syn Azúrův, prorok z Gibeónu, v Hospodinově domě za přítomnosti kněží a všeho lidu: ²„Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Jho babylónského krále jsem zlomil. ³Do dvou let vrátím na toto místo všechny předměty Hospodinova domu, které vzal z tohoto místa Nebúkadnesar, král babylónský, a odnesl je do Babylónu. ⁴A Jekonjáše, syna Jójakimova, krále judského, i všechny judské přesídlence, kteří přišli do Babylónu, přivedu zpět na toto místo, je výrok Hospodinův, neboť jho babylónského krále zlomím.“ ... ¹⁵Dále řekl prorok Jeremjáš proroku Chananjášovi: „Slyš, Chananjáši, Hospodin tě neposlal. Ty jsi svedl tento lid ke klamnému doufání. ¹⁶Proto Hospodin praví toto: Hle, zapudím tě z povrchu země. Do roka zemřeš, protože jsi scestně mluvil o Hospodinu.“ ¹⁷A prorok Chananjáš zemřel týž rok, sedmého měsíce. (Jr 28,1–4.15–17)

Osobní studium

Špatnou zprávu zpravidla nechceme slyšet. Často si ji nějak rozumově zdůvodňujeme. To byl i případ Judského království a Jeremjáše se jhem, které nosil – poselství varování lidu. „Úžas shromážděné rady národů byl bezmezný, když jim Jeremjáš, nesa jho poddanství na své šíji, oznámil vůli Boží.“ (PK 444; PK 292)

Přečti si Jr 28,1–9. Představ si, že jsi obyvatelem Judského království, stojíš a díváš se, jak vše probíhá. Komu bys věřil? Komu bys chtěl věřit? Měl bys nějaký důvod věřit raději Chananjášovi než Jeremjášovi?

Jeremjáš pozvedl svůj hlas ve jménu Boha, Chananjáš však také mluvil v Božím jménu. Kdo ale ohlašoval Boží vůli? Rozhodně to nemohli být oba! Pro nás dnes je odpověď zřejmá. Pro lidi v té době to však bylo obtížnější, přestože Jeremjáš argumentuje velice přesvědčivě: Proroci, kteří byli odedávna přede mnou, prorokovali stejné proctví jako já, proctví o soudu a zkáze (Jr 28,8.9). „Jeremiáš před kněžími a lidem naléhavě žádal, aby se podrobili králi Babylóna na dobu, kterou určil Hospodin. Odkázal Judské na proctví Ozeáše, Abakuka, Sofoniáše a dalších proroků, jejichž poselství, obsahující kárání a varování, byla podobna jeho poselství. Zmínil se o událostech, jimiž se splnila proctví o trestu za nevyznaný hřích. V minulosti stihly soudy Boží nekající, čímž přesně plnily úmysl Boží, zjevený posly Božími.“ (PK 445; PK 293)

Stručně řečeno – právě tak, jako se my dnes máme učit z duchovních dějin, tak se Jeremjáš snažil, aby se jeho současníci poučili z minulosti a neopakovali chyby svých předků. Pokud pro ně bylo dříve těžké Jeremjáše poslouchat, po vystoupení Chananjáše byl Jeremjášův úkol ještě těžší.

Aplikace

Vypadalo to, jakoby Chananjáš – jehož jméno znamená „Bůh je milostivý“ – přinášel poselství milosti, odpuštění a spásy. Navzdory tomu byl prorokem falešným, přestože se mohlo zdát, že zdůrazňováním Boží milosti představil Hospodina správně. Jak je to možné? Podle čeho je tedy možné poznat pravého Božího posla?

Železné jho

¹⁰I sňal prorok Chananjáš z šíje proroka Jeremjáše jařmo a zlomil je. ¹¹Chananjáš řekl za přítomnosti všeho lidu: „Toto praví Hospodin: Tak zlomím do dvou let jho Nebúkadnesara, krále babylónského, které je na šíji všech národů.“ Nato prorok Jeremjáš odešel svou cestou. ¹²Potom, když prorok Chananjáš zlomil jařmo na šíji proroka Jeremjáše, stalo se k Jeremjášovi slovo Hospodinovo: ¹³„Jdi a řekni Chananjášovi: Toto praví Hospodin: Zlomil jsi jařma dřevěná a udělal jsi místo nich jařma železná. ¹⁴Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Na šíji všech těchto pronárodů vložím jho železné, aby sloužily Nebúkadnesarovi, králi babylónskému, a budou mu sloužit.“ (Jr 28,10–14)

Osobní studium

Zápas mezi proroky nebyl veden jen na úrovni slov, ale také činů. Jeremjáš si podle Božího příkazu nasadil na krk dřevěné jho. Byl to zřetelný symbol poselství, které lidem již dříve přinesl.

Co symbolizoval podle Jr 28,10.11 čin Chananjáše?

Představ si například, že by poté, co Ježíš proklel fíkovník (Mk 11,13.19–21), někdo přišel a zasadil na stejném místě nový fíkovník – a to jen proto, aby Ježíšovo prorocství popřel.

Přesně to udělal Chananjáš s Jeremjášem a proroctvím, jehož symbolickým vyjádřením bylo jho kolem jeho krku. Byl to čin otevřeného odporu proti tomu, co říkal Jeremjáš. Zajímavá je také Jeremjášova reakce. Text nezaznamenává žádná jeho slova, je pouze zmíněno, že odešel. Kdyby zde příběh končil, zdálo by se, že prorok byl poražen.

Co se však podle Jr 28,12–14 stalo poté? Jaké bylo Jeremjášovo nové poselství?

Jeremjášovou odpovědí nebyla zpráva o odplatě – když jsi mi udělal tohle, já ti udělám také něco. Místo toho přináší další zřetelné poselství od Hospodina, které je silnější než to předcházející. Někdo snad mohl zlomit dřevěné jho, kdo ale dokáže zlomit železné? Jinými slovy, Hospodin lidem sdělil, že jejich zatvřelost a odmítání poslušnosti všechno jen zhoršují. Pokud se vám nelíbilo dřevěné jho, budete muset zkusit železné.

Aplikace

Asi všichni jsme se při nějaké nepříjemné zkušenosti naučili, že naše tvrdohlavost situaci ještě zhoršuje. Proč je vždy lepší podřídit se okamžitě Bohu a jeho vůli než pokračovat v odporu, a tak svou situaci ještě zhoršovat?

Spoléhání se na lži

¹⁵Dále řekl prorok Jeremjáš proroku Chananjášovi: „Slyš, Chananjáši, Hospodin tě neposlal. Ty jsi svedl tento lid ke klamnému doufání. ¹⁶Proto Hospodin praví toto: Hle, zapudím tě z povrchu země. Do roka zemřeš, protože jsi scestně mluvil o Hospodinu.“ ¹⁷A prorok Chananjáš zemřel týž rok, sedmého měsíce. (Jr 28,15–17)

Osobní studium

Odpověď na otázku, zda má pravdu Jeremjáš nebo Chananjáš, přišla rychle. V Jr 28,16.17 se dočítáme o osudu falešného proroka.

Chananjáš zemřel, stihl však národu uškodit. Jeho činy jej v jistém smyslu následovaly. Přiměl lid, aby věřili lži a spoléhali na ni. Nepřinutil je nějakým fyzickým násilím. Použil k tomu podvod. Přestože jej Bůh neposlal, mluvil ve jménu Hospodina – což mělo v Judském království velkou váhu. A nejen to, jeho poselství bylo poselstvím milosti, vysvobození a vykopení. Takové poselství chtěli lidé ohrožovaní Babylónem slyšet. Bylo to však falešné „evangelium“, falešné poselství spásy, které jim nedal Hospodin. A tak v době, kdy lidé měli zaslechnout slova Jeremjáše a poselství, které přinášel, poslouchali slova Chananjáše.

Co mají následující texty společného s Jr 28,15?

2Tm 4,3.4

2Te 2,10–12

Dnes je situace stejná. Jsme účastníky velkého sporu – bitvy, v níž jde o srdce a mysl lidí. Satan chce, aby co nejvíce lidí uvěřilo lži. Ta může být představena v mnoha převlecích a podobách – vždy je to ale lež. Satanovy lži se mohou týkat téměř všeho. Ježíš však řekl: „Já jsem ta cesta, pravda i život“ (J 14,6). Hledejme proto zakotvení ve vztahu s Ježíšem.

Aplikace

Které lži jsou v dnešní době běžné? Proč je naší jedinou ochranou před nimi držet se pevně Ježíše a jeho slova?

Podněty k zamyšlení

Lidé chtějí věřit dobrým zprávám. V případě lidí v Judském království chtěli věřit poselství Chananjáše, ne Jeremjáše. Dnes je podobná situace. Mnoho lidí trvá na tom, že svět bude lepší a lepší, časem se bude zdokonalovat. Avšak dokonce i ateista Terry Eagleton vidí, jak nereálná představa to je: „Pokud kdy byl nějaký náboženský mýtus a důvěřivá pověra, tak je to liberálně-racionalistická víra, že nás dělí jenom několik krůčků od lepšího světa. To je pozůstatek hrdinské éry liberalismu, kdy stoupala hvězda střední třídy. Dnes sedí těsně vedle cynizmu, skepse nebo nihilismu, do kterých mnoho těchto vznešených myšlenek degenerovalo.“ (*Reason, Faith, and Revolution: Reflections on the God Debate*, str. 70, Kindle Edition)

Přestože se některé aspekty života zlepšily, náš svět sám o sobě nabízí jen málo naděje – obzvláště z dlouhodobého hlediska. Naši jedinou skutečnou nadějí je Boží nadpřirozený zásah v našem světě a v našich životech. Co jiného by nám bez tohoto nadpřirozeného zásahu zbývalo než jen více Chananjášů a jejich lží?

Otázky k rozhovoru

1. *Přemýšlejte o budoucnosti naší země z čistě lidského hlediska. Je tato budoucnost plná naděje a jistot, nebo se zdá být plná nejistot a problémů? Jakými argumenty můžete svoji odpověď zdůvodnit?*
2. *Jak bylo v souvislosti s Chananjášem a jeho lží zmíněno, Jeremjášovým poselstvím bylo, aby se lidé podívali zpět do dějin a poučili se z nich. Ellen Whiteová napsala něco podobného: „Nemáme žádný důvod bát se budoucnosti – pouze pokud bychom zapomněli, jak nás Hospodin vedl a čemu nás učil v minulosti“ (Life Sketches 196). Co tím myslí? Může nás to, jak nás Hospodin vedl a čemu nás v minulosti učil, připravit na to, co se nepochybně v budoucnosti stane?*
3. *Chananjáš přinesl lživé poselství milosti. Před jakými lživými poselstvími milosti se musíme chránit my dnes? Milost je samozřejmě naší jedinou nadějí, jakými způsoby ale může být lživě představena?*

Zničení Jeruzaléma

Texty na tento týden

Ez 8,12–17; Jr 29,1.4–14; 38,1–6; 39,11.12; 40,2–4

Základní verš

„Usilujte o pokoj toho města, do něhož jsem vás přestěhoval, modlete se za ně k Hospodinu, neboť v jeho pokoji i vy budete mít pokoj.“ (Jr 29,7)

„Babylónský král se měl stát nástrojem Božího hněvu, který vykoná soud nad nekajícím Judou. Znovu a znovu budou Nebúkadnesarova vojska napadat Jeruzalém. Desetitisíce budou zajaty a odvedeny do Babylónu. Jójakín, Jójakim a Sidkijáš se jeden vedle druhého stanou vazalskými králi vládce Babylónu a všichni tři se proti němu vzbouří. Na neposlušný národ budou dopadat soudy tak dlouho, až Jeruzalém nakonec lehne popelem, Šalomounův chrám bude zničen a Juda padne a nikdy víc už nezíská své původní postavení mezi národy.“ (PK 422.423; OSU 160)

Na Judské království byl dopuštěn trest až po mnoha varováních a prosbách proroků, obzvláště Jeremjáše. Jejich odmítnutí poslušnosti lidem přineslo jen zkázu. Kéž bychom se z jejich chyb poučili!

Pláč pro Tamúza

¹²Řekl mi: „Viděl jsi, lidský synu, co páchají starší izraelského domu potmě, každý v pokojíku s obrazy svých model? Říkají: „Hospodin nás nevidí, Hospodin zemi opustil.““ ¹³Řekl mi: „A uvidíš ještě větší ohavnosti, které páchají.“ ¹⁴A přivedl mě do brány Hospodinova domu, která vede k severu, a hle, sedí tam ženy a oplakávají Tamúza. ¹⁵Řekl mi: „Viděl jsi, lidský synu? A uvidíš ještě větší ohavnosti než tyto.“ ¹⁶Uvedl mě do vnitřního nádvoří Hospodinova domu, a hle, při vchodu do Hospodinova chrámu, mezi předsíní a oltářem, bylo asi dvacet pět mužů, zády ke chrámu Hospodinovu a tváří k východu; klaněli se východním směrem slunci. ¹⁷Řekl mi: „Viděl jsi, lidský synu? Domu Judovu nestačí tyto ohavnosti, které zde páchají; navíc naplnili celou zemi násilím. Stále znovu mě urážejí, a hle, jak si k nosu pozvedají ratolest. (Ez 8,12–17)

Osobní studium

Přestože se Jeremjáš ve svém poslání občas cítil velice osamělý, nebylo tomu tak. Bůh povolal mezi zajatci v Babyloně Ezechiele, aby ve stejné době jako Jeremjáš vyhnance potěšil, varoval a také utvrdil v tom, že Bůh skutečně po celá ta dlouhá a těžká léta promlouval prostřednictvím Jeremjáše.

Ezechielovým úkolem bylo varovat zajatce před pošestilostí víry ve lživé předpovědi o brzkém návratu z Babylona. Měl také pomoci různými symbolů a poselství předpovědět ničivé obléhání, které Jeruzalém nakonec postihne, protože lidé odmítnou činit pokání a odvrátit se od svých hříchů a odpadlictví.

Co bylo ukázáno proroku v Ez 8?

Přestože Mojžíšovy knihy i proroci často a jasně varovali před modlářstvím a uctíváním jiných bohů, v Ez 8 se můžeme dočíst, že se to dělo dokonce i v posvátných prostorech chrámu. Tamúz, jenž byl oplakáván, byl mezopotamským bohem. Není divu, že se v 2Pa 36,14 říká: „Rovněž i všichni kněžští předáci a lid se mnohokrát zpronevěřili, jednali podle kdejakých ohavností pronárodů a poskvrnili Hospodinův dům, který si oddělil jako svatý v Jeruzalémě.“

V Ez 8,12 je zmíněn zajímavý obrat, u nějž překladatelé někdy váhají. Když se zde mluví o „pokojíku s obrazy model“, může skutečně jít o pokoje, kde lidé měli své modly a uctívali je. Hebrejský text dává ale možnost přeložit tato slova také tak, že lidé páchají nepravostí „v hloubi své představivosti“, tedy ve vlastních srdcích. Ať už to bylo jakkoli, starší či stařešinové – tedy vedoucí osobnosti národa – padli tak hluboko, že tvrdili, že Hospodin jejich skutky nevidí, že je Hospodin opustil. Jinými slovy říkali: Hospodin se o tyto věci nezajímá, nejsou důležité.

Lidé provozovali v posvátných prostorech chrámu to nejhrubší modlářství – tedy to, co jim bylo výslovně Božím slovem zapovězeno. A ve svých myslích si tyto činy ospravedlňovali. Tento stav rezonuje s tím, když Pavel mluvil o těch, kteří uctívají stvoření namísto Stvořitele (Ř 1,22–25).

Aplikace

Na lidi v Judském království mělo destruktivní vliv náboženství a kultura okolních národů. Zcela podlehlí modlářství, uctívali cizí bohy na posvátných místech. Jaká pokušení na tebe doléhají? Co bys měl změnit, abys jim nepodleh? Přemýšlej o své hierarchii hodnot. Na jakém místě je vztah s Bohem, rodina, sbor, práce, koníčky, zábava...?

Nešťastná vláda krále Sidkijáše

¹*Šefatjáš, syn Matánův, Gedaljáš, syn Paščúrův, Júkal, syn Šelemjášův, a Paščúr, syn Malkijášův, slyšeli slova, která mluvil Jeremjáš ke všemu lidu: ²„Toto praví Hospodin: Kdo zůstane v tomto městě, zemře mečem, hladem nebo morem, ale kdo vyjde ke Kaldejcům, zůstane naživu a jako kořist získá svůj život, zůstane živ. ³Toto praví Hospodin: Toto město bude určité vydáno do rukou vojska babylónského krále a ten je dobude.“ ⁴Proto řekli velmožové králi: „Nechť je ten muž usmrcen, vždyť oslabuje ruce bojovníků, kteří v tomto městě zbývají, i ruce všeho lidu, když jim mluví podobná slova. Ten muž neusiluje o pokoj pro tento lid, nýbrž o zlo.“ ⁵Král Sidkijáš odpověděl: „Hle, je ve vašich rukou, neboť král proti vám nic nezmůže.“ ⁶Chopili se tedy Jeremjáše a vhodili ho do cisterny Malkijáše, syna královského, která byla na nádvoří stráží. Spustili tam Jeremjáše po provazech. V cisterně nebyla voda, jen bláto, takže se Jeremjáš topil v blátě. (Jr 38,1–6)*

Osobní studium

Sidkijáš, jehož jméno znamená „Hospodin je spravedlnost“, byl posledním králem na trůnu Judského království před jeho zničením Babyloňany v roce 586 př. Kr. Zpočátku se zdálo, že je ochotný poslouchat slova Jeremjáše a podrobit se Babyloňanům. Nicméně tento postoj netrval dlouho.

Jakými slovy varoval Jeremjáš krále Sidkijáše (Jr 37,1–10)?

Pod tlakem svých poddaných, nejpravděpodobněji šlechty, Sidkijáš nedbal na Jeremjášova varování a místo toho vytvořil vojenské spojenectví s Egyptány. Doufal, že tím odvrátí hrozbu Babylona (Ez 17,15–18). Záchrana však od Egyptanů nepřišla.

Co se Jeremjášovi podle Jr 38,1–6 stalo, když lidem veřejně oznamoval Boží slovo?

Ježíš Kristus prohlásil: „Prorok není beze cti, leda ve své vlasti, u svých příbuzných a ve svém domě“ (Mk 6,4). Jeremjáš znovu čelil hněvu svých krajanů. Věrně nesl poselství, i když díky tomu zažíval problémy a pronásledování.

Jak těžké muselo být pro Jeremjáše, když byl obviněn z toho, že oslabuje morálku národa. Je pochopitelné, že lidé chtěli Jeremjáše umlčet – stáli proti nepříteli, chtěli s ním bojovat, chtěli svobodu – a Jeremjáš už celé roky prohlašoval, že to bude marné, že není možné vyhrát a dokonce že Hospodin bude proti nim. Lidé z Judského království však byli zatvrzelí hříchem a neslyšeli Hospodinův hlas, který k nim promlouval skrze Jeremjáše, považovali ho za hlas nepřítele.

Aplikace

Zkušenost s hozením do jámy musela být jistě těžká. Přemýšlej ale o tom, o kolik horší muselo pro Jeremjáše být, když slyšel, jak je obviňován z toho, že chce ublížit svému vlastnímu lidu, ne mu prospět. Jaké to je, když nás někdo obviní, že ubližujeme těm, kterým se snažíme pomoci?

Pád Jeruzaléma

¹¹Nebúkadnesar, král babylónský, vydal prostřednictvím velitele tělesné stráže Nebúzaradána příkaz o Jeremjášovi: ¹²„Vezmi jej do své péče a nedělej mu nic zlého. Učiň mu, oč tě požádá.“ (Jr 39,11.12)

²Velitel tělesné stráže vzal tedy Jeremjáše a řekl mu: „Hospodin, tvůj Bůh, mluvil proti tomuto místu o tomto zlu. ³A Hospodin je uvedl a učinil, jak mluvil, protože jste proti Hospodinu hřešili a neposlouchali jste ho. Proto se vám toto stalo. ⁴Nyní, hle, rozvážu ti dnes řetězy na ruku. Pokládáš-li za dobré jít se mnou do Babylónu, pojď, budu o tebe pečovat. Pokládáš-li za zlé jít se mnou do Babylónu, nemusíš chodit. Hleď, celá země je před tebou. Kam pokládáš za dobré a správné jít, tam jdi. (Jr 40,2–4)

Osobní studium

Obléhání Jeruzaléma začalo v roce 588 př. Kr. a trvalo do pozdního léta roku 586 př. Kr. Jeruzalém odolával dva roky, než se naplnila Jeremjášova prorocká slova a babylonská vojska pronikla hradbou a zničila město. Král Sidkijáš se snažil se svou rodinou uprchnout. Byl však chycen a odveden před Nebúkadnesara, který nechal před jeho očima popravít jeho syny. Mnoho detailů tohoto smutného příběhu se dozvídáme v Jr 39,1–10.

Jak se podle Jr 39,11–18 a 40,1–6 zachoval Nebúkadnesar vůči Jeremjášovi?

Je zajímavé, že velitel tělesné stráže Nebúzaradán rozuměl okolnostem daleko lépe, než Jeremjášův vlastní lid! Je zřejmé, že Babyloňané o Jeremjášovi a jeho práci věděli a jednali s ním jinak než s druhými. Z biblického textu se nedozvídáme, proč přesně tento pohanský vojevůdce přičetl zničení Jeruzaléma Hospodinu jako trest za hříchy lidu než přesile jeho vlastních bohů nad izraelským Bohem. Ať už byly důvody jakékoli, je to zarážející svědectví o tom, že i uprostřed této zbytečné katastrofy Hospodin něco o sobě zjevil pohanům.

Půjde Jeremjáš se zajatci do Babylona, nebo bude s těmi, kteří zůstanou? Co si zvolí? Ani jedna z těchto vyhlídek nebyla přitažlivá. Duchovní potřeby obou těchto skupin byly důležité a Jeremjáš mohl sloužit kdekoli. Rozhodl se být se skupinou, která zůstala v zemi, s chudým lidem, který bude bezpochyby potřebovat každé povzbuzení a pomoc, která bude k dispozici (Jr 40,6.7).

Aplikace

Jak se můžeš naučit sloužit ostatním, bez ohledu na to, v jaké situaci se nacházíš?

Celým svým srdcem

¹Toto jsou slova dopisu, který poslal prorok Jeremjáš z Jeruzaléma přesídlencům, zbytku starších, kněžím, prorokům a všemu lidu, které přestěhoval Nebúkadnesar z Jeruzaléma do Babylónu ... ⁴„Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele, všem přesídlencům, které jsem přestěhoval z Jeruzaléma do Babylónu: ⁵Stavějte domy a bydlete v nich, vysazujte zahrady a jezte jejich plody. ⁶Berte si ženy, plodte syny a dcery. Berte ženy pro své syny, provdávejte své dcery za muže, ať rodí syny a dcery, rozmnožujte se tam, ať vás neubývá. ⁷Usilujte o pokoj toho města, do něhož jsem vás přestěhoval, modlete se za ně k Hospodinu, neboť v jeho pokoji i vy budete mít pokoj. ⁸Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Nedejte se podvádět svými proroky, kteří jsou uprostřed vás, ani svými věštcí. Neposlouchejte své sny, které míváte. ⁹Prorokují vám klam v mém jménu, já jsem je neposlal, je výrok Hospodinův. ¹⁰Toto praví Hospodin: Až se vyplní sedmdesát let Babylónu, navštívím vás a splním na vás své dobré slovo, že vás přivedu zpět na toto místo. ¹¹Neboť to, co s vámi zamýšlím, znám jen já sám, je výrok Hospodinův, jsou to myšlenky o pokoji, nikoli o zlu: chci vám dát naději do budoucnosti. ¹²Budete mě volat a chodit ke mně, modlit se ke mně a já vás vyslyším. ¹³Budete mě hledat a naleznete mě, když se mne budete dotazovat celým svým srdcem. ¹⁴Dám se vám nalézt, je výrok Hospodinův, a změním váš úděl, shromáždím vás ze všech pronárodů a ze všech míst, kam jsem vás vyhnal, je výrok Hospodinův, a přivedu vás zpět na místo, odkud jsem vás přestěhoval.“ (Jr 29,1.4–14)

Osobní studium

„Budete mě hledat a naleznete mě, když se mne budete dotazovat celým svým srdcem“ (Jr 29,13). Jaká je tvá vlastní zkušenost s tímto zaslíbením? Co to znamená „celým svým srdcem“?

Hospodin zná konec od počátku. Zatímco lidé v Jeruzalémě na radu falešného proroka bojovali proti Babyloňanům, Hospodin použil Jeremjáše, aby představil budoucnost a promluvil k těm, kdo už byli v Babylóně, i k těm, kdo tam časem budou odvléčeni.

Jak se v Jr 29,1–14 zjevuje Boží láska a milost?

V tomto textu nalézáme opravdové poselství milosti. Bylo zcela jiné než falešné poselství „milosti“, jež lidé slyšeli od proroků, kteří jim tvrdili, že jejich vyhnanství bude brzy minulostí. To však nebyl Boží plán a ani se to nestalo. Místo toho měli na základě slov Mojžíše přijmout skutečnost, že tato situace je jejich úděl, alespoň prozatím. Mojžíš však také prohlásil, že pokud budou činit pokání, budou znovu uvedeni do své země (Dt 30,1–4).

Aplikace

Jeremjášovo prorocké poselství nebylo pro posluchače vždy příjemné, ale přesto pocházelo od Boha. V konečném důsledku přinášelo naději a milost, i když ne lacinou. Jako adventisté jsme dostali prorocký dar ve službě Ellen Whiteové. Podle čeho hodnotíš její poselství? Jsi ochotný přijmout pro svůj život i slova, která nezní vždy příjemně (třeba proto, že se dotýkají tvého problému)?

Sedmdesát let

⁷Usilujte o pokoj toho města, do něhož jsem vás přestěhoval, modlete se za ně k Hospodinu, neboť v jeho pokoji i vy budete mít pokoj. ... ¹⁰Toto praví Hospodin: Až se vyplní sedmdesát let Babelonu, navštívím vás a splním na vás své dobré slovo, že vás přivedu zpět na toto místo. (Jr 29,7.10)

Osobní studium

Jeremjášova prorocství měla mít na myšlení zajatců dvojitý účinek: (1) Neměli věřit tomu, co říkali falešní proroci, a (2) neměli být sklíčení. Jeremjáš prosil své krajany, aby se za Babylon modlili. Tato žádost možná překvapila ty, kteří už byli do Babylonu odvedeni. Jeremjášova žádost byla v dějinách Izraele něčím neslychaným. Nikdo nikdy neslyšel o tom, že by se měl modlit za nepřátele, kteří zotročili Boží vyvolený národ. Jeremjáš také v Jr 29,7 říká, že mají usilovat o pokoj či prospěch jejich „hostitelského národa“, protože to bude znamenat také jejich prosperitu. Jako cizinci a nepřátelé byli v nové zemi obzvláště zranitelní. V celých dějinách vidíme smutné příklady nesnášenlivosti, která se zvláště stupňovala v dobách, kdy lidé prožívali těžké časy. Potom hledají „obětního beránka“, někoho, koho by mohli vinit – a menší, obzvláště cizinci, se často stávají snadnými terči. To je smutná realita.

Jaká úžasná naděje je vyhnancům zaslíbena v Jr 29,10 (viz také Jr 25,11; 2Pa 36,21; Da 9,2)?

Všechno, co Hospodin předpověděl, se splnilo, proto přesídlenci neměli nejmenší důvod nevěřit tomu, že i toto prorocství se naplní (Jr 29,10). Nevíme, proč měli být ve vyhnanství právě 70 let. Je zde určitá spojitost s rokem odpočinku pro zemi (Lv 25,4; 26,34.43). Na tomto prorocství je velice důležitá skutečnost, že pokud by zajatci odpověděli vírou a poslušností, mohli prožívat ujistění o Boží naprosté svrchovanosti. Navzdory tomu, jak se jim věci jevily, navzdory strašné pohromě, která je postihla, si mohli být jisti, že všechno není ztraceno a Hospodin je neopustil. Byli stále lidem úmluvy a Hospodin se jich nevzdal. Spása byla dostupná pro každého, kdo byl ochoten přistoupit na Boží podmínky.

Aplikace

Jaká prorocství dávají tobě naději do budoucnosti? Která posilují tvou víru a pomáhají ti naučit se důvěřovat Hospodinu – ať už přijde cokoli?

Podněty k zamyšlení

„Jsme neustále v nebezpečí, že se budeme povyšovat nad jednoduchost evangelia. Mnozí chtějí překvapit svět něčím originálním, něčím, co by lidi přivedlo do stavu duchovního vytržení a změnilo současný stupeň poznání. Ano, je potřeba změnit současné chápání poznání. Přítomná pravda není přinášena tak, jak by měla být. Potřebujeme změnit naše srdce, potřebujeme hledat Boha, potřebujeme od něj obdržet jeho moc. Proseme o to, aby skrze jeho milost mohl být proměněn náš charakter. Potřebujeme, aby nás dnes Bůh proměnil, abychom mohli vytrvale a obětavě sloužit z celého srdce. Měli bychom se s opravdovostí ptát: ‚Co mám dělat, abych byl zachráněn?‘ Měli bychom vědět, jaké kroky směřují k nebesům.“ (1SM 187.188)

Otázky k rozhovoru

- 1. Jeremjáš napsal Hospodinova slova: „Budete mě hledat a naleznete mě“. Jak se to dělá? Jak byste odpověděli, kdyby za vámi přišel někdo s otázkou: Chci poznat Boha. Jak jej najdu?*
- 2. Přemýšlejte o tom, jak těžká byla v biblických dějinách role proroků. Proč byli tak často odmítáni, a to i ze strany věřících? A jak vůbec mohli lidé odlišit pravého proroka od falešného? Jako společenství adventistů věříme, že prorocký dar neskončil v biblických dobách. Jak vnímáte význam prorocké služby sestry Ellen Whiteové? Dokážete si představit, že by se takový dar v církvi opět objevil? Dokázali bychom jej přijmout? (Mt 23,29–31)*
- 3. Přemýšlejte společně o aplikaci v části na čtvrtek. Mnoho biblických proroctví se v minulosti vyplnilo a dnes, z našeho pohledu, můžeme jejich naplnění zřetelně vidět. Jak nám tato naplněná proroctví mohou pomoci důvěřovat, že i ta, která jsou dosud budoucností, budou naplněna?*

Nová smlouva

Texty na tento týden

Gn 9,8–16; Ga 3,6.7.9.16.29; Ex 24,3.7.8; Jr 31,31–34; L 22,20; 1K 11,23–26

Základní verš

„Hle, přicházejí dny, je výrok Hospodinův, kdy uzavřu s domem izraelským i s domem judským novou smlouvu.“ (Jr 31,31)

Přestože Bible někdy zmiňuje smlouvy v množném čísle (Ř 9,4; Ga 4,24), existuje jen jedna základní smlouva – je to smlouva milosti, díky níž Bůh zachraňuje padlé bytosti, které vírou přijímají spasení. Představa mnoha smluv vychází z různých způsobů, jakými Bůh přeformuloval základní zaslíbení, aby se tím přiblížil potřebám svého lidu v různých dobách a v různém prostředí.

Ať už se ale jedná o smlouvu s Adamem (Gn 3,15), Abrahamem (Gn 12,1–3; Ga 3,6–9), smlouvu na Sinaji (Ex 20,2), smlouvu s Davidem (Ez 37,24–27) nebo novou smlouvu (Jr 31,31–33), jejich základ je stále stejný. Spasení, které Bůh dává, je nezaslouženým darem. Odpovědí člověka na tento dar – ve smyslu povinnosti protistrany – je věrnost a poslušnost.

První zmínku o „nové smlouvě“ nacházíme v knize Jeremjáš, v souvislosti s návratem izraelského národa z vyhnanství a požehnáním, které od Boha dostanou. I uprostřed pohromy a soužení se Hospodin sklání ke svému svéhlavému lidu a nabízí naději a obnovu.

Boží smlouva s celým lidstvem

⁸Bůh řekl Noemu a jeho synům: ⁹„Hle, já ustavuji svou smlouvu s vámi a s vaším potomstvem ¹⁰i s každým živým tvorem, který je s vámi, s ptactvem, s dobytkem i s veškerou zemskou zvěří, která je s vámi, se všemi, kdo vyšli z archy, včetně zemské zvěře. ¹¹Ustavuji s vámi svou smlouvu. Už nebude vyhlazeno všechno tvorstvo vodami potopy a nedojde již k potopě, která by zahladila zemi.“ ¹²Dále Bůh řekl: „Toto je znamení smlouvy, jež kladu mezi sebe a vás i každého živého tvora, který je s vámi, pro pokolení všech věků: ¹³Položil jsem na oblak svou duhu, aby byla znamením smlouvy mezi mnou a zemí. ¹⁴Kdykoli zahalím zemi oblakem a na oblaku se ukáže duha, ¹⁵rozpomenu se na svou smlouvu mezi mnou a vámi i veškerým živým tvorstvem, a vody již nikdy nezpůsobí potopu ke zkáze všeho tvorstva. ¹⁶Ukáže-li se na oblaku duha, pohlédnu na ni a rozpomenu se na věčnou smlouvu mezi Bohem a veškerým živým tvorstvem, které je na zemi.“ (Gn 9,8–16)

Osobní studium

Když pozorujeme, jak je dnešní svět zkažený, když vidíme všechno zlo, které se děje, divíme se, že Bůh s námi má ještě trpělivost. Náš svět je zřejmě velmi podobný tomu před potopou, který se Hospodin rozhodl zničit. „Bůh dal člověku svá přikázání jako pravidla pro život. Boží zákon byl přestupován a výsledkem byly všemožné hříchy. Spravedlnost byla zašlapávána do prachu a křik utlačovaných pronikl do nebe.“ (PP 91; PP 58; NUD 36)

Jaká smlouva byla podle Gn 9,1–17 učiněna mezi Bohem a lidstvem? Jak tato smlouva odráží Boží milost vůči stvoření?

Smlouva, kterou Bůh uzavřel s Noemem, je tou nejuniverzálnější mezi smlouvami uvedenými v Bibli. Zahrnuje celé lidstvo, ale také živé tvory (Gn 9,12.15). Byla to jednostranná dohoda – těm, kterých se smlouva týkala, nebyly uloženy žádné požadavky, žádné podmínky. Hospodin už prostě zemi vodou nezničí. Na rozdíl od jiných smluv, tato nebyla ničím podmíněna.

Bůh smlouvu potvrdil viditelným znamením – duhou. Pokaždé, když se objeví, symbolizuje zaslíbení, že země nebude nikdy znovu zničena potopou. Kdykoli vidíme duhu, tak pouhá skutečnost, že jsme tady a vidíme ji, je svým způsobem potvrzením tohoto starodávného zaslíbení. Uprostřed zla a hříchu na této zemi můžeme z krásy duhy – znamení Boží milosti k celému světu – čerpat naději. Vždyť je poselstvím od Boha, poselstvím jeho lásky k naší nešťastné planetě.

Aplikace

Přemýšlej o kráse a majestátnosti duhy. Jak tě může, vzhledem k tomu, co nám o ní říká Bible, vést blíže k Bohu, k nadpřirozenu, k něčemu vyššímu, než nám nabízí země?

Smlouva s Abrahamem

“Pohledte na Abrahama: „Uvěřil Bohu, a bylo mu to počítáno za spravedlnost.“⁷ Pochopte tedy, že syny Abrahamovými jsou lidé víry. ...⁹ A tak lidé víry docházejí požehnání spolu s věřícím Abrahamem. ...¹⁶ Slib byl dán Abrahamovi a „jeho potomku“; nemluví se o potomcích, nýbrž o potomku: je jím Kristus. ...²⁹ Jste-li Kristovi, jste potomstvo Abrahamovo a dědicové toho, co Bůh zaslíbil. (Ga 3,6.7.9.16.29)

Osobní studium

Co se v Gn 12,1–3; 15,1–5; 17,1–14 dozvídáme o smlouvě Boha s Abrahamem? Co Hospodin zamýšlel prostřednictvím této smlouvy učinit?

Zaslíbení milosti, které obdržel Abraham, je podstatou celého nasměrování dějin spasení. Proto ho Pavel použil, aby vysvětlil plán spasení, který byl naplněn v Ježíši Kristu.

Jak Pavel v Ga 3,6–9.15–18 propojuje smlouvu s Abrahamem s Ježíšem a spasením pouze z víry?

Skrze Abrahamova potomka – toto vyjádření se podle Pavla nevztahuje primárně na všechny Abrahamovy potomky, ale v prvé řadě na jednoho konkrétního potomka, na Ježíše Krista (Ga 3,16) – požehná Bůh celému světu. Všichni, kdo skrze víru v Krista budou potomky Abrahama, zjistí, že Abrahamův Bůh je také jejich Bohem (Ga 3,29).

Abraham „uvěřil Bohu, a bylo mu to počítáno za spravedlnost“ (Ga 3,6). Abraham nebyl zachráněn kvůli svým skutkům. Spasení bylo vždy poskytováno díky Boží spásné milosti.

Abraham splnil svůj podíl ve smlouvě. Ne tím, že by nehřešil, ne tím, že by se nedopustil žádného selhání. Abrahamův život ukazuje, že byl stejně hříšný jako kdokoliv z nás. Neospravedlnily ho jeho skutky, ale víra v Boží milost, ochota Boha následovat a vždy znovu se k němu vrátit. Abrahama zachránil jeho postoj víry, která se spoléhá na Boží zaslíbení spasení. To je podstata smlouvy. Takto se smlouva projevuje v životě víry (Ř 4,1–3).

Aplikace

Naše naděje na záchranu vychází jen z Ježíšovy spravedlnosti, která je nám připočtena, pokud věříme. Jak velkou nadějí a radost můžeš čerpat z tohoto úžasného daru a zaslíbení?

Smlouva na Sinaji

³Když Mojžíš přišel nazpět, vypravoval lidu všechna slova Hospodinova a předložil mu všechna právní ustanovení. Všechn lid odpověděl jako jedněmi ústy. Řekli: „Budeme dělat všechno, o čem Hospodin mluvil.“ ... ⁷Potom vzal Knihu smlouvy a předčítal lidu. Prohlásili: „Poslušně budeme dělat všechno, o čem Hospodin mluvil.“⁸Mojžíš vzal krev, pokropil lid a řekl: „Hle, krev smlouvy, kterou s vámi uzavírá Hospodin na základě všech těchto slov.“ (Ex 24,3.7.8)

Osobní studium

Jak byla podle Ex 24 učiněna smlouva mezi Izraelem a Bohem na hoře Sinaj?

Mojžíš a někteří z vůdců národa vystoupili na horu Sinaj. Mezi tyto vedoucí osobnosti národa patřil Áron a jeho dva synové, kteří byli představiteli kněží, a 70 starších a vůdců, kteří byli představiteli národa. Muži, kteří Mojžíše doprovázeli, museli zůstat v určité vzdálenosti. Mojžíšovi bylo dovoleno jít nahoru až tam, kde se zjevil Bůh. Později se Mojžíš vrátil a vyhlásil smlouvu s celým národem. Veřejně oznámil, že s ním mluvil Bůh, na což národ odpověděl slovy: „Budeme dělat všechno, o čem Hospodin mluvil“ (Ex 24,3).

Stejně jako duchovní dějiny, tak často i naše vlastní zkušenost ukazuje, že jednou věcí je tvrdit, že budeme poslušní, a druhou pak skrze víru a odevzdání se obdržet moc shůry, abychom mohli dělat to, co je správné.

Jak verš v Žd 4,2 vysvětluje selhání Izraele? Jak se můžeme naučit vyvarovat se stejné chyby?

Poslušní můžeme být jen díky víře a spolehnutí se na Boží zaslíbení. Poslušnost je vyjádřena věností Božímu zákonu. Poslušnost zákona není v rozporu s věčnou smlouvou – ani dnes, stejně jako nebyla v době Mojžíše. Časté nepochopení zákona a smluv, které obvykle vychází ze čtení Pavlových knih, pramení z opomenutí, kdy nejsou vzaty v úvahu okolnosti, za kterých Pavel psal, a to, že jednal se svými židovskými protivníky. Ti chtěli učinit zákon a jeho poslušnost středem víry. Pavel naopak chtěl, aby středem víry byl Kristus a jeho spravedlnost.

Aplikace

Jak často už jsi tvrdil: Budu dělat všechno, o čem Hospodin mluvil – a pak jsi selhal? Jak tato nešťastná zkušenost činí zaslíbení milosti o tolik důležitější a dražší? Jakou naději bychom bez tohoto zaslíbení měli?

Nová smlouva

³¹„Hle, přicházejí dny, je výrok Hospodinův, kdy uzavřu s domem izraelským i s domem judským novou smlouvu. ³²Ne takovou smlouvu, jakou jsem uzavřel s jejich otci v den, kdy jsem je uchopil za ruku, abych je vyvedl z egyptské země. Oni mou smlouvu porušili, ale já jsem zůstal jejich manželem, je výrok Hospodinův. ³³Toto je smlouva, kterou uzavřu s domem izraelským po oněch dnech, je výrok Hospodinův: Svůj zákon jim dám do nitra, vepíší jim jej do srdce. Budu jim Bohem a oni budou mým lidem. ³⁴Už nebude učit každý svého bližního a každý svého bratra: ‚Poznávejte Hospodina! Všichni mě budou znát, od nejmenšího do největšího z nich, je výrok Hospodinův. Odpustím jim jejich nepravost a jejich hříchy už nebudu připomínat.“ (Jr 31,31–34)

Osobní studium

Jaký význam měl text zapsaný v Jr 31,31–34 ve své době a jaký má dnes?

Tato slova pronesl Jeremjáš uprostřed nejtěžších zkoušek, jaké tehdy lidé prožívali: Babylon měl vpadnout do jejich země. Hospodin lidem přesto nabízel naději a zaslíbení, že to nebude definitivní konec a že dostanou další příležitost těšit se z Hospodinovy přítomnosti.

První zaslíbení „nové smlouvy“ v Bibli se tedy nachází v kontextu budoucího návratu Izraele z babylonského zajetí a požehnání, které od Hospodina po návratu obdrží. Právě tak, jako porušení smlouvy ze Sinaje (Jr 31,32) lid zavedlo do vyhnanství, tak nové ustanovení této smlouvy uchová jejich životy i naději do budoucnosti. Stejně jako smlouva ze Sinaje bude i tato nová smlouva založena na vztahu a bude zahrnovat stejný zákon, deset přikázání, která však budou zapsána v jejich srdcích. „Týž zákon, který byl vryt do kamenných desek, zapsal Duch svatý do našich srdcí. Místo abychom stavěli na své vlastní spravedlnosti, přijímáme spravedlnost Kristovu. Jeho krev usmíruje naše hříchy. Za nás je přijímána jeho poslušnost. A srdce osvěžené Duchem svatým ponese ‚ovoce Ducha‘. Milostí Kristovou budeme žít v poslušnosti zákona Božího, vepsaného do našich srdcí. S duchem Kristovým budeme kráčet, jak kráčel on.“ (PP 372; NUD 273)

Díky této nové smlouvě budou jejich hříchy odpuštěny, sami budou poznávat Hospodina a skrze moc Ducha svatého působící v nich budou poslušni Božího zákona. Stará smlouva to vyjadřovala v obrysech a symbolech a nová smlouva v odhalené podobě, ale spasení bylo vždy z víry. Z víry, která se projevuje „ovocem Ducha“.

Aplikace

Bůh izraelskému lidu nabídl nádhernou smlouvu: „Toto je smlouva, kterou uzavřu s domem izraelským po oněch dnech, je výrok Hospodinův: Svůj zákon jim dám do nitra, vepíší jim jej do srdce. Budu jim Bohem a oni budou mým lidem. ... Všichni mě budou znát, od nejmenšího do největšího z nich, je výrok Hospodinův. Odpustím jim jejich nepravost a jejich hříchy už nebudu připomínat.“ Přemýšlej o svém vztahu s Bohem. Bůh ti nabízí novou smlouvu. Chceš si od něj nechat vepsat jeho zákon do srdce? Chceš jej stále více poznávat? Chceš, aby ti odpustil tvé hříchy? Přijmi jeho nabídku právě teď.

Tento kalich je nová smlouva

Když bylo po večeři, vzal kalich a řekl: „Tento kalich je nová smlouva zpečetěná mou krví, která se za vás prolévá.“ (L 22,20)

²³Já jsem přijal od Pána, co jsem vám také odevzdal: Pán Ježíš v tu noc, kdy byl zrazen, vzal chléb, ²⁴vzdal díky, lámal jej a řekl: „Toto jest mé tělo, které se za vás vydává; to číňte na mou památku.“ ²⁵Stejně vzal po večeři i kalich a řekl: „Tento kalich je nová smlouva, zpečetěná mou krví; to číňte, kdykoli budete pít, na mou památku.“ ²⁶Kdykoli tedy jíte tento chléb a pijete tento kalich, zvěstujete smrt Páně, dokud on nepřijde. (1K 11,23–26)

Osobní studium

Jeremjášovo prorocství o nové smlouvě má dvojí aplikaci: (1) Odkazuje k návratu izraelského lidu k Bohu a k tomu, že Bůh je dovede domů; (2) odkazuje k Ježíši jako Mesiáši, jehož smrt bude potvrzením této smlouvy a změny vztah mezi lidmi a Bohem. Právě z Nového zákona získáváme nejuplněnější vyjádření plánu spasení, který byl předtím zjeven jen v náznacích a obrysech (Žd 10,1).

Jak odkazují texty zapsané v L 22,20 a 1K 11,23–26 zpět k Jeremjášovu prorocství?

Kristovo umučené tělo a jeho prolitá krev byly ve Starém zákoně představeny prostřednictvím obětovaného velikonočního beránka. Ježíšova činnost nezačala v Novém zákoně. Zahrnovala také Starý zákon – slavnost Večeře Páně je poutem, které propojuje celé dějiny spasení. Chléb a hroznová šťáva jsou stručným shrnutím dějin spasení. Skrze tyto symboly dokážeme chápat Boží veliké dílo, které činí v náš prospěch. Slavnost Večeře Páně poukazuje nejen na Kristovu smrt, ale i na jeho návrat, který dává odpověď na problém hříchu a našeho nepřítele – smrt (1Te 4,16; 1K 15,12–18). O tom Ježíš mluvil, když řekl: „Pravím vám, že již nebudu pít z tohoto plodu vinné révy až do toho dne, kdy budu s vámi pít kalich nový v království svého Otce“ (Mt 26,29). První Ježíšův příchod je těsně spjat s jeho druhým příchodem. První nachází své konečné naplnění jen ve druhém.

Aplikace

Až se budeš příště účastnit slavnosti Večeře Páně, přemýšlej o Kristově slibu, že nebude pít z plodu vinné révy až do dne, kdy bude s námi v Božím království. Jaké pocity to v tobě vyvolává? Co nám to říká o blížícím spojení, které s námi Ježíš chce mít?

Podněty k zamyšlení

Bible říká, že duha je znamením Božího zaslíbení, že už nikdy nezničí zemi potopou. Jistě, díky vědě víme, že duha je výsledkem slunečního světla lomeného a zrcadlícího se v kapkách vody, které ho rozptylují do různých úhlů. V určitém momentě světlo pronikne do dešťové kapky, to je touto kapkou odraženo do další a tak se tvoří barvy, které vidíme. Básník John Keats měl obavy, že věda „rozplete duhu“. I kdybychom však dokázali analyzovat, změřit, vysvětlit či vyčíslit všechno, co se duhy týká, bylo by to jen důkazem toho, že lépe rozumíme přírodním zákonům, které si Bůh použil ke stvoření znamení tohoto zaslíbení. Věda může jednoho dne přijít s vysvětlením všeho, co se týká duhy, nikdy ale nevysvětlí, proč duha existuje.

My ale víme, proč tu duha je. Bůh stvořil náš svět takovým způsobem, že když sluneční světlo za deště prochází jednotlivými kapkami, lomené paprsky se odrážejí do různých úhlů, což vytváří pruhy elektromagnetických vln, které, když je vnímají naše oči, vytvářejí v našich myslích obraz duhy. To vše udělal Bůh proto, aby nám připomínal své zaslíbení, že země už nikdy nebude zničena potopou.

Otázky k rozhovoru

- 1. Jaké zásadní pravdy se dozvídáme jen z Bible, protože věda je neřeší? Souhlasili byste s vyjádřením, že ty nejdůležitější životní záležitosti k nám nepřicházejí na základě vědeckého poznání?**
- 2. Přemýšlejte společně o vztahu mezi vírou a skutky v plánu spasení. Jaká je role víry a jaká je role skutků v naší křesťanské zkušenosti?**
- 3. Co znamenají slova „svůj zákon jim vepíši do srdce“? Jak tato myšlenka souvisí s věčnou platností zákona?**

Zpátky do Egypta

Texty na tento týden

Jr 40,9–12; 41,1–3; 42,2.3.9–12.15.16; 43,1–13; 44,20–23

Základní verš

„Oni nato Jeremjášovi řekli: „Nechť je nám Hospodin spolehlivým a věrným svědkem, jestliže se nezachováme přesně podle slova, s nímž tě k nám Hospodin, tvůj Bůh, pošle.““ (Jr 42,5)

V příběhu o proroku Jeremjášovi se dostáváme ke konci. Není to ale konec jako v pohádkách: „A pak žili šťastně až do smrti.“ V určitém smyslu bychom mohli shrnout lekci tak, že jde o příklad hranic milosti – není možné zachránit ty, kteří spasení odmítají přijmout. Hospodin svému lidu tolik nabídl – spasení, ochranu, vykoupení, pokoj a prosperitu – a přesto všichni (kromě malého a věrného pozůstatku) Boží nabídkou pohrdli a odmítli ji. A co Jeremjáš? Z lidského pohledu se jeho život a dílo zdají marné! „Naříkající prorok“ měl k nářku spoustu důvodů. I poté, co se jeho varování naplnila, zůstávali lidé stále ve svých hříších a vzpouře, otevřeně se stavěli proti prorokovi a posmívali se Hospodinovým slovům, která byla pro ně určena.

Tento příběh nás vybízí k velké opatrnosti. Milost je milostí právě proto, že je určena těm, kteří si ji nezaslouží, ale touží po záchraně. Milost není nikomu vnucována, proto může přinést požehnání jen těm, kteří ji chtějí přijmout.

Politická anarchie

⁹Gedaljáš, syn Achikama, syna Šáfanova, je i jejich mužstvo přísežně ujistil: „Nebojte se sloužit Kaldejcům. Zůstaňte v zemi, služte babylónskému králi a povede se vám dobře.“¹⁰ A já, hle, bydlím v Mispě a zastupuji vás před Kaldejci, kteří k nám přicházejí. Sklízíte víno, letní ovoce i olej, ukládejte do svých nádob a bydlete ve svých městech, která držíte.“¹¹ I všichni Judejci, kteří byli v Moábku a mezi Amónovci a v Edómsku a kteří byli ve všech zemích, uslyšeli, že babylónský král zanechal Judovi pozůstatek lidu a že nad nimi ustanovil Gedaljáše, syna Achikama, syna Šáfanova.¹² Vrátili se tedy všichni Judejci ze všech míst, kam byli zahnaní, přišli do země judské do Misy ke Gedaljášovi a sklídili velice mnoho vína a letního ovoce. (Jr 40,9–12)

¹V sedmém měsíci přišel Jišmael, syn Netanjáše, syna Elíšamova, z královského potomstva, i královští hodnostáři s deseti muži ke Gedaljášovi, synu Achikamovu, do Misy. Tam v Mispě pojedli společně chléb.² Jišmael, syn Netanjášův, a deset mužů, kteří byli s ním, pak povstali a Gedaljáše, syna Achikama, syna Šáfanova, zabili mečem. Tak usmrtil toho, kterého babylónský král ustanovil správcem země.³ Jišmael pobil i všechny Judejce, kteří byli s Gedaljášem v Mispě, i kaldejské bojovníky, kteří tam byli. (Jr 41,1–3)

Osobní studium

Mohlo by se zdát, že se po zničení města a úplné porážce Babyloňany lidé snad poučili. Žel nebylo tomu tak. Drama ještě nebylo u konce.

Jaké poselství bylo (znovu) v Jr 40,7–16 lidem dáno? Jaký význam má slůvko „pozůstatek“ v jedenáctém verši?

Navzdory poselství pokoje a dokonce z něho vyplývající prosperity (Jr 40,12) nebyli všichni se stavem v daném okamžiku spokojeni.

Jakým novým problémům bude „pozůstatek“ podle Jr 41 čelit?

Přestože důvody úkladné vraždy neznáme, skutečnost, že vrahem byl někdo „z královského potomstva“ a „královští hodnostáři“ (Jr 41,1), naznačuje, že se tito bývalí vůdcové lidu stále nesmířili s myšlenkou, že vyvolený národ se má podřídit nadvládě Babylona. Protože byl Gedaljáš dosazen na trůn králem Babylona, tito lidé ho pravděpodobně považovali za vlastizrádce, loutku neloajální k národu – a tedy někoho, kdo má být odstraněn. Jak kapitola 41 pokračuje, vidíme, že pozůstatek nyní čelí nové hrozbě: strachu z Babyloňanů. Ti pravděpodobně neznali detaily toho, co se stalo, a budou je vinit ze smrti Gedaljáše a babylónských vojáků, kteří tam byli (viz Jr 41,3; B21).

Aplikace

Hříchy Jišmaele a jeho mužů vyvolaly strach u těch, kteří s nimi neměli nic co do činění. Co nám to může říct o tom, jak naše neposlušnost může způsobit bolest a utrpení dokonce i těm, kteří s našimi hříchy nemají nic společného?

Hledání Božího vedení

²A řekli proroku Jeremjášovi: „Dovol, abychom ti předložili svou prosbu. Modli se za nás k Hospodinu, svému Bohu, za celý tento pozůstatek lidu. Vždyť nás zůstalo jen maličko z mnoha, jak na vlastní oči vidíš. ³At' nám Hospodin, tvůj Bůh, oznámí, kam máme jít a co máme dělat.“ ... ⁹a řekl jim: „Toto praví Hospodin, Bůh Izraele, k němuž jste mě poslali, abych mu předložil vaše prosby: ¹⁰Jestliže se opět usídlíte v této zemi, budu vás budovat a nikoli bořit, zasadím vás a nevyvrátím, protože lituji těch zlých věcí, které jsem vám učinil. ¹¹Nebojte se babylónského krále, jehož se bojíte; nebojte se ho, je výrok Hospodinův, neboť jsem s vámi, spasím vás a vysvobodím z jeho rukou. ¹²Prokážu vám slitování: On se nad vámi slituje a přivede vás zpět do vaší země. ... ¹⁵Jestliže máte v úmyslu vstoupit do Egypta, abyste se tam usadili jako hosté, ¹⁶meč, jehož se bojíte, vás tam v zemi egyptské dostihne, a hlad, jehož se obáváte, se vás bude v Egyptě držet; zemřete tam.“ (Jr 42,2.3.9–12.15.16)

Osobní studium

Jaké přesvědčivé poselství může najít v Jr 42 každý, kdo hledá při modlitbě Boží vedení?

Lidé se báli Babyloňanů. Vyhledali proto Jeremjáše a žádali jej, aby se modlil a prosil o Boží vedení. Už věděli, že Jeremjáš je skutečně Boží prorok – a co řekne ve jménu Hospodina, to se také splní. Slavnostně slíbili, že budou dělat všechno, o co je Bůh požádá nebo co jim přikáže. Při čtení tak vidíme lid, jenž se, jak se zdá, poučil. Lid, který chce nejen poznávat Boží vůli, ale – a to je ještě důležitější – také ji plnit. Slova z Jr 42,6: „At' to bude dobré nebo zlé, Hospodina, svého Boha, k němuž tě posíláme, uposlechneme, aby nám bylo dobře; budeme poslouchat Hospodina, svého Boha“ jsou přesvědčivým vyznáním víry. Po všem, co se stalo, bylo načase.

Je zde zřejmá podobnost s Jeremjášovými dřívějšími poselstvími: Důvěřujte Hospodinu, on vám pomůže a také vás v pravý čas zachrání. Spása nepřijde od nikoho a od ničeho jiného. Cizí země vám nepomohly v minulosti a nepomohou vám ani nyní.

Bůh lid musí varovat, protože zná sklony jejich srdcí. Ví, že přemýšlejí o návratu do Egypta (což je v kontextu Božího vyvedení z Egypta velmi symbolické), aby tam získali ochranu. Bůh jim proto dává velice jasné a konkrétní příkazy, aby to nedělali, že jim tato cesta přinese jen zkázu.

Je zde představeno nekompromisní rozhodnutí, které však musíme udělat všichni. Bud' život a pokoj skrze víru a poslušnost Ježíši, anebo utrpení a smrt kvůli chybějící víře a poslušnosti. Okolnosti mohou být jiné, ale situace je nakonec stejná pro nás všechny. My na rozdíl od tehdejších lidí nemáme vždy takto konkrétně a jasně formulovaná varování, přesto jsme varování obdrželi.

Aplikace

Život, anebo smrt; pozeznání, anebo prokletí. Jaká rozhodnutí pro život nebo smrt děláš každý den?

Návrat do Egypta

¹I domluvil Jeremjáš ke všemu lidu všechna slova Hospodina, jejich Boha. Hospodin, jejich Bůh, ho totiž k nim poslal se všemi těmito slovy. ²Tu Azarjáš, syn Hóšajášův, a Jóchanan, syn Káreachův, a všichni ostatní zpupní muži Jeremjášovi řekli: „Co mluvíš, je klam. Hospodin, náš Bůh, tě neposlal se vzkazem: ‚Nevstupujte do Egypta, abyste tam pobývali jako hosté.‘ ³To Báruk, syn Nerijášův, tě proti nám podněcuje, aby nás vydal do rukou Kaldejců, aby nás usmrtili nebo přestěhovali do Babylónu.“ ⁴A Jóchanan, syn Káreachův, a nikdo z velitelů vojsk a nikdo z lidu Hospodina neuposlechli, že mají zůstat v zemi judské. ⁵Jóchanan, syn Káreachův, a všichni velitelé vojsk vzali celý pozůstatek judského lidu, ty, kdo se vrátili ze všech pronárodů, kam byli zahánáni, aby pobývali v zemi judské jako hosté: ⁶muže, ženy i děti, královské dcery i všechny, které Nebúzarádán, velitel tělesné stráže, zanechal s Gedaljášem, synem Achíkama, syna Šáfanova, i proroka Jeremjáše a Báruka, syna Nerijášova. ⁷Vstoupili do země egyptské, Hospodina neuposlechli. (Jr 43,1–7)

Osobní studium

Na konci Jr 42 jsou nastíněny dvě cesty. Babylon, nebo Egypt? Co lidé udělají? Vyberou si víru, která se projevuje poslušností, a zůstanou v judské zemi pod nadvládou babyloňanů? Nebo udělají stejnou chybu jako v minulosti a místo poslušnosti jasného „tak řekl Hospodin“ budou dělat to, co považují sami za rozumné – navzdory jasnému varování Hospodina v posledních několika verších 42. kapitoly o tom, co je čeká, pokud se do Egypta opravdu vrátí?

Co podle Jr 43,1–7 udělali?

Když se Boží slovo neshoduje s našimi úmysly nebo přáními, máme sklon pochybovat o jeho božském původu. Přesně tak zpochybovali Jeremjášovo poselství lidé a vedoucí národa. Sice se změnila okolnost, ale lidé zůstali ve svém myšlení a srdci stejní. Ze svých slibů se snažili vyvázat tím, že útočili na proroka Jeremjáše. Nechtěli jej ale napadnout přímo, a tak obvinili Bárucha, jeho přítele a občasného pisáře. Svůj hněv obrátili proti němu a tvrdili, že on proti nim proroka popudil.

Jaké existují paralely mezi tím, jak lidé odpověděli Jeremjášovi, a tím, co jejich předkové řekli Mojžíšovi (Ex 16,3; Nu 16,13)?

Lidská přirozenost je stále stejná. Lidé se vždy snaží najít někoho, koho by mohli ze svých problémů obvinít. Ať už byly důvody jakékoli, Báruch byl obviněn z toho, že chce, aby všichni jeho krajané zahynuli rukou Babyloňanů nebo aby tam byli odvedeni do zajetí. V Jr 43,1–7 se nedozvídáme, jak k takovým závěrům lidé přišli, stejně jako Bible neodhaluje důvody, proč si lidé mysleli, že si Mojžíš přál, aby zemřeli na poušti, poté co odešli z Egypta. Lidé v zajetí svých citů a vášní nemají často logické důvody ke svým myšlenkovým pochodům. Jak je důležité, abychom podřídili naše city a naši horlivost Hospodinu!

Aplikace

Jak často dovolíme svým citům a vášním zatemnit náš úsudek nebo dokonce potlačit jasně „tak mluvil Hospodin“? Jak se můžeme uchránit toho, aby nás city a horlivost přemohly (2K 10,4–7)?

Zajetí

⁸V Tachpanchésu stalo se k Jeremjášovi slovo Hospodinovo: ⁹„Vezmi do rukou velké kameny a ukryj je za přítomnosti judských mužů do jílu v cihelně u vchodu do faraónova domu v Tachpanchésu. ¹⁰Řekneš jim: Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Hle, já pošlu pro Nebúkadnesara, krále babylónského, svého služebníka, a postavím jeho trůn na těchto kamenech, které jsem ukryl, a roztáhne na nich svůj velkolepý stan. ¹¹Přítáhne a bude bít egyptskou zemi. Kdo je určen smrti, propadne smrti, kdo zajetí, zajetí, kdo meči, meči. ¹²V domech egyptských bohů zanítím oheň. Vypálí je a zajme. Zahalí se egyptskou zemí, jako se pastýř halí do svého šatu. Pak odtud vyjde v pokoji. ¹³Roztříští posvátné sloupy v Bét-šemeši, který je v egyptské zemi, a domy egyptských bohů vypálí.“ (Jr 43,8–13)

Osobní studium

Co Hospodin prostřednictvím Jeremjáše v Jr 43,8–13 řekl?

Tachpanchés bylo město na severovýchodní hranici Egypta, které mělo významné opevnění a kde žilo velké množství židovských usadlíků. Na tomto místě znovu Hospodin od Jeremjáše žádá, aby symbolicky vyjádřil prorocství, které přinášel lidu. Přestože slova dokážou být velmi silná, když vidíme věci ve skutečném životě, když se nějaké události odehrají před našima očima, potom v naší mysli zanechají ještě hlubší dojem. Nevíme, jak měl přesně Jeremjáš ukryt velké kameny u vchodu faraónova domu. Poselství však bylo jasné: Ani mocní faraónové se nemohou rovnat Bohu. On splní své slovo právě tak, jak řekl. Uprchlíci, kteří v Egyptě hledali ochranu a bezpečí, se mylili právě tak jako ti – jak již bylo dříve zmíněno – kdo doufali, že ochranu a bezpečí najdou v pomoci Egypta (Jr 37,7.8). Egyptští bohové byli bezmocní. Byly to pohanské modly, které udržovaly lidi v hluboké tmě. Izraelité měli vědět, právě tak jako my, že naše jediná ochrana a bezpečí je v poslušnosti Hospodina.

„Když se sebezapření stane součástí našeho duchovního života, porozumíme a budeme činit Boží vůli, protože naše oči budou posvěceny masťou na oči – a tak spatříme v Božím zákoně úžasné věci. Pochopíme, že cesta poslušnosti je tou jedinou bezpečnou cestou. Boží lid nese odpovědnost za světlo pravdy, které jim bylo představeno. Požadavky jeho zákona jsou spravedlivé a rozumné a skrze Kristovu milost od nás očekává, že jeho požadavky budeme plnit.“ (RH, 25. února 1890)

Aplikace

Premýšlejte o symbolice Izraelců, kteří jdou zpět do Egypta, aby tam našli bezpečí. Jaká ironie! Jakými způsoby můžeme být my v duchovním smyslu pokoušeni k „návratu do Egypta“, kde bychom našli to, o čem se nám zdá, že u Hospodina nenajdeme?

Otevřená vzpoura

²⁰Jeremjáš řekl všemu lidu, mužům, ženám i všemu lidu, kteří s ním vedli rozhovor: ²¹„Cožpak si Hospodin nepřipomněl ten obětní dým z kadidla, jež jste pálili v městech judských a na ulicích Jeruzaléma vy i vaši otcové, vaši králové a vaši velmožové i lid země? Nepřišlo mu to na mysl? ²²Hospodin už nemohl snést vaše zlé skutky a vaše ohavnosti, jichž jste se dopouštěli. Proto se vaše země stala troskami, úděsem a zlořečením, bez obyvatele, jak je tomu dnes. ²³Protože jste pálili kadidlo a hřešili proti Hospodinu a neposlouchali Hospodina, že jste se neřídili jeho zákonem, jeho nařízeními ani jeho svědectvím, potkalo vás toto zlo, jak je tomu dnes.“ (Jr 44,20–23)

Osobní studium

Co dělali uprchlíci podle Jr 44,1–10 v Egyptě?

V Egyptě musel Jeremjáš čelit stejnému problému, jako když žil jeho lid v judské zemi. Tehdy musel mluvit k představitelům národa, nyní měl promlouvat k obyčejným lidem, kteří se však v Egyptě dopouštěli stejných hříchů, jako byly ty, díky kterým na ně byla dopuštěna tato zkáza.

Jakou velice překvapující odpověď lidé podle Jr 44,15–19 Jeremjášovi dali, když poukazoval na jejich hříchy?

Tvrdost jejich srdcí a klam, ve kterém žili, je ohromující. V podstatě se dívali Jeremjášovi do tváře a stavěli se na odpor vůči němu i poselství od Hospodina, které přinášel.

Zdůvodnění bylo jednoduché: V dávných dnech, před reformami Jóšijáše, bylo mezi nimi uctívání pohanských bohů široce rozšířené. Pálili dokonce kadidlo „královně nebes“, obětovali jí a říkali, že od té doby se jim dobře dařilo (Jr 44,17.18). Nicméně pohroma udeřila až po Jóšijášových reformách, které však pro ně přišly příliš pozdě a účastnili se jich jen polovičatě.

Proč by tedy měli Jeremjáše a jeho varování poslouchat?

Jeremjášova odpověď v podstatě zněla (Jr 44,20–30): Tyto pohromy na vás přišly právě proto, že jste dělali všechny tyto věci. A co hůř, vaše tvrdohlavé odmítání povede k ještě horším pohromám. Bezpečí, které hledáte v Egyptě, je podvod a lež, právě jako pohanští bohové, které uctíváte. Nakonec poznáte pravdu, ale bude už příliš pozdě.

Aplikace

Někdy se zdá, že se lidem žijícím v hříchu daří velice dobře, zatímco věrní křesťané někdy prožívají velké zkoušky. Jak se můžeme vyrovnat s touto skutečností?

Podněty k zamyšlení

Knihy Jeremjáš, stejně jako celá Bible, nás konfrontuje s otázkou dobra a zla. Jako křesťané dokážeme dobro rozeznávat od zla, protože Bůh nám je mnoha různými způsoby definoval (Mi 6,8; Joz 24,15; Mt 22,37–39; Dt 12,8). Co když ale lidé nevěří v Boha? Jak mohou rozeznat dobro od zla? Spisovatel Sam Harris, který zastává ateistické stanovisko, napsal knihu s názvem „The Moral Landscape“ (Krajina morálky), ve které tvrdí, že dobro a zlo může být a mělo by být definováno jen z hlediska vědy. Stejným způsobem jako věda definovala například síly v atomu, měla by nám pomoci, rozeznávat mezi dobrem a zlem. Dokonce rozvíjí vizi, že věda jednoho dne snad zlo odstraní. „Představte si, co by se stalo, kdybychom objevili lék na lidské zlo. Představte si například, že bychom mohli jakoukoli potřebnou změnu lidského mozku udělat levně, bezbolestně a bezpečně. Různé psychické nemoci a poruchy osobnosti by se daly léčit pomocí doplňků stravy. Zlo by nebylo ničím větším než poruchou výživy.“ (*The Moral Landscape*, str. 109, Simon & Schuster, Kindle Edition). Nicméně většina vědců, a to i těch, kteří v Boha nevěří, by jen stěží věřila, že věda dokáže takové problémy řešit. Když však nevěříte v Boha, kde jinde je možné hledat řešení?

Otázky k rozhovoru

1. *„Co se nás týká, potom vše záleží na našem přijetí Božích podmínek.“ (1SM 118) Proč je chybou si myslet, že spasení dostáváme bez podmínek? Podmínky nejsou něčím, čím bychom mohli u Boha získat nějaké zásluhy. Jak se můžeme naučit rozlišovat mezi falešným učením o spasení ze skutků (legalizmem) a falešným učením o spasení bez podmínek (laciné milosti)?*
2. *Přemýšlejte společně o otázce v části na čtvrtek. Někdo může říci: „Já v Ježíše nevěřím, nevěřím ani v Boha – a podívej, jak se mi daří. Dokonce bych řekl, že se mi vede lépe než tobě, a to jsi křesťan.“ Jak byste odpověděli?*

Poučení z Jeremjáše

Texty na tento týden

Jr 7,3–10; 10,2.3.5–8.10–15; 23,3–8; 31,3; Ř 14,12

Základní verš

„Hle, přicházejí dny, je výrok Hospodinův, kdy Davidovi vzbudím výhonek spravedlivý. Kralovat bude jako král a bude prozíravý a bude v zemi uplatňovat právo a spravedlnost.“ (Jr 23,5)

Jsme na konci našeho studia knihy Jeremjáš. Bylo to velké dobrodružství. Příběh proroka Jeremjáše byl velice dramatický, plný emocí i vynaložené energie při zvěstování poselství, které mu bylo svěřeno.

Podobně jako jiní proroci, i Jeremjáš obdržel poselství od Hospodina pro lid konkrétní doby a místa. I když jsou poměry v jeho době radikálně odlišné od našich nebo od mnoha jiných generací věřících, které Jeremjáše četly, základní principy obsažené v jeho poselství jsou stejné pro Boží lid v každé době.

Příkladem může být klíčová důležitost věrnosti Bohu a poslušnosti jeho přikázání. Nebo opravdová víra, náboženství srdce, v protikladu s mrtvými obřady, které mohou člověka ukolébávat v klamném stavu samolibosti. Či ochota člověka naslouchat pokárání i tehdy, když je to pro něj nepříjemné.

Tento týden se budeme zamýšlet nad tím, jak Bůh projevuje lásku ke svému lidu, a to dokonce i uprostřed mnoha bouřlivých varování týkajících se toho, kam je jejich rozhodnutí a činy zavedou.

Jeremjášův Hospodin

Odedávna se mi ukazoval Hospodin: „Miluji tě láskou, jež trvá navěky, vztahuji se k tobě v milosrdenství.“ (Jr 31,3; B21)

Osobní studium

Adventisté sedmého dne věří, že v centru velkého sporu stojí zásadní otázka: Jaký je Boží charakter? Jaký Bůh skutečně je? Je svévolným tyranem, jak ho vykresluje satan, nebo je milujícím a soucitným Otcem, který chce pro nás jen to nejlepší? Tyto otázky jsou těmi nejdůležitějšími otázkami v celém vesmíru. Jaké by bylo naše postavení, kdyby Bůh nebyl milující, soucitný a obětavý, ale malicherný, svévolný a krutý? Než mít takového Boha, bylo by pro nás lépe, kdyby žádný neexistoval.

Tyto otázky jsou velice závažné. A existují na ně odpovědi. Tu základní odkrývá Kristův kříž.

„Vykoupení nikdy nezapomenou, že Pán, který svou mocí stvořil a udržuje nescíslné světy v nekonečném vesmíru, milovaný Boží Syn, Vládce nebes, kterého radostně uctívají cherubíni a serafíni, se ponižil, aby pozvedl člověka padlého do hříchu. Nezapomenou, že snášel trest a hanbu za hřích, ani to, že před ním Otec skryl svou tvář, až mu bída ztraceného světa zlomila srdce a ukončila jeho utrpení na golgotském kříži. Skutečnost, že Stvořitel všech světů a Soudce všech stvořených bytostí odložil svou slávu a z lásky k člověku se ponižil, bude ve vesmíru trvale vzbuzovat obdiv a úctu.“ (GC 651; VDV 419)

Jak se zjevuje povaha a charakter Boha v následujících textech v knize Jeremjáš? Nebo jinak – co nám tyto verše o Bohu říkají?

Jr 2,13

Jr 5,22

Jr 31,3

Jr 31,7

Uvedené verše jsou jen několika z mnoha obrazů a vyjádření knihy Jeremjáš, které nám odhalují něco o povaze a charakteru našeho Boha. On je zdroj života, mocný Stvořitel, Soudce, Bůh, který nás miluje a znovu a znovu volá, abychom z našich hříchů činili pokání a opustili cesty, které nás vedou ke zkáze.

Aplikace

Jaké důkazy Božího laskavého charakteru jsi poznal ve svém životě, ve své duchovní zkušenosti?

Obřady a hřích

³Tak praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Napravte své cesty a své jednání, a já vás tu nechám žít. ⁴Přestaňte spoléhat na klamně řeči – prý: „Hospodinův chrám, Hospodinův chrám, Hospodinův chrám!“ ⁵Jedině pokud napravíte své cesty a své jednání – pokud se mezi sebou budete řídit právem, ⁶pokud přestanete vykořisťovat přistěhovalce, sirotky a vdovy, pokud přestanete na tomto místě prolévat nevinou krev a nebudete už k vlastní škodě následovat cizí bohy – ⁷pak vás tu nechám žít, v té zemi, kterou jsem dal vašim otcům od věků až na věky. ⁸Jen se podívejte! Vždyť na ty klamně řeči spoléháte marně! ⁹Copak můžete krást, vraždit, cizoložit, křivě přísahat, pálit kadidlo Baalovi, následovat cizí neznámé bohy ¹⁰a pak si přijít stoupnout přede mě v tomto domě, který se nazývá mým jménem, a prohlásit: „Jsme spaseni“? To abyste mohli páchat všechny ty ohavnosti? (Jr 7,3–10; B21)

Osobní studium

„Existuje jeden doklad o Božím nekonečném skličujícím zápasu s organizovaným náboženstvím, je jím Bible.“ (Terry Eagleton, *Reason, Faith, and Revolution: Reflections on the God Debate*, str. 8, Kindle Edition) Není to docela pravda, protože náboženství Bible, náboženství, které dal Bůh lidstvu, bylo vždy „organizovaným náboženstvím“. Na druhou stranu není pochyb, že v knize Jeremjáš Hospodin usiluje o to, aby se lidé oprostili od studených, mrtvých, ale dobře organizovaných obřadů, které se staly hlavní složkou jejich náboženství. Obřadů, o kterých věřili, že je očišťují od hříchu.

Již bylo několikrát zmíněno, že velké množství Jeremjášových zápasů bylo vedeno s vedoucími národa, kněžími a lidmi, kteří věřili, že mezi nimi a Hospodinem je všechno v pořádku, protože jsou vyvoleným národem Božím, dětmi Abrahama a lidem smlouvy. Jak smutný omyl.

Jaké je poselství v Jr 6,20; 7,1–10? Jak můžeme tyto principy aplikovat do našeho vztahu s Hospodinem?

Text v Jr 7,9.10 pěkně ilustruje „lacinou milost“. Lidé se dopouštějí hříchů a potom se vrací do chrámu, aby „uctívali“ pravého Boha, a dožadují se odpuštění svých vin. Bůh se však nedá oklamat. Pokud tito lidé nezmění své jednání a zvláště způsob, jak zacházejí se svými chudými, bude na ně dopuštěn tvrdý soud. Tito lidé propadli omylu. Domnívali se, že se mohou dovolávat Božích zaslíbení, a přesto stále žít podle svých představ – bez ohledu na podmínky smlouvy, kterou s nimi Bůh uzavřel.

Aplikace

Jaký je rozdíl mezi Jeremjášovým varováním v Jr 7,3–10 a Ježíšovým výrokem v Mt 9,12? Co to pro nás znamená?

Náboženství srdce

Každý z nás tedy sám za sebe vydá počet Bohu. (Ř 14,12)

Osobní studium

Velká část knihy Jeremjáš je adresována národu jako celku. Znovu a znovu je zmiňován Izrael a Juda jako Boží „ušlechtilá réva“ (Jr 2,21) nebo jako „milý“ Hospodinu (Jr 11,15; 12,7), Boží „dědictví“ (Jr 12,7–9), jeho „vinice“ (Jr 12,10) a jeho „stádce“ (Jr 13,17). Je možné získat dojem, že Hospodin oslovuje národ jako celek. To samé ovšem platí i v Novém zákoně, kde je církev chápána jako celek (Ef 1,22; 3,10; 5,27).

Přesto je spasení osobní záležitostí. Nejsme spaseni kolektivně. Stejně jako novozákonní církev, i Judské království bylo tvořeno jednotlivci. A právě v tomto kontextu je důležitý text v Dt 6,5: „Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou.“ I když byla tato slova řečena národu jako celku, lze je vnímat zároveň jako poselství pro každého jednotlivce. Bůh zde mluví ke každému z nás. Nakonec se budeme muset každý z nás jednotlivě zodpovídat Bohu. Stejný princip nacházíme i v knize Jeremjáš.

Co vypovídají následující verše o důležitosti osobní zkušenosti s Bohem?

Jr 17,7

Jr 17,10

Jr 29,13

Jr 9,23.24

Přestože Starý i Nový zákon mluví o kolektivní podstatě Boží církve, opravdová víra je záležitostí každého jednotlivce – muže nebo ženy, kteří se každodenně podřizují Hospodinu a osobně si volí cestu víry a poslušnosti.

Aplikace

Přestože jsme každý z nás osobně zodpovědní za své vlastní duše, jak si můžeme být jisti, že děláme všechno pro to, abychom pozdvihovali a povzbuzovali ostatní? Víš o někom, kdo by právě teď potřeboval nějaké laskavé slovo a povzbuzení?

Soumrak model

²*Toto praví Hospodin: „Neučte se cestě pronárodů a neděste se nebeských znamení, i když se jich děsí pronárody. ³To, čím se řídí národy, je pouhý přelud, dřevo poražené v lese, výrobek přitesaný řemeslnou rukou. ... ⁵Jsou jako strašák v okurkovém poli. Nemluví, musí se nosit, sami neudělají ani krok. Nebojte se jich, nemohou udělat nic zlého ani dobrého.“ ⁶Nikdo není jako ty, Hospodine, jsi veliký a veliké je tvé jméno pro tvou bohatýrskou sílu. ⁷Kdo by se tě nebál, Králi pronárodů? Úcta patří jenom tobě! Ze všech mudrců pronárodů a ze všech království není nikdo jako ty. ⁸Jsou tupí a hloupí do jednoho, dají se vodit přeludy, pouhým dřevem ... ¹⁰Avšak Hospodin je Bůh pravý. On je Bůh živý a Král věčný. Před jeho rozlícením se chvěje země, pronárody neobstojí před jeho hrozným hněvem. ¹¹Řekněte jim toto: „Bohové, kteří neudělali nebe ani zemi, zmizí ze země i zpod nebes.“ ¹²On svou silou učinil zemi, svou moudrostí upevnil svět, svým rozumem napjal nebesa. ¹³Když vydá hlas, shlukují se na nebi vody, přivádí mlhu od končin země, déšť provází blesky, ze svých zásobnic vyvádí vítr. ¹⁴Každý člověk je tupec, neví-li, že se každý zlatník pro své modly dočká hanby. Vždyť jeho lité modly jsou klam, ducha v nich není. ¹⁵Jsou přelud, podvodný výtvar. (Jr 10,2.3.5–8.10–15)*

Osobní studium

Co bylo podle Jr 10,1–15 jedním z největších hříchů, který lidé páchali a kterým se Jeremjáš musel stále zabývat?

Na těchto verších je zajímavé nejen to, jak prorok poukazuje na marnost, bezcennost a pošestilost model, ale jak je dává do protikladu s živým Bohem. Tyto předměty jsou bezmocné a falešné; jaký kontrast s Hospodinem, Stvořitelem nebe a země! Koho bychom tedy měli uctívat a komu zasvětit své životy: tomu, co je chatrné a falešné, anebo Hospodinu, jehož moc a síla jsou tak úžasné, že stvořil a udržuje vesmír?

I když odpověď je zřejmá, přesto jsme i my v nebezpečí, že můžeme upadnout do modlářství. Přestože dnes snad nebudeme uctívat stejné druhy model, jako byly ty v době Jeremjáše, náš moderní život je plný falešných bohů. Těmito moderními modlami může být cokoli, co milujeme více než Boha. Cokoli „uctíváme“ (a to neznamená vždy jen zpěv a modlitby), to se stává naším bohem, a potom se provinujeme modlářstvím.

Samozřejmě v rozumové rovině víme, že nic z toho, co nám nabízí tento svět, nic z toho, z čeho si můžeme udělat modlu, nedokáže skutečně nasytit naše duše a zcela jistě nás nemůže zachránit. Všechno to víme, a přesto můžeme snadno upadnout do moderní podoby modlářství, proti kterému Jeremjáš tak vášnivě vystupoval, pokud nebudeme opatrní, pokud nebudeme mít pohled upřený stále na Ježíše a na to, co a proč pro nás udělal.

Aplikace

Z jakých věcí si snadno můžeme udělat modly? Co digitální vymoženosti, peníze, sláva nebo dokonce jiní lidé? Udělej si seznam možných model a potom se zeptej sám sebe: Co pro mě znamenají? Jak jsou pro mě důležité? Nenarušují nějak můj vztah s Bohem?

Ostatek

³Já sám shromáždím ostatek svých ovcí ze všech zemí, kam jsem je rozehnal, přivedu je zpět na jejich pastvinu, budou plodné a rozmnoží se. ⁴Ustanovím jim pastýře a budou je pást; nebudou se už bát ani děsit a nebudou pohřešovány, je Hospodinův výrok. ⁵Hle, přicházejí dny, je Hospodinův výrok, kdy vzbudím Davidovi spravedlivý Výhonek. Bude kralovat jako král, jednat rozumně a vykonávat v zemi právo a spravedlnost. ⁶V jeho dnech bude Juda zachráněn a Izrael bude bydlet v bezpečí. Toto bude jeho jméno, kterým ho budou nazývat: Hospodin je naše spravedlnost. ⁷Proto hle, přicházejí dny, je Hospodinův výrok, kdy se už nebude říkat: Jakože živ je Hospodin, který vyvedl izraelské syny z egyptské země, ⁸ale: Jakože živ je Hospodin, který vyvedl a přivedl potomstvo domu izraelského ze severní země a ze všech zemí, kam jsem je zahnal. Pak budou bydlet ve své zemi. (Jr 23,3–8; ČSP)

Osobní studium

„V posledních letech odpadnutí Judy se zdálo, že napominání proroků je málo platné; a když vojska Kaldejských přitáhla potřeť a naposled a oblehla Jeruzalém, pozbyl každý naději. Jeremiáš předpověděl úplnou zkázu; protože stále naléhal, aby se poddali, byl nakonec uvržen do vězení. Bůh však nenechal v beznaději a zoufalství věrný zbytek, který pozůstal ve městě. I když byl Jeremiáš pod přísným dozorem těch, kdož pohrdali jeho poselstvími, dostalo se mu nových zjevení o tom, že nebesa jsou ochotna odpustit a spasit; tato zjevení jsou spolehlivým zdrojem útěchy pro církve Boží od té doby až po dnešek.“ (PK 466; PK 306)

Bůh měl vždy svůj věrný lid, i když byl početně malý, a to i uprostřed převládajícího odpadlictví a nevěry. V Jeremjáši, podobně jako v jiných prorockých knihách, je kladen velký důraz na odpadlictví a nevěru, protože právě z nich chtěl Hospodin svůj lid zachránit. V celých dějinách náboženství měl Bůh věrný ostatek. A tak to bude až do konce času (Zj 12,17).

Jak ostatek popisuje Jr 23,1–8? Jakou souvislost má s novozákonní dobou?

Ve verších 5 a 6 je možné rozpoznat mesiášské proctví o vykoupení Božího věrného lidu. Přestože je pravdou, že se po babylonském vyhnání pozůstatek vrátil, nebyl to žádný slavný návrat. Boží záměr měl však být naplněn prostřednictvím rodu Davida, prostřednictvím „spravedlivého Výhonku“, Krále, který jednoho dne usedne na trůn. Toto proctví se částečně naplnilo při prvním Ježíšově příchodu (Mt 1,1; 21,7–9; J 12,13). Své konečné naplnění bude mít v druhém příchodu (Da 7,13.14), až všichni věrní Boží lidé, jeho skutečný ostatek, budou žít věčně v míru a bezpečí. Vykoupení, které kdysi symbolizovalo vyjítí z Egypta, bude konečné, úplné a věčné.

Aplikace

V co vkládáš své naděje? Jak se můžeš naučit více důvěřovat Božím zaslíbením a jejich naplnění ve tvém životě? Co kromě nich máš?

Podněty k zamyšlení

Před mnoha lety pronášel W. D. Frazee kázání s názvem „Vítězové a poražení“. Procházel v něm životy různých biblických postav, zamýšlel se nad jejich prací a posláním a potom se u každého z nich ptal: Byl vítězem, nebo poraženým?

Zamýšlel se například nad životem Jana Křtitele, který žil osamělý život v poušti. I když měl časem malou skupinu stoupců, nikdy jich nebylo mnoho, jejich počet se nemohl rovnat následovníkům Ježíše, který přišel po něm. Pravdou je, že své poslední dny prožil v zatuchlém vězení, kde jej občas pronásledovaly pochybnosti, a nakonec mu usekli hlavu (Mt 14). Poté, co vyličil Janův život, se kazatel Frazee zeptal: „Byl Jan vítězem, nebo poraženým?“

A co prorok Jeremjáš? Jak úspěšný byl jeho život? Prožil mnoho utrpení – a také si na něj stěžoval. Až na několik výjimek je možné říci, že se kněžím, králům ani obyčejným lidem nejen nelíbilo, co říkal, ale pořádně je to rozčilovalo. Pokládali ho za zrádce svého lidu. Nakonec zkáza a záhuba, před kterou celý svůj život varoval, přišla, protože lidé znovu a znovu odmítali jeho slova. Hodili jej do jámy plné bláta a doufali, že tam najde smrt. Dožil se toho, že národ byl odveden do zajetí a Jeruzalém i chrám byl zničen. A tak z lidského pohledu bychom mohli říct, že Jeremjáš měl smutný život. Dalo by se dokonce tvrdit, že to byl doslova bídný život.

Otázky k rozhovoru

- 1. Byl Jeremjáš vítězem, nebo poraženým? Jaké máte důvody pro svá tvrzení? Pokud byl vítězem, co nám to říká o tom, jak důležité je nesoudit realitu podle měřítek světa? Podle čeho bychom měli posuzovat dobro a zlo, pravdu a lež, úspěch a nezdar?*
- 2. V čem byl Jeremjáš předchůdcem Ježíše, jeho života a služby? Jaké podobnosti je možné najít?*
- 3. Na začátku této lekce bylo zmíněno, že účast na prázdných náboženských obřadech beze změny srdce je zavádějící pohled na náboženství. Co je opravdová milost – na rozdíl od laciné, bezcenné a dokonce klamně verze laciné milosti, před kterou jsme varováni?*

Použité zkratky

Biblické překlady

Standardně je v lekcích Průvodce studiem Bible používán Český ekumenický překlad. Pokud je použit jiný překlad, je u odkazu verše uvedena následující zkratka:

B21 Bible, překlad 21. století   SNC Slovo na cestu   ČSP Český studijní překlad

Díla Ellen Whiteové

U českých překladů knih Ellen Whiteové je uváděno nejnovější vydání z nakladatelství Advent-Orion.

Zkratka	Anglický název
COL	Christ's Object Lessons
ED	Education
GC	The Great Contraversy
PK	Prophets and Kings
SM	Selected Messages

Zkratka	Český název
OSU	Od slávy k úpadku
PK	Proroci a králové
PM	Perly moudrosti
VDV	Velké drama věků
VYCH	Výchova

Další materiály

Zkratka	Anglický název
BC	Seventh-day Adventist Bible Commentary
RH	The Advent Review and Sabbath Herald

Sbírky ve 4. čtvrtletí 2015

Církev adventistů sedmého dne financuje většinu svých projektů z vlastních zdrojů prostřednictvím různých sbírek, které mají určitý systém. Každou sobotu proběhnou v našich shromážděních sbírky dvě. Jedna je určena na provoz místního sboru a druhá na podporu různých celosvětových misijních projektů. Plán tematických sobot, týdnů a sbírek v roce 2015 obsahuje témata jednotlivých sobot, která lze využít při plánování bohoslužeb v tomto roce. Každou sobotu, většinou v rámci sobotní školy, máme sbírku pro potřeby celosvětové misie a některé soboty mají pro danou sbírku speciální určení. Sbírkou každé 13. soboty ve čtvrtletí jsou určeny pro podporu misijních projektů v určité vybrané části světa.

Všechny vybrané dary jsou vždy odeslány prostřednictvím Interevropské divize pro potřeby naší celosvětové církve. Výjimkou je sbírka na stavební projekty, která zůstává vždy pro potřeby příslušného sdružení, a sbírka pro Adru, ze které je 50% určeno pro potřeby Adry v dané unii.

Určitou nezanedbatelnou část prostředků vybraných v misijních sbírkách dostáváme z Interevropské divize zpět jako podporu některých misijních projektů v naší unii.

Všem dárcům bych chtěl poděkovat za jejich ochotu podporovat práci církve nejen v naší zemi, ale i v prostoru světa kolem nás.

Marek Škrála, hospodář Česko-Slovenské unie

Informace pro pokladníky sborů – misijní sbírky jsou odeslány na účet příslušného sdružení a sbírky se zvláštním určením mají uvedenu první část variabilního symbolu ve sloupci VS, druhá část variabilního symbolu je číslo sboru.

Plán tematických sobot, týdnů a sbírek v roce 2015			
Datum	Téma soboty	Sbírka	VS
Říjen			
3. 10.	Den modlitby a půstu		
10. 10.	Den kazatelské služby		
17. 10.	Den daru prorocství		
24. 10.	Sobota stvoření		
31. 10.			
Listopad			
7. 11.	Modlitební týden – zahájení		
14. 11.	Modlitební týden – ukončení	Sbírka MT	100
21. 11.			
28. 11.	Den služby dobrovolníků		
Prosinec			
5. 12.	Den křesťanského správcovství		
12. 12.	Den vděčnosti za zdraví		
19. 12.			
26. 12.	Sbírka 13. soboty pro Jihoafricko-Indickooceánskou divizi	Sbírka 13. soboty	13